

Võlaõigusseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse
eelnõu seletuskirja
LISA 4

Märkuste ja ettepanekute tabel

Nr	Ettepaneku/märkuse sisu	JDM seisukohad/vastused
Pangaliit		
Jõustumisaeg		
1	Ettepanek kehtestada sätete ülevõtmiseks pikem tähtaeg, et turuosalisel saaksid rakenduseks direktiivis ette nähtud minimaalse ajaperioodi - 1 aasta seaduse vastuvõtmisest	Arvestatud osaliselt / Selgitatud. Justiits- ja Digiministeerium mõistab praktilist vajadust eelnõu jõustumistähtaaja edasilükkamise järele. Eelnõuga on lükatud seaduse jõustumiskuupäeva võrreldes esialgu kavandatuga kuus kuud edasi. Sellest pikem edasilükkamine tekitaks oluliselt suurema rikkumismenetluse ohu. Seetõttu ei saa pikemat tähtaega ette näha. Kuid praktilisest vajadusest lähtuvalt lükatakse jõustumistähtaeg kuus kuud edasi.
Võlaõigusseadus		
2	Ettepanek VÕS § 401 ² kohta seletuskirjas täpsustada, kas lepingu allkirjastamine kirjalikus vormis on juba oma olemuselt selge tahteavaldus. Seletuskirjas võiks täpsustada, et sätte kohaldamisalast on välistatud krediidiandjad, kes sõlmivad tarbijakrediidilepinguid seaduses sätestatud rangemas vormis, st kes on valinud rangema vorminõude, kui kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm.	Arvestatud / Selgitatud. Seletuskirjas on täpsustatud, et tarbija sõnaselgeks tahteavalduseks loetakse lepingu sõlmimist nii kirjalikus kui ka kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.
3	Täpsustus VÕS § 403 lg 3 p 7 kohta, et kas võlas laenu maksetähtpäeva tasuta edasi lükkamisel ei kohaldu tarbijakrediidi nõuded. Kas tasuta tähendab lepingutasuta või peetakse silmas intressivaba laenu tagastamist, kus loobutakse ka olemasolevatest intressinõuetest?	Arvestatud / Selgitatud. Silmas on peetud seda, et juba võlas laenu maksetähtpäeva edasi lükkamisele ei kohaldu tarbijakrediidi nõuded. Kõnealuse välistuse kohaldamiseks ei pea esialgne tarbijakrediidileping, mille täitmisega on tarbijal tekkinud võlgnevus, olema intressivaba, tegemist võib olla ka tasulise tarbijakrediidilepinguga. VÕS § 403 lg 3 p 7 reguleerib olukorda, kus maksetähtpäeva edasilükkamisel ei nõuta mingeid lisatasusid (sh täiendav lepingutasu ja lisaintress). Samuti on sättega hõlmatud olukorrad, kus esialgsest intressinõudest loobutakse. Vastavad selgitused on lisatud ka eelnõu seletuskirja.
4	VÕS § 403 lg 5 - direktiivi (EL) 2023/2225 art 2 lg 2 p f järgi ei kohaldata direktiivi	Arvestatud / Selgitatud.

	<p>krediidilepingutele, mis sõlmitakse kohtus või muus ametiasutuses saavutatud kokkuleppe tulemusena. Seletuskiri vajab VÕS § 403 lg 5 osas täpsustamist, et selle all ei ole mõeldud olemasolevast tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude osas tehtavaid kohtulikke kompromisse. Vastasel juhul väheneks krediidiandjatel huvi kompromissi sõlmimiseks, sest kompromissi sõlmimine on kohtumenetluses vabatahtlik. See on olnud ka EL seadusandja mõte.</p>	<p>Eelnõuga välistatakse kohtuliku kompromissina sõlmitud tarbijakrediidilepingutele suurema hulga tarbijakrediidi reeglite kohaldumine. See motiveerib krediidiandjaid suuremal määral makseraskustesse ja kohtuvaidlustesse juba sattunud tarbijatele kompromissi korras vastu tulema. Tarbija õigused on aga kaitstud seeläbi, et kompromissi sõlmimine toimub kohtu kontrolli all.</p>
5	<p>VÕS § 403 lg 7 ja lg 9 kohaldamise erinevused. Seletuskirjas peaks Eesti turul oleva vajaduse selle regulatsiooni osas täpsemalt selgitama, vastasel juhul tekib nende sätete kohaldamise osas mitmeti tõlgendamist.</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud. Lõike 9 seletuskirja on täiendatud lisaselgitustega selle kohaldamisala kohta ja selle piiritlemise kohta lõigetest 7 ja 8.</p>
6	<p>VÕS § 403¹ lõike 1 osas on vaja selgitust, millisest (krediidi)liigitusest tuleb lähtuda lepingueelse teabe andmisel, negatiivsesse krediidiregistrisse info andmisel.</p>	<p>Selgitatud. See on krediidiandja enda otsustada. Ehk siis sellest määratlusest, mis on ette nähtud krediiditeabe jagamise seaduse eelnõus, võib lähtuda, aga ei pea. See ei ole krediidiandjale kohustuslik. Oluline on, et lepingueelses teabes märgitud krediidi liik annaks tarbijale ettekujutuse sellest, mis tüüpi tarbijakrediidilepingu ta sõlmib. Aga seadusandja ei kirjuta turuosalistele täpselt ette seda, missugustest liigitusest või klassifikaatoritest nad seejuures lähtuma peaksid. Liiga jäik regulatsioon võiks olla negatiivne mh põhjusel, et see ei võimaldaks piisavalt paindlikult tulevaste turuarengute ja potentsiaalselt uute krediitoodetega arvestada.</p> <p>Maksehäireregistrite puhul võivad need identifikaatorid olla pigem eeskujuks ja turuosalised saavad otsustada, kas nad on valmis või nõus oma liigitust vastavalt kohendama. Aga iseenesest ei ole krediidiandjal praegu kohustust (vähemalt direktiivist tulenevalt) mingi konkreetset viisil registrele infot edastada.</p>
7	<p>VÕS § 403¹ lg 1 p 10 – kas hilinenud vs tasumata makse näol on tegemist uue mõistetega ja mis on nende vahe?</p>	<p>Selgitatud. Tegemist ei ole uute mõistetega, sest mõlema puhul on tegemist rahalise kohustuse rikkumisega. Direktiivi (EL) 2023/2225 artikkel 10 lg 3 p i nüüd eristab neid kahte. Tasumata makse tähendab, et tarbija ei ole raha maksmise kohustust üldse täitnud.</p>

		Hilinenud makse tähendab viivitusega tehtud makset.
8	VÕS § 403 ¹ lg 2 p 17 (vt ka § 403 ⁴ lg 11 ¹ ja VÕS § 403 ⁵ lg 4) – kas nendes sätetes on mõeldud osalist või täielikku automatiseeritud töötlemist? Kas teabelehel tuleb välja „Hinda on isikupõhiselt kohandatud automatiseeritud otsuste tegemise alusel“ täitmisel vastuseks märkida vaid fakt ehk „jah/ei“?	<p>Selgitatud. VÕS § 403¹ lg 2 p 17 (ja teised märkuses viidatud sätted) hõlmavad ka osalist automatiseeritud töötlemist. Konkreetselt VÕS § 403¹ lg 2 p 17 kontekstis tähendab see seega, et isegi, kui vaid ühes etapis hinna kohandamise protsessis on kasutatud automatiseeritud andmetöötlust, siis peab sellest tarbijat teavitama. Küll aga peavad automatiseeritud andmetöötluses kasutatavad andmed olema sisulised – see tähendab, et kui hinnapakkumise tegemiseks töödeldakse selliseid andmeid, mis ei ole konkreetse hinna kujundamisel määravad (nt tarbija kontaktandmed kantakse krediidiandja sisemisest infosüsteemist mõnele formularile vms), siis sellest eraldi teavitama ei pea.</p> <p>Direktiiv ega selle lisaks olevas teabelehes ei ole täpsustatud, mida tuleb vastavasse lahtrisse märkida. Kuna selle eesmärk on tarbijat teavitada automatiseeritud otsuse alusel hinna kujundamise faktist, võib „jah“ või „ei“ märkimine olla piisav antud teavitamiskohustuse täitmiseks. Selle kõrval tuleb aga silmas pidada IKÜM-ist tulenevaid teavitamiskohustusi (vt direktiivi põhjenduspunkt 46).</p> <p>Seletuskirja on vastavate selgitustega täiendatud.</p>
9	VÕS § 403 ¹ lg 2 p 20 - kas need turuosaliselised, kes kasutavad tarbijakrediitidel fikseerimata intressimäära, peaksid näitama graafikut nt maksimaalse teadaoleva euriboriga? Näiteks on ka täna eluasemelaenu teabelehel näide suurima teadaoleva euriboriga. Palume seletuskirja täpsustada, kuna säte ja seletuskirja koosmõjul ei ole suunised üheselt arusaadavad. Sh kui lepingueelne teave (teabeleht) esitatakse koos lepinguga digikonteineris, kas peaks esitama paralleelse graafiku koos hetkeväärtustega, kuna graafik on ka tarbija tahteavalduse ehk lepingu osa. Ehk tarbija saaks teabelehel suuremate maksetega graafiku ja samal ajal hetkeseisu alusintressimääraga koostatud graafiku, mis võib tekitada tarbijas pigem segadust. See toob kaasa ka	<p>Selgitatud. Kõnealune regulatsioon on vajalik direktiivi artikli 10 lõike 5 punkti q ülevõtmiseks. Eelnõu seletuskirja on täiendatud nii sätte eesmärkide kui ka praktilise tähenduse osas.</p> <p>Nagu märkuses õigesti välja tuuakse, on sarnane regulatsioon nähtud ette ka elamukinnisvaraga seotud krediidilepingute puhul, mille teabelehel tuleb intressimäära ja muude kulude punkti all esitada näide kõrgemast krediidi kulukuse määrast ja esitada vastav stsenaarium selle kohta, missuguse intressimäära tõusu korral sellise kõrgema krediidi kulukuse määrani jõutakse. See põhineb ajaloolisel kogemusel.</p>

	<p>erinevate kogukulu, krediidi kulukuse määra jm suuruste kuvamise teabelehel ja lepingus, mis kindlasti tekitab tarbijas segadust.</p> <p>Kuna teabelehe tagasimaksegraafik peaks sisaldama kindlustusmakseid (olemasolul), siis olukorras, kus kindlustuspakkumustel on mitme pakkuja valikut, palume selgitada, kas graafikus tuleb näidata kõige kallima kindlustusvaliku maksed, kui tarbija eelistus teabelehe esitamise hetkeks ei ole veel teada?</p>	<p>Samasugusest lähenemisest on eelnõu autorite arvates põhjendatud lähtuda ka siin.</p> <p>Vastav regulatsioon on direktiivis nähtud ette lepingueelse teabe osana. Direktiivi üldise loogika kohaselt tuleks see esitada enne lepingu sõlmimist. Seega üldise loogika kohaselt peaks tarbija saama esmalt teabelehe, mille lõpus või lisana on esitatud ka punkti 20 kohaselt koostatud tagasimaksegraafik. Lepinguline teave tuleks direktiivi üldise loogika kohaselt esitada pärast seda. Sellisel juhul ei teki ka märkuses kirjeldatud segaduse ohtu erinevate graafikute esitamisel.</p> <p>Mis puudutab kindlustusmakseid, siis tuleks krediidiandjal lähtuda sellest pakkumisest mis neile endile teada on või mida nad ise koos pakuvad. Alternatiivsete pakkumiste korral tuleks regulatsiooni hoiatavat funktsiooni arvestades lähtuda kallimast kindlustuspakkumisest.</p>
10	<p>VÕS § 403¹ lg 2 p 8 – seletuskiri vajab täiendamist ja näidet „lähivaatava ja arusaadava“ hüvitise arvutamise sõnastuse kohta. Kas on sobiv kasutada seaduse tekstil põhinevat selgitust?</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium eeldab, et silmas on peetud muudetavat VÕS § 404 lg 2 punkti 8, kuna VÕS § 403¹ lg 2 p 8 tunnistatakse kehtetuks. Antud punktis nimetatud teabe esitamiseks võib kasutada seaduse tekstil põhinevat selgitust.</p>
11	<p>VÕS § 403⁴ lg 1 p 2 – sätte täiendamine sõnaga „põhjalikult“ ei loo väärtust ja pigem loob selle lisamine võimaluse direktiivi proportsionaalsuse põhimõttest mööda vaadata. See loob võimaluse hinnata krediidiandja pingutusi kui „mittepõhjalikke“.</p>	<p>Mittearvestatud / selgitatud.</p> <p>Põhjalikkuse nõue tuleneb direktiivi (EL) 2023/2225 artiklist 18 lg 1 ning see tuleb Eesti õigusesse üle võtta. See näeb ette üldise põhimõtte, et tarbija kaitsmise ja ülelaenamise vältimise eesmärgil peab tarbija krediitvõimelisuse hindamine olema põhjalik. Samas tuleb arvestada, et see, missuguseid andmeid krediidiandja peab tarbija kohta koguma ja missugune on hindamistoimingute täpne ulatus, on ette nähtud nii direktiivis kui seda üle võtvas VÕS § 403⁴ järgmistes lõigetes. Direktiivi tasandil ei olnud põhjalikkuse nõude eesmärk välistada proportsionaalsuse ja riskipõhisuse põhimõtteid – need täiendavad üksteist. Krediidiandja saab tarbija krediitvõime hindamiseks teabe kogumisel arvestada vajalike, proportsionaalsete ja riskipõhiste kaalutlustega.</p>

12	VÕS § 403 ⁴ lg 2 - ettepanek viidata sätte viimases lauses ka KAVS § 50 lõikele 3.	<p>Mittearvestatud / Selgitatud.</p> <p>VÕS § 403⁴ lg 2 käsitleb olemuslikult krediivõime hindamist, mitte saadud teabe kontrollimist, mistõttu ei ole nimetatud sättes viide teabe kontrollimisele asjakohane. KAVS § 50 lg-le 3 (ja lg-le 4) viidatakse samuti juba VÕS § 403⁴ lg-s 4. Muudetavas KAVS § 50 lg-s 3 sätestatakse muu hulgas, et „krediidiandja või -vahendaja kontrollib asjakohaselt tarbija esitatud ja muud krediivõimelisuse hindamisel kasutatavat teavet, arvestades käesolevas seaduses ja <u>võlaõigusseaduses sätestatud nõudeid informatsiooni kogumisele</u>“, mis loob teabe kontrollimise kohustuse juures seose proportsionaalsuse ja riskipõhisusega.</p>
13	<p>Ettepanek sõnastada VÕS § 403⁴ lg 4 järgnevalt: „Tarbija krediivõimelisuse hindamist võimaldava teabe omandamiseks teavitab krediidiandja tarbijat, missuguse käesoleva paragrahvi lõikes 2 viidatud teabe, missugused tõendid selle kohta ja missuguse tähtaja jooksul peab tarbija krediidiandjale esitama. Tarbija on kohustatud esitama krediidiandjale õige ja täieliku teabe, mis on vajalik tema krediivõimelisuse hindamiseks. Kui tarbija rikub nimetatud kohustust, kaotab ta käesoleva seaduse § 4034 lõikes 7 sätestatud kaitse. Krediidiandja kontrollib tarbija esitatud ja muud krediivõimelisuse hindamisel kasutatud teavet vastavalt krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 50 lõigetele 3 ja 4.“</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>VÕS § 403⁴ lg 4 sõnastust muudetakse selliselt, et sellest tuleneb senisest selgemalt tarbija kohustus esitada krediidiandjale õiget ja täielikku teavet.</p> <p>Küll aga ei arvestata VÕS § 403⁴ lg 4 kolmanda lause muudatusettepanekuga/lisamisega. VÕS § 403⁴ lg 7 juba sätestab, et lõikes sätestatud ei kohaldata, kui tarbija on tahtlikult jätnud esitamata teabe vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetele 3 ja 4 või võltsinud krediidiandjale esitatud teavet ja selle tagajärjel on krediidiandja hinnanud tarbija krediivõimelisust valesti. Sellest tulenevalt on lõikes 7 nimetatud kaitse kaotus seotud teabe tahtliku esitamata jätmisega või andmete võltsimisega. Kui lisada lõikesse 4 lause „kui tarbija rikub nimetatud kohustust, kaotab ta käesoleva seaduse § 4034 lõikes 7 sätestatud kaitse“, võivad sellega olla hõlmatud ka olukorrad, kus tegemist on pelgalt tarbija eksimusega või kui krediidiandja pole andnud piisavalt selgeid juhiseid. Sellist riski ei saa jätta tarbija kanda ning see ei ole ka direktiiv eesmärk.</p>
14	VÕS § 403 ⁴ lg 4 ja KAVS § 50 lg 3 sisu ei ole kooskõlas. VÕS § 403 ⁴ lg 4 seletuskirja kohaselt tuleb krediidiandjal kontrollida ka muu krediivõimelisuse hindamisel kasutatud teavet, KAVS § 50 lg 3 sätestab aga kohustuse kontrollida vaid tarbija esitatud teavet.	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Direktiivi (EL) 2023/2225 artikkel 18 lõike 3 teine lõik sätestab teabe asjakohase kontrollimise kohustuse kogu krediivõimelisuse hindamiseks kontrollitud teabe osas. Küll aga on õige märkus, et KAVS § 50 lg 3 reguleerib vaid tarbija esitatud teabe kontrollimist. Seaduse</p>

		direktiiviga kooskõlla viimiseks ja vastuolu kõrvaldamiseks muudetakse KAVS §-i 50 selliselt, et see reguleeriks nii tarbija esitatud kui ka muu krediitdivõimelisuse hindamisel kasutatud teabe kontrollimist.
15	VÕS § 403 ⁴ lg 9 – mida tähendab mõiste „märkimisväärne“ – millega võrrelduna, kas algse summaga?	Selgitatud. Märkimisväärset muutmist tuleb hinnata võrreldes esialgse krediidisumma või krediidi ülempiiriga. Vastav selgitus on lisatud ka eelnõu seletuskirja.
16	VÕS § 403 ⁴ lg 10 – mõiste „andmete liik“ viitab andmekategooriate nimetamisele (nt maksehäire, olemasolev krediidikohustus), mitte üksikute andmeväljade, konkreetsete kirjete, krediidiskoori arvutusloogika või muude metodoloogiliste andmete avaldamisele. Ettepanek täpsustada, mida peavad sisaldama päringu tulemused.	Arvestatud. Seletuskirjas on toodud näiteid, millised andme liike tuleb nimetada (maksehäired, olemasolevad kohustused vms). Muudatusettepanekust tulenevalt täpsustatakse seletuskirjas, et „andmete liigi“ all ei ole silmas selliseid tehnilisi andmeid, mis siinses märkuses on välja toodud.
17	VÕS § 403 ⁴ lg 11 – seletuskirja tuleb täiendada osas, millisel viisil loetakse võlanõustamise teavitamise kohustus kohaselt täidetuks.	Arvestatud / Selgitatud Eelnõu seletuskirja on täiendatud. Tarbijale edastatav teavitus võib olla standardne, teavituses võib viidata näiteks Finantsinspektsiooni hallatavale lehele minuraha.ee, kust leiab infot võlanõustamise ja võlanõustajate kontaktide kohta.
18	VÕS § 403 ⁴ lg 11 ¹ – seletuskirja tuleb täiendada selgitusega, et tegemist on kitsalt piiritletud teavitamiskohustusega, mis rakendub üksnes krediiditaotluse tagasilükkamise (sisuliselt negatiivse otsuse korral tarbijakrediidi direktiivi art.18 lg 9 tähenduses) korral juhul, kui otsus põhineb automatiseeritud andmetöötlusel. Samuti tuleb rõhutada, et kohustus loetakse täidetuks selge ja arusaadava standardiseeritud teavitusega negatiivse krediidiotsuse edastamisel.	Arvestatud. Seletuskirja on vastavalt ettepanekutele täiendatud.
19	VÕS § 404 lg 1 – seletuskirjas tuleb täpsustada, milline on „vabatahtlik, selge, informeeritud ja ühemõtteline nõustumine“ või „selge nõusolekut väljendav tegevus“ direktiivi ja eelnõu kohaselt.	Arvestatud / Selgitatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud lisaselgitustega kõnealuse lõike teise lause eesmärkide ja kohaldamisala kohta. Regulatsiooni mõte on tagada, et juhul, kui lepingu sõlmimiseks kasutatakse märgistatavaid lahtreid, siis peab tarbijal olema võimalik enda tahet väljendada viisil, mis vastaks teises lauses nimetatud nõuetele. See tähendab näiteks mh seda, et nõustumust väljendava tingimuse enda sõnastus on selge ja ühemõtteline. Teise lause mõte ei ole aga luua uut kohustust iga kord lepingu sõlmimisel ilma märgistatavate lahtriteta veel eraldiseisva kinnituse andmiseks vms.

20	VÕS § 404 lg 2 p 15 – kas sättes nimetatud kohustus on täidetud, kui krediitilepingus viidatakse (näiteks) Finantsinspektsiooni hallatavale lehele minuraha.ee?	Selgitatud Jah, selline teavitus on seaduse mõttele vastav.
21	VÕS § 404 ² – seletuskirjas tuleb täpsustada, kuidas jõuti järelduseni, et säte kohaldub kõikide lepingu muudatuste korral, st sätted märgitud teave tuleb esitada nii juhul, kui krediidiandjal on õigus lepingut ühepoolset muuta, kui ka juhul, kui pooled on muudatuse individuaalselt läbi rääkinud. Lisaks kohaldub see ka juhul, kui lepingu muutmist soovib tarbija. Sättes on kirjas „Enne tarbijakrediitilepingu tingimuste muutmist...“, mis justkui viitab, et teavitada tuleb ette, mis oleks loogiline ühepoolsete muudatuste korral. Samas on seletuskirjas selgitus „...seega võib see olla osaks näiteks lepingu muudatuste kokkuleppes.“, mis tähendab võimalust kajastada see teave lepingu muutmise lisakokkuleppes. Sättes kajastub vastuolu. Kas „kavandatava muudatuse selge kirjeldus“ peab sisaldama ka teavet, milline on muudatuse tagajärjel krediitilepinguga kaasnev (uus) krediidi kulukuse määr, eriti olukorras, kui muudatustega kaasneb kogukulu muutus?	Arvestatud / Selgitatud. Eelnõu seletuskirja on korrigeeritud, viidatud vastuoluline tekstiosa on seletuskirjast eemaldatud. Direktiivi artiklis 22 ega põhjenduspunktis 60 ei anta täpsemaid juhiseid selle kohta, mida peab täpselt kavandatava muudatuse täpse kirjelduse all välja tooma. Oluline on lähtuda regulatsiooni eesmärgist ja tagada, et teavituse tulemusel tekiks tarbijal muudatuse tegelikust sisust selge ettekujutus. Kui muudatus on selline, et sellega kaasneb ka krediidi kogukulu muutumine, siis võib eeldada, et tarbijal ka selle vastu põhjendatud huvi, mistõttu tuleks teavituses välja tuua ka uus krediidi kulukuse määr.
22	VÕS § 407 lg 4 - kui arvelduskrediitileping lubab ülempiiri teatud tingimustel ületada, siis kas sellest peaks näiteks igakuiselt justkui meeldetuletuse sellise ületamise võimaluse kohta saatma või siiski see regulaarsus puudutab juba ülempiiri ületamist (igakordselt)?	Selgitatud. Muudatused tulenevad uue direktiivi artikli 25 lõikest 1, millest ei ole tuletatav, et teavitus tuleks saata juhul kui ülempiiri on juba ületatud. Nii direktiivi kui ka seda ülevõtva VÕS § 407 lõike 4 regulatsioon on üldisem. Seega vähemasti tuleks selline teavitus teha lepingu sõlmimisel ning seejärel siis, kui ülempiiri on juba ületatud.
23	VÕS § 409 lg 3 ¹ - kui tarbija 30 päeva jooksul väljamakstud krediiti krediidiandjale ei tagasta ega maksa arvestatud intressi, siis kas tarbijal tekib sissenõutavaks muutunud võlgnevus ja krediidiandja saab nõuda vaid viivitusintressi? Kas selle võlgnevuse osas tuleb tarbijale pakkuda § 416 ¹ kohaselt ümberkujundamist või ei tule seda teha, sest § 416 ¹ uus versioon räägib mitte võlast, vaid tarbijakrediitilepingust? Millised lahendused on mõeldavad juhul, kui tarbija soovib oma taganemisavaldusest loobuda?	Selgitatud. Kui tarbija on lepingust taganenud ja ei ole tagasitäitmise võlasuhtest tulenevaid kohustusi täitnud (ei tasu väljamakstud krediiti ja arvestatud intressi), saab krediidiandja nõuda põhisumma tagastamist ja viivist. Kui tarbija on lepingust taganenud, ei pea tekkinud tagasitäitmise võlasuhtest tekkinud võlgnevuse osas pakkuma VÕS §-ist 416 ¹ tulenevaid ümberkujundamise meetmeid. Kui tarbija soovib taganemisavaldusest loobuda, saab ta antud soovi krediidiandjale edastada ning pooled saavad kokku leppida,

		et esialgne tarbijakrediidileping jääb kehtima.
24	<p>VÕS § 411 - Kas seaduse jõustumiseni tuleb lähtuda seni kehtinud sõnastusest ja eeldatavalt 20. novembrist uuest, täiendatud sõnastusest?</p> <p>Mis metoodika alusel peaks arvutus toimuma (seda nii täieliku kui ka osalise tagastamise korral) ja kas on põhjendatud tõlgendus, mille kohaselt peab krediidiandja tagastama proportsionaalselt ka lepingutasu, mis on nt tasu krediidivõimelisuse hinnangu ja lepingu vormistamise eest?</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Jah, eelnõuga kavandatud muudatused jõustuvad seaduse jõustumisel ning edaspidi tuleb neist lähtuda. Enne seda toimunud ennetähtaegsetele tagasimaksmistele kohaldub seaduse varasem redaktsioon.</p> <p>Direktiivis ja sellest tulenevalt ka eelnõus ette nähtud regulatsioon arvestab ennetähtaegse tagasimakse korral tarbija kanda jäävate kulude puhul Euroopa Kohtu nn Lexitori lahendiga (C-383/18) kehtiva tarbijakrediidi direktiivi (2008/48/EÜ) kohta. Direktiivi põhjenduspunktis 70 on otsesõnu viidatud kõnealusele lahendile ja selgitatud, et Lexitori lahendis esitatud tõlgenduse kohaselt hõlmab tarbija õigus krediidi kogukulu tarbijale vähendamisele krediidisumma ennetähtaegse tagasimaksmise korral kõiki tarbijalt nõutud kulusid. Seega selle lahendi kohaselt tuleks proportsionaalselt vähendada ka selliseid tasusid, mis ei sõltu lepingu kestvusest.</p> <p>Need selgitused on esitatud ka eelnõu seletuskirjas. Isegi kui teoreetiliselt võib sellise reegli põhjendatuse üle arutleda, siis on tegemist küsimusega, millele on juba andnud hinnangu Euroopa Kohus ja mida on seejärel Euroopa Liidu seadusandja ka uue direktiivi kehtestamisel järginud. Seetõttu tuleb nendest põhimõtetest ka praktikas lähtuda.</p> <p>See põhimõte kehtib tegelikult ka olemasoleva regulatsiooni kohta, kuivõrd VÕS § 411 tuleb direktiivikonformselt tõlgendada ja see hõlmab ka direktiivi kohta antud Euroopa Kohtu tõlgendusi. Lexitori lahend tehti praegu kehtiva regulatsiooni kohta.</p> <p>Direktiiv ei näe siin ette erisusi täieliku ja osalise tagasimakse korral. Tarbijal on õigus nii täielikuks kui ka osaliseks ennetähtaegseks tagasimakseks ning mõlemal juhul tuleb krediidi kogukulu</p>

		<p>tarbijale proportsionaalselt vähendada. Kuid praktikas on osaliste tagasimaksete puhul krediidiandjal keerulisem kulude vähendamist arvestada, kuna intressi ja muude tasude maksmise kohustus väheneb üksnes ennetähtaegselt tagasimakstud osa suhtes.</p> <p>Tarbijale langevate kulude ümberarvestamise kohustus lasub krediidiandjal. Tarbijal ei pruugi selleks olla vajalikke oskusi ega teadmisi. Krediidiandja on selleks oluliselt paremas positsioonis.</p>
25	<p>VÕS § 416¹ - mõlemad lõikes 1 nimetatud meetmed ehk nii osaline või täielik restruktureerimine kui ka tarbijakrediidilepingu tingimuste kohtuväline muutmine (lg 3 2. lauses kirjeldatud meetmed) on leevendusmeetmed (<i>forbearance measures</i>) makseraskuste korral. Seda kinnitab ka tarbijakrediidi direktiivi artikkel 35 pealkiri (võlgnevused ja makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmed), millest tulenevalt võiks järeldada, et mõlemal juhul ei saa nõuda krediitdivõimelisuse hindamist, kuna tegemist on makseraskustes oleva tarbijaga. Samas direktiivi artikli 35 1. lõike 2. alalõik ütleb, et krediitdivõimelisuse hindamata jätmist saab rakendada vaid lõikes 1 kolmanda lõigu punkt b osas. Mis tingimustel peaks krediidiandja olema motiveeritud pakkuma osalist või täielikku refinantseerimist, millega kaasneb krediitdivõimelisuse hindamine makseraskustes tarbija korral?</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Tarbijakrediidi refinantseerimisel krediitdivõime hindamise nõue tuleneb direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 35 lg 1 teisest lõigust ning see tuleb Eesti õigusesse üle võtta. Konkreetse ümberkujundamise meetme valimisel tuleb arvestada tarbija isiklike asjaoludega ja pakkuda selliseid meetmeid, mis vastavad tema võimele krediiti tagasi maksta – kui refinantseerimine ei ole tarbijale sobiv meede, peaks see selguma juba esialgse hinnangu (st meetme valiku) käigus. Kuna refinantseerimine toob kaasa uue lepingu sõlmimise, tuleb krediitdivõimet uuesti kontrollida tagamaks, et tarbija on võimeline krediidi tagasi maksma ka uue lepingu tingimuste järgi.</p>
26	<p>Ettepanek VÕS § 416¹ lg 4 sõnastada selliselt, et nõue näidata ümberkujutamise kokkuleppes ümberkujundatava krediidi põhisumma ning intressi, viivise ja muu krediidi kasutamise tasu suurust, tuleb täita vaid tarbija nõudmisel.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>VÕS § 416¹ lg 4 sõnastust on muudetud selliselt, et tarbijakrediidilepingu ümberkujundamise kokkuleppes tuleb märkida ümberkujundatava krediidi põhisumma ning intressi, viivise ja muu krediidi kasutamise tasu suurus vaid tarbija nõudmisel.</p>
Krediidiandjate ja -vahendajate seadus		
27	<p>KAVS § 44 lõike 3 punkt 12¹ - seletuskirja kohaselt peavad krediidiandjad kehtestama menetlused ja põhimõtted makseraskustes tarbijate tuvastamiseks, et nad saaksid tulemuslikult soovitada neile kergesti kättesaadavat võlanõustamisteenust.“ Direktiivi põhjenduspunkt 81 viitab samuti tulemuslikkusele. Palume</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud.</p> <p>KAVS § 44 lõike 3 punktis 12¹ nimetatud kohustus ei tähenda, et krediidiandjal oleks kohustus kontrollida, kas võlgnik on vastava võlanõustamisteenuse pakkujaga ühendust võtnud või mitte.</p>

	<p>täiendada seletuskirja ja avada ootused krediidiandjatele. Krediidiandja ei saa kontrollida, kas võlgnik on vastava osutatud võlanõustamisteenuse pakkujaga ühendust võtnud. Selline nõue ei ole proportsionaalne. Krediidiandjalt oodatav pingutus saaks olla vaid see, et krediidiandja a) tuvastab raskustes krediidisaja ning b) edastab talle võlanõustamisteenuse osutajate kontaktid.</p> <p>Kuna punkt on lisatud tarbija kaebuste lahendamise korra alapunktina, siis kas mõistame õigesti, et sõltumatut võlanõustamisteenust tuleb tarbijale pakkuda juhtudel, kui tarbija on esitanud krediidiandjale kaebuse tema krediidilepingust tuleneva võlgnevuse menetlemise osas?</p>	<p>Käesolevaga lisatakse antud lõikesse täiesti uus punkt (punkt 12¹). Ehk sõltumatu võlanõustamisteenuse tarbijale pakkumise eelduseks ei ole see, et tarbija peaks eelnevalt esitama krediidiandjale kaebuse tema krediidilepingust tuleneva võlgnevuse menetlemise osas.</p> <p>Vastavad selgitused on lisatud ka eelnõu seletuskirja.</p>
28	<p>KAVS § 49¹ - palume täpsustada, kas KAVS § 49¹ rakendub ka siis, kui krediidivõimelisuse hindamisel tehakse osa protsessi automatiseeritult, nt kasutatakse skoorimudelit ning lõppotsus tehakse manuaalselt või on mõeldud vaid olukorda, kus kogu krediidivõimelisuse hindamise protsess on automaatne.</p> <p>Seletuskirjas selgitatakse. Et paragrahvi 49¹ kohaselt on tarbijal õigus saada selgeid ja arusaadavaid selgitusi ning võimalust <u>kontrollida</u> krediidivõimelisuse hindamist ja krediidilepingu sõlmimise otsust.“ Direktiiv (EL) 2023/2225 ei sätesta tarbija poolset kontrollimise õigust, vaid tarbijal on õigus küsida selgitusi, väljendada enda seisukohta ning taotleda inimese sekkumist. Palume vastavat lauset seletuskirjas muuta, et tarbija õiguste ulatuse osas ei tekiks arusaamatusi.</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud.</p> <p>KAVS § 49¹ hõlmab ka osalist automatiseeritud töötlemist. Konkreetselt KAVS § 49¹ kontekstis tähendab see seega, et isegi, kui vaid ühes etapis krediidivõimelisuse hindamise protsessis on kasutatud automatiseeritud andmetöötlust, siis peab tarbijat sellest teavitama. Sellele viitab ka direktiivi (EL) 2023/2225 artikkel 18 lg 8 ingliskeelse versiooni sõnastus „where the creditworthiness assesment <i>involves</i> the use of automated processing of personal data /.../“. Küll aga peavad automatiseeritud andmetöötles kasutatavad andmed olema sisulised ja automatiseeritud andmetöötlus peab mõjutama krediidivõimelisuse hindamise tulemust. See tähendab, et kui töödeldakse selliseid andmeid, mis ei ole konkreetse hinna kujundamisel määravad (nt tarbija kontaktandmed kantakse krediidiandja sisemisest infosüsteemist mõnele formularile vms), siis sellest eraldi teavitama ei pea. Vastav selgitus on lisatud ka eelnõu seletuskirja.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on samuti muudetud selliselt, et KAVS § 54¹ ei hõlma tarbija õigust kontrollida krediidivõimelisuse hindamist ja krediidilepingu sõlmimise otsust, vaid tarbija õigust saada eeltoodud protsessidest ülevaade.</p>
29	KAVS § 50 lõige 3	Arvestatud osaliselt / Selgitatud.

<p>VÕS § 403⁴ lg-s 2 sätestatakse, et krediidiandja peab krediitdivõimelisuse hindamisel arvesse võtma kõiki asjaolusid, mis võivad mõjutada tarbija võimet krediiti tagasi maksta, ning määrama hindamistoimingute ulatuse vastavalt lepingu tingimustele, olemasolevatele andmetele, kohustuse suurusele ja krediidist tulenevatele riskidele. Seega on seadusega selgesõnaliselt lubatav riskipõhine ja proportsionaalne lähenemine, mida toetab ka direktiivi (EL) 2023/2225 artikkel 18 I.3.</p> <p>Direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 18 lõike 3 ülesehitus on süsteemne ja kaheosaline. Esmalt sätestatakse, et krediitdivõimelisuse hindamiseks kasutatav teave peab olema vajalik ja proportsionaalne krediidi liigi, kestuse, väärtuse ja riskidega. Seejärel nähakse ette, et kogutud teavet kontrollitakse asjakohaselt ning vajaduse korral seotakse see sõltumatult kontrollitava dokumentatsiooniga. Kontrollimise kohustus ei ole seega autonoomne ega absoluutne, vaid allub proportsionaalsuse põhimõttele. Sõnastus „<i>vajaduse korral</i>“ tähendab, et sõltumatult kontrollitava dokumentatsiooni kasutamine ei ole universaalne kohustus.</p> <p>Samal ajal on KAVS § 50 lõikest 3 eemaldatud põhimõte, et krediidiandja võib teabe kontrollimisel teha „<i>mõistlikke pingutusi</i>“, selle asemel peab ta täitma absoluutse kohustuse ehk kontrollima kogu tarbija esitatud teavet, arvestades KAVSis ja VÕSis sätestatud nõudeid informatsiooni kogumisele ja tuginedes vajaduse korral talle iseseisvalt kättesaadavale teabele. See muudatus on suunatud Direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 18 lõike 3 viimase lause ülevõtmisele, mille kohaselt kogutud teavet tuleb kontrollida asjakohaselt („<i>appropriately verify</i>“) ning vajaduse korral siduda see sõltumatult kontrollitava dokumentatsiooniga. Kui KAVSi § 50 lõiget 3 tõlgendatakse autonoomselt, sidumata seda VÕS §-s 403⁴ lõikes 2 lubatud riskipõhise ja proportsionaalse regulatsiooniga, võib praktikas välja absoluutne kontrollimise kohustus, st kõik tarbija esitatud andmed tuleb igal juhul täiendavalt kolmandatest allikatest kontrollida. Selline tõlgendus ei tulene direktiivist ning muudaks võimatuks Direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 18 lõike 3 esimeses lauses sätestatud</p>	<p>Justiits- ja Digiministeerium on nõus, et krediitdivõimelisuse hindamiseks kasutatava teabe kontrollimise kohustus ei ole absoluutne ning ka selle juures tuleb lähtuda eelkõige proportsionaalsuse ja riskipõhisuse põhimõtetest. Direktiiv (EL) 2023/2225 artikli 18 lg 3 teine lõik kasutab sõnastust „kontrollitakse asjakohaselt“, mis eeltoodud põhimõtetele ka viitab. Sama sõnastus on muu hulgas ka direktiivi 2014/17/EL (hüpoteekkrediidi direktiiv) artikli 20 lg 1 viimases lauses, mille kohaselt kontrollitakse teavet asjakohaselt, sealhulgas kasutades vajaduse korral sõltumatult kontrollitavat dokumentatsiooni. Märkusest tulenevalt on KAVS § 50 lõike 3 sõnastust täiendatud selliselt, et see sätestab teabe kontrollimise kohustuse <i>asjakohaselt</i>.</p> <p>Märkuses on ka välja toodud, et kontrollimise kohustus tuleb siduda VÕS §-s 403⁴ lõikes 2 lubatud riskipõhise ja proportsionaalse regulatsiooniga. Eelnõu kohane KAVS § 50 lõige 3 viitab, et teabe kontrollimisel tuleb <i>arvestada käesolevas seaduses</i> (st KAVS) <i>ja võlaõigusseaduses sätestatud nõudeid informatsiooni kogumisele</i>. Justiits- ja Digiministeerium leiab, et vastavad viited loovad muu hulgas seose ka VÕS § 403⁴ lõike 2 regulatsiooniga. Seost proportsionaalsuse ja riskipõhisusega on rõhutatud ka seletuskirjas ning märgitud, et see regulatsioon toimib ühtse tervikuna koos artikli 18 lõike 3 esimese lõiguga, mis võetakse üle VÕS § 403⁴ lõikesse 2 ja mis reguleerib krediidiandja poolt teabe kogumist ja hindamistoimingute ulatust.</p> <p>Samu põhimõtteid peegeldab ka ettepanekus tehtud ettepanek teistsuguseks KAVS § 50 lg 3 sõnastuseks, kuid täies mahus ei ole võimalik sellega arvestada. Esiteks ei saa KAVS § 50 lg-s 3 viidata ainult võlaõigusseaduse § 403⁴ lõikele 2, kuna nii VÕS-is kui ka KAVS-is esineb ka muid krediitdivõime hindamise ja teabe kogumise nõudeid ning nendele tuleb viidata tervikuna. Teiseks ei ole võimalik KAVS § 50 lg-s 3 eraldi sätestada kontrolli ulatust ja meetodeid, kuna selline sõnastus ei ole</p>
--	---

	<p>proportsionaalsuse põhimõtte rakendamist Eestis. Direktiivi riski- ja vajadusepõhine nõue („<i>where necessary</i>“) ei tohi siseriiklikus õiguses muutuda absoluutseks kohustuseks.</p> <p>Selline kohustus ei oleks vastavuses direktiivi põhimõtetega, muudaks võimatuks riskipõhist ja proportsionaalset lähenemist, teeks teatud krediitooted ebamõistlikult kalliks ning piiraks innovatsiooni, mis põhineb andmepõhisel ja automatiseeritud töötlusel. Tehnoloogia kasutamine teeb krediitivõimelisuse hindamise protsessi sõltumatuks, ajakohaseks ja täpseks. Direktiivi eesmärk ei ole pidurdada krediitprotsesside digitaliseerimist, vaid tagada nende vastavus tarbijakaitse eesmärkidele.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada KAVS § 50 lõige 3 järgnevalt: „<i>Krediidiandja või -vahendaja kontrollib krediitivõimelisuse hindamiseks kogutud teavet asjakohaselt, arvestades võlaõigusseaduse § 403⁴ lõikes 2 sätestatud hindamise ulatust. Kontrolli ulatus ja meetod peavad olema vajalikud ja proportsionaalsed, lahtudes krediidi liigist, kestusest, summast ja krediidist tulenevatest riskidest.</i>”</p>	<p>direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 18 lõike 3 teise lõiguga kooskõlas. Nagu aga eelnevalt mainitud, on seost VÕS § 403⁴ lõikes 2 nimetatud põhimõtetega rõhutatud eelnõu seletuskirjas. Kolmandaks ei kajasta sõnastusettepanek asjaolu, et teabe kontrollimisel tuleb vajaduse korral tugineda ka iseseisvalt kättesaadavale teabele.</p>
30	<p>KAVS § 50³ - kas seletuskirjas kirjeldatud objektiivsete kriteeriumite alla liigituvad ka näiteks krediitivõimelisuse hindamiseks andmebaasidele mitteligipääsetavus, tarbija esitatud andmete kontrollimise keerukus/võimatus ning piiriülese sissenõudemenetluse/täitemenetluse keerukus ja kallidus EL liikmesriikides? Kuna EL-s puudub struktuurne ülevaade liikmesriikide krediitivõimelisuse hindamise nõuetest ja liikmesriikide andmebaasidest, mida võiks kasutada, siis tõenäoliselt ei suuda ükski krediidiandja neid nõudeid vettpidavalt täita. Samuti puudub arusaam, kuidas võtta arvesse liikmesriikide majapidamiskulusid ja kontodel nähtuvaid kandeid. Samuti kuidas kontrollida esitatud tõendite ehtsust ja täita hoolsuskohustusi (sh AML).</p> <p>Palume täiendada seletuskirja, et sättes öeldu ei piira krediitivõimelisuse riskipõhise hindamise läbiviimist ega krediidiandja õigust kujundada oma krediitpoliitikat objektiivsete ja</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Eelnõuga loodav KAVS § 50³ ei piira krediitivõimelisuse riskipõhise hindamise läbiviimist ega krediidiandja õigust kujundada enda krediitpoliitikat objektiivsete ja proportsionaalsete riskikriteeriumite alusel. Ka KAVS §-s 50³ ja vastavalt direktiivi (EL) 2023/2225 artikkel 6 rõhutavad, et diskrimineerimise keeld ei piira võimalust pakkuda erinevaid krediidile juurdepääsu tingimusi, kui need erinevad tingimused on igakülgselt põhjendatud objektiivsete kriteeriumitega. Küll aga ei ole võimalik seadusandlikul tasandil täpsustada või ilmetada, millised sellised objektiivsed kriteeriumid olla võiksid – ka Euroopa Komisjon on rõhutanud, et direktiivi artikkel 6 on üldistele põhimõtetele tuginev ja nõuab juhtumipõhist hinnangut võimaliku diskrimineerimise esinemise osas. Sellest tulenevalt ei saa liikmesriigid antud sätet siseriikliku õigusesse üle võttes esitada sätte kohaldamise osas täiendavaid üksikasju.</p>

	<p>proportsionaalsete riskikriteeriumide alusel. Elukoha või piiriülese olukorraga seotud erinev kohtlemine ei ole käsitatav diskrimineerimisena, kui see põhineb igakülgsetel põhjendatud objektiivsetel kriteeriumidel, eelkõige andmete kättesaadavusel, nende usaldusväärsusel ning sundtäitmise teostatavusel ja hinnal. Samuti ei tohiks seda mõista nii, et see paneb krediidiandjatele kohustuse osutada teenuseid valdkondades või geograafilistes piirkondades, kus nad äritegevusega ei tegele. Täiendavalt sooviksime selgitust, kuidas on selle sätte kehtestamisel (sh direktiivis) hinnatud lepingu- ja ettevõtlusvabaduse riivet.</p>	<p>Kuna direktiivi artikkel 6 viitab otsesõnu ja tugineb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 21, ei hinnatud direktiivi koostamisel eelnõu autoritele teadaolevat eraldi lepingu- ja ettevõtlusvabaduse riivet. Sellel samal põhjusel (ehk kuna harta kehtib juba praegu nii või teisiti) saab aga eelnõuga loodava regulatsiooni praktiline mõju ilmselt olema üsna väike ja tõenäoliselt ei pea seetõttu ka krediidiandjad võrreldes kehtiva olukorraga enda tegevust sisuliselt muutma.</p>
31	<p>KAVS § 51 lõige 9 - palume selgitada, millal tuleks hoiatus riskidest tarbijale anda. Kas vaid nõustamisteenuse osana või ka muul juhul, kui nõustamisteenust ei osutata?</p>	<p>Selgitatud. Eelnõu seletuskirja on lisatud täpsustus, et kuna tegemist on nõustamisteenuse osutajale kohalduva kohustusega, tuleks nimetatud teave anda nõustamisteenuse osana.</p>
32	<p>KAVS § 53¹ lõige 1 - kuna elamukinnisvaraga seotud krediidilepingu korral ei peaks tarbija saama valida, mis kujul talle üldine teave tuleb esitada, palume lisada vastav välistus, et tarbija valik ei kohaldu elamukinnisvaraga seotud krediidilepingute korral.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõud ja seletuskirja on vastavalt märkusele täiendatud.</p>
33	<p>KAVS § 53¹ lõike 2 punkt 11¹ - kas kirjelduses tuleb anda selgitused ka taganemisnupu kohta juhul, kui leping on sõlmitud internetipõhise kasutajaliidese abil? Lätis ja Leedus on näiteks direktiivide ülevõtmisel kujundatud arusaam, et taganemisnupu regulatsioon ei rakendu tarbijakrediidile, sest CCD II ja MCD näevad tarbija taganemisõiguse osas ette erinormid, mis ei sisalda taganemisnupu regulatsiooni.</p>	<p>Selgitatud. Taganemisnupu regulatsioon kohaldub ka tarbijakrediidi regulatsioonile. Võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (796 SE, finantsteenuste kaugturstamise direktiivi ülevõtmise eelnõu) seletuskirjas on selgitatud, et taganemisnupu regulatsiooni rakendusala määrab direktiivi (EL) 2023/2673 art 1 punkt 3, millega lisatakse tarbija õiguste direktiivi art 11a. Seega kohaldub taganemisnupu regulatsioon kõikidele tarbija õiguste direktiivi kohaldamisalasse jäävatele lepingutele, mis on sõlmitud internetipõhise kasutajaliidese vahendusel. Taganemisnupu regulatsioon kohaldub muu hulgas internetipõhise kasutajaliidese vahendusel sõlmitud finantsteenuste kauglepingutele, kuivõrd uue direktiivi art 1 punkti 1 alapunkt a sätestab, et ettevõtja ja tarbija vahelistele finantsteenuste osutamiseks sõlmitud kauglepingutele kohaldatakse taganemisnupu regulatsiooni ette nägevat artiklit 11a. Et valdkondlikud õigusaktid, nt</p>

		<p>tarbijakrediidi direktiiv või Solventsus II direktiiv, taganemisnupu teemat ei reguleeri (st need ei kohusta ettevõtjat pakkuma tarbijale võimalust taganeda lepingust taganemisnupu abil), ei välista taganemisnupu regulatsiooni kohaldumist neile lepingutele ka ülevõetava direktiivi art 16a lõige 10, mis näeb ette valdkondlike Euroopa Liidu õigusaktide reeglite prioriteedi. Seega peavad ettevõtjad edaspidi taganemisnupu olemasolu garanteerima ka nt internetipõhise kasutajaliidese vahendusel sõlmitud tarbijakrediidi- ja elukindlustuslepingute puhul.¹</p> <p>Direktiiv (EL) 2023/2225 ei täpsusta, milline peab olema artikli 9 lg 2 alapunktis i nimetatud taganemisõiguse kirjeldus. Eelnõu autorid leiavad, et sätte eesmärk on anda tarbijale ülevaade sellest, mis tingimustel ta lepingust taganeda saab. Mõistlik on sinna lisada ka kirjeldus taganemisnupu kohta, kuivõrd sellisel juhul on tarbijad taganemisnupust teadlikud ja teavad lepingust taganeda õiget tehnilist lahendust kasutades.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on vastavate selgitustega täiendatud.</p>
Isikuandmete kaitse seadus		
34	<p>IKS § 10¹ lg 2 - nõuete täitmise tagamise kohustus on suunatud liikmesriikidele, mitte andmebaasi(registri) pidajatele. Tarbijakrediidi direktiiv näeb seda ette regulatiivse/järelevalvefunktsioonina, mitte lepingulise „juurdepääsu kontrolli“ funktsioonina, mis on delegeeritud eraõiguslikule isikule.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Registripidaja ei pea teostama sisulist kontrolli selle üle, kas ligipääsu taotleval krediidiandja andmekaitsealaseid nõudeid järgib või mitte. Küll aga on registripidajal õigus lõpetada või peatada krediidiandja ligipääs registrile, kui Andmekaitse Inspeksioon keelab ettekirjutisega isikuandmete töötlemise või tuvastab raske rikkumise. Pikem selgitus vastava registrile ligipääsu saamise eelduse kohta on lisatud eelnõu seletuskirja.</p>

¹ Võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seadus 796 SE.
<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/19cde50e-3b68-4792-970d-18cfe753cb5c/volaogusseaduse-ja-tarbijakaitseseaduse-muutmise-seadus/>.

35	<p>IKS § 10¹ lg 4 – tarbijakrediidi direktiiv ei sätesta nõuet kuvada maksehäireid selliselt, et oleks eristatud põhinõue ja kõrvalnõuded. Samuti on andmete pidev edastamine tehniliselt keeruline. Lisatud nõue ei ole vajalik, sest andmesubjekti huvide kaalumise aspektist on eelkõige olulised kogunõude suurus ja võlgnevuse ajaline pikkus. Võlgnevuse avaldamine eraldiseisvate komponentidena ei täida ka maksehäireregistri eesmärki, milleks on anda infot võlgnevuste/võlglaste kohta selleks, et krediidiandjatel oleks võimalik täita kohustust järgida vastutustundliku laenamise põhimõtet ning võtta krediitdivõimelisuse hindamisel arvesse varasemat maksekohustuste täitmise korrektsust (maksekäitumist).</p>	<p>Arvestatud. Eelnõud ja seletuskirja on muudetud selliselt, et maksehäire kajastamisel ei pea eristama põhi- ja kõrvalnõudeid. Küll aga andmetöötlusel IKS § 10 alusel tuleb järgida AKI maksehäirete avaldamise juhust, sh eristama põhi- ja kõrvalnõudeid.</p>
Reklaamiseadus		
36	<p>RekS § 29 üldiselt - mõistame vajadust direktiivi artikli 8 ülevõtmiseks, kuid juhime teie tähelepanu, et turuosalisel on viimase 3-4 aasta jooksul aktiivselt osalenud reklaamiseaduse (RekS) aruteludes ning andnud korduvalt sisulist tagasisidet kehtiva regulatsiooni probleemkohtadele. Meie selge ootus on, et reklaamiseadusele lahenetakse terviklikult, mitte üksnes direktiivi ülevõtmise raames. Kehtiv regulatsioon on ajale jalgu jäänud, see on killustunud, raskesti rakendatav ning kohati ülereguleeriv. Uute piirangute lisamine ilma olemasolevat raamistikku tervikuna üle vaatamata ei paranda regulatsiooni kvaliteeti, vaid suurendab õigusselgusetust ja halduskoormust.</p>	<p>Selgitatud. Märkus puudutab sisuliselt finantsteenuste reklaamiregulatsiooni laiemalt ning viitab reklaamiseaduse süsteemsetele probleemidele (nt regulatsiooni killustatus ja kohustusliku teabe maht ning rakendatavus). Pangaliidu seisukohad on esitatud RekS § 29 näitel, mis reguleerib finantsteenuste reklaami. Käesoleva eelnõu muudatused on seotud direktiivist (EL) 2023/2225 tulenevate nõuete ülevõtmisega ning keskenduvad direktiivi ülevõtmiseks vajalikule RekS § 29 täpsustamisele. Eelnõu ei käsitle reklaamiseaduse tervikrevisjoni ega finantsteenuste reklaami regulatsiooni süsteemset muutmist.</p>
37	<p>RekS § 29 lg 3¹ ja lg 8¹ - seetõttu edastame Eesti Pangaliidu 3.05.2022.a kirja väljavõtte majandus- ja kommunikatsiooniministriumile, kus toome välja reklaamiseaduse § 29 probleeme. Kiri edastati projekti raames, kus ministrium arutas turuosalistega reklaamiga seonduvat: „RekS § 29 p 31 reklaamis, millega teavitatakse valmisolekut anda tarbijakrediiti või vahendada tarbijakrediitilepinguid, tuleb esitada tüüpilise näite kujul järgnev teave 1) 6). Rahandusministrium poolt läbiviidud uuringu tulemuse ühe järeldusena on välja toodud, et inimeste üldine finantshariduse tase on võrdlemisi madal, kuna suurel määral eksiti ka lihtsama intressiarvutuse, järeelmaksu arvutuse ning krediitkulukuse määra defineerimisel. Läbiviidud eksperimendi tulemus näitas, et ostukavatsus</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Direktiivist (EL) 2023/2225 tulenevalt säilib kohustus esitada tarbijakrediidi reklaamis standardteave, sh tüüpiline näide, mistõttu ei ole võimalik kohustusliku teabe mahtu vähendada ega tüüpilise näite esitamisest loobuda. Seletuskirjas on täpsustatud tüüpilise näite eesmärki ning rõhutatud, et teave peab olema esitatud viisil, mis on tarbijale arusaadav, esitatud ühtsetel alustel ning võimaldab pakkumisi võrrelda. Samuti on selgitatud, et teabe esitamisest tuleb vältida praktikaid, mis kahjustavad teabe selgust või võrreldavust.</p>

	<p>muutus kõige rohkem koguhinna kuvamisel langedes 4%-le. Tarbijakrediidi kulukuse määra nägemisel 8%-le. Eksperiment oli seotud otseselt kaubaga ning selle maksumusega. Arvestades, et kehtival kujul tüüpilise näite esitamine tarbijakrediidireklaamil ei täida oma eesmärki, kuna tarbija ei pruugi mõista selle tegelikku olemust ning on pigem koormav ning tarbija jaoks ebaselge. Sh ei saa tarbija läbi reklaami üheselt võrrelda erinevate turuosaliste poolt pakutavaid krediititooteid üksnes tüüpilise näite alusel. Läbi praktiliste näidete on näha, et turuosalisel esitavad tüüpilise näite teavet erinevalt nt ei ole välja toodud intressimäära arvutamise alus, esitatakse krediitkulukuse määra maksimaalseid seadusest tulenevaid piirmäärasid jne. Siinkohal peame oluliseks hinnata, millises mahus on kohustusliku teabe esitamine tarbijale mõistlik. Et teabe esitamine täidaks oma eesmärki st et ühetaolistel alustel kujuneks näitaja, mida tarbija ka sisuliselt saaks võrdluseks kasutada. Tänane kohustuslik teave on ebamõistlikult koormav nii krediitpakkuja kui ka tarbija vaatest ning sh ei saa klient täielikku ja ühest teavet krediittoote tingimuste kohta.</p>	
38	<p>Tulenevalt järjest enam areneva infoühiskonna ning erinevate meediakanalitega, siis kehtival kujul tüüpilise näite kuvamise kohustus piirab olulisel määral finantsteenuseosutaja võimalusi reklaamimiseks. Sellest tulenevalt näeme veelgi enam vajadust, et hinnatakse kohustusliku teabe esitamise mahtu lähtudes mh meediaväljundist ning esitatava reklaami kuvamise erisustest. Võiks kaaluda krediittoodete osas kohustusliku teabe ja muu vajaliku teabe esitamise ja mahtu suunates läbi reklaami klienti õigesse kanalisse infot saama. Probleemi koht on pigem ka see, kui krediidiandja mh nt oma kodulehel ei edasta täielikku ning tõest teavet krediittoote osas. Samuti pöörame tähelepanu asjaolule, et reklaam ei anna tarbijale laenu. Laenu väljastab tarbijale krediidiandja peale kliendi krediitvõimelisuse hindamist. Sh kehtivad kõikidele krediidiandjatele ühetaolised vastutustundliku laenamise nõuded.“</p>	<p>Selgitatud. Direktiivist (EL) 2023/2225 tulenevalt tuleb tarbijakrediidi reklaamis esitada standardteave ning seda ei ole võimalik asendada üksnes suunamisega täiendavasse teabesse muudes kanalites. Eelnõus on siiski arvestatud reklaamikanalite eripäradega (RekS § 29 lg 8 ja lg 8¹). Lisaks täiendatakse seletuskirja RekS § 29 lg 8 ja lg 8¹ selgituse juures, selgitades digikanalite tehniliste piirangute mõju teabe esitamisele ning olukordi, millal on põhjendatud teabe osaline kuvamata jätmine. Ühtlasi tuleb arvestada, et reklaamil on oluline roll tarbija esmasel teavitamisel ning direktiivist tulenevalt peab tarbijal olema võimalik saada krediittoote põhiaandmed juba reklaami põhjal, sõltumata sellest, et krediitvõimelisuse hindamine toimub hiljem krediidiandja poolt.</p>
Muud ettepanekud		

39	<p>Ettepanek täiendada VÕS § 403⁴ lõiget 6 pärast esimest lauset järgnevalt: „Tarbija krediitdivõimelisuse kogumina hindamine hõlmab erinevate krediitdivõimelisuse hindamiseks kogutud teabe ja tõendite analüüsi, mille tulemusena krediidiandja hindab tarbija suutlikkust ja valmidust krediiti tagasi maksta. Krediitdivõimelisuse hindamine tugineb finants- ja majanduslikku olukorda käsitlevale teabele. Selline teave peaks olema vajalik ja proportsionaalne krediidi laadi, kestuse, väärtuse ja tarbijale tulenevate riskidega kooskõlas määruses (EL) 2016/679 sätestatud võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttega ning peaks olema asjakohane, täielik ja õige. Krediidiandja on oma kohustuse piisava hoolsusega täitnud, kui tarbija on objektiivselt võimeline krediiti tasuma.“.</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>Sõnastusettepaneku kohane regulatsioon eksisteerib juba kehtivas õiguses ning nende samade põhimõtete kordamine ei ole normi tasandil otstarbekas. Esimene, teine ja kolmas lause kattuvad regulatsiooni poolest eelnõuga muudetava VÕS § 403⁴ lõikega 2. Kuna IKÜM on otsekohalduv, tuleb ka krediitdivõimelisuse hindamisel silmas pidada võimalikult väheste andmete kogumise põhimõtet. Sellele on nüüd viidatud ka eelnõu seletuskirjas. Sõnastusettepaneku viimase lause osas puudub direktiivis (EL) 2023/2225 regulatsioon selle osas, millistel tingimustel saab krediidiandja kohustuse lugeda täidetuks. Direktiivi täisharmoneeriva iseloomu tõttu ei ole võimalik seda ka lisada. Küll aga täidab sarnast eesmärki juba kehtiv VÕS § 403⁴ lõige 6 ja KAVS § 49 lg 4. Sellest saab tuletada, et krediidiandja on oma kohustuse täitnud ja võis tarbijale krediiti väljastada, kui ta on krediitdivõimelisuse hindamise aluseks olevate andmete kogumise analüüsimise tulemusena veendunud, et tarbija on krediitdivõimeline ja krediitdilepingust tulenevad kohustused täidetakse lepingus kokkulepitud tingimustel (sisuliselt tähendab see samuti objektiivset võimekust krediiti tasuda).</p> <p>Samas mõistavad eelnõu autorid ideed ja eesmärki sellise sõnastusettepaneku taga. Sellest tulenevalt on seletuskirjas rohkem rõhutatud proportsionaalsuse ja riskipõhisuse põhimõtteid VÕS § 403⁴ lõike 2 eelnõu seletuskirjas ning seotud neid ka KAVS § 50 lg-s 3 sätestatud teabe kontrollimisega regulatsiooniga.</p>
40	<p>Ettepanek muuta VÕS § 403⁴ esimest lauset ja sõnastada see järgnevalt: „Kui krediidiandja rikub käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud ja rikkumisel on põhjuslik seos tarbija makseraskustega, loetakse tarbijakrediitdilepingu intressimääraks käesoleva seaduse §-s 94 sätestatud intressimäär, kui see ei ole suurem varem kokkulepitud intressimäärast.“</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Eelnõu autorid ei toeta vastavasse sättesse põhjusliku seose lisamist. Kui makseraskused on tarbija jaoks tekkinud ootamatult (nt haigestumine, töö kaotus), kuid siiski oli tarbijakrediitdilepingu sõlmimise eeldusena tarbija (krediitdivõime hindamisel tulemusel) maksevõimeline, ei ole krediidiandja oma kohustusi rikkunud ja intressimäära alandamine ei tule kõne alla. Samas kui tarbijal mingeid makseraskusi ei teki, aga krediidiandja ei ole üldse tarbija</p>

		<p>krediidivõimet hinnanud või on teinud seda ilmselgelt mittenõuetekohaselt, on ta oma kohustusi rikkunud ja sellisel juhul peaks ka seaduses sätestatud sanktsioon intressimäära alanemise näol rakenduma. Praktikast on aga selge, et kui tarbijal makseraskusi ega võlgnevusi ei teki, ei tõusetu poolte vahel ka vaidlust ning intressimäära alandamiseni ei jõutagi.</p> <p>Lisaks eeltoodule on põhjuslik seos selline õiguslik instituut, mis kuulub olemuslikult kahju hüvitamise õiguse süsteemi. Intressimäära alandamine toimub aga automaatselt seaduse alusel ja see ei ole kahju hüvitamisega seotud.</p>
--	--	--

FinanceEstonia

Jõustumisaeg

1	<p>Ettepanek kohandada seaduse jõustumise ajakava selliselt, et turuosalistele oleks tagatud vähemalt 12-kuuline ettevalmistusperiood pärast seaduse vastuvõtmist. See võimaldaks tagada nõuete järkjärgulise ja kvaliteetse rakendamise ning oleks kooskõlas direktiivi eesmärgiga. Ebapiisav ettevalmistusperiood võib praktikas viia olukorrani, kus turuosalistes peavad rakendama uusi nõudeid kiirustades, mis suurendab regulatsiooni ebaühtlase tõlgendamise ja rakendamise riski</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium mõistab praktilist vajadust eelnõu jõustumistähtaaja edasilükkamise järele.</p> <p>Eelnõuga on lükatud seaduse jõustumiskuupäeva võrreldes esialgu kavandatuga kuus kuud edasi. Sellest pikem edasilükkamine tekitaks oluliselt suurema rikkumismenetluse ohu. Seetõttu ei saa pikemat tähtaega ette näha. Kuid praktilisest vajadusest lähtuvalt lükatakse jõustumistähtaeg kuus kuud edasi.</p>
---	---	---

Võlaõigusseadus

2	<p>Ettepanekud:</p> <p>(i) täpsustada seaduse tasandil kontrollikohustuse ulatust ja selle proportsionaalsust. VÕS § 403⁴ lõigete 3 ja 4 sõnastust tuleks täpsustada viisil, mis kajastab CCD II artikli 18 lõikes 3 sätestatud proportsionaalsuse põhimõtet. Seaduse sõnastus peaks üheselt väljendama, et krediidiandja kohustus kontrollida krediidivõimelisuse hindamisel kasutatavat teavet ei ole absoluutne, vaid riskipõhine ja proportsionaalne.</p> <p>(ii) täpsustada seaduse või seletuskirja tasandil, millal võib krediidiandja tugineda tarbija esitatud teabele. Õigusselguse tagamiseks tuleks selgitada, et krediidiandja võib krediidivõimelisuse hindamisel tugineda tarbija esitatud teabele, kui puudub põhjendatud alus selle õigsuses kahelda ning kui kogutud teave on krediidiotsuse tegemiseks asjakohane ja piisav.</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>(i) Direktiivi (EL) 2023/2225 nõuetekohaseks ülevõtmiseks on KAVS § 50 lg 3 sõnastust muudetud selliselt, et krediidivõimelisuse hindamisel kasutatud teavet tuleb kontrollida <i>asjakohaselt</i>. KAVS § 50 lg-le 3 viitab juba kehtivas õiguses VÕS § 403⁴ lg 4. Seost VÕS § 403⁴ lg-ga 2 ning riskipõhisuse ja proportsionaalsuse põhimõttega on rõhutatud KAVS § 50 lg 3 eelnõu seletuskirjas (vt ka Pangaliidu märkus 29 vastust).</p> <p>(ii) Eelnõu seletuskirjas on krediidivõimelisuse hindamiseks kasutatava teabe kontrollimist täpsustatud (vt ka Pangaliidu märkus 29 vastust).</p>
---	--	---

	<p>(iii) täpsustada eriliiki isikuandmete kasutamise keeldu krediitdivõimelisuse hindamisel. Seaduse sõnastuse või seletuskirja kaudu tuleks selgitada, millises ulatuses ja millistel tingimustel võib krediidiandja krediitdivõimelisuse hindamise käigus kokku puutuda eriliiki isikuandmetele viitavate andmetega, näiteks konto väljavõtete analüüsimisel.</p>	<p>(iii) Direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 18 lg 3 ja eelnõu kohase VÕS § 403⁴ lg 3 järgi on keelatud tarbija krediitdivõimeisuse hindamiseks koguda või kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõikes 1 nimetatud eriliiki isikuandmeid. Eriliiki isikuandmete töötlemise keelab juba IKÜM artikkel 9 lg 1 ise, kui ei esine vähemalt ühte viidatud artikli lg-s 2 nimetatud asjaoludest.</p>
3	<p>Ettepanek täpsustada, et VÕS § 403⁴ lg 11¹ järgne teavitamiskohustus kohaldub üksnes krediidiandja tehtud negatiivse automatiseeritud otsuse korral ning seda saab täita standardiseeritud teavitusega ning inimese hinnang tähendab vaidlustatud aspektide sisulist ülevaatuset ega eelda automaatset täielikku topeltmenetlust.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud.</p>
4	<p>Ettepanek VÕS § 403⁴ lg 10 sõnastada järgmiselt: „<i>Kui otsus jätta tarbijaga tarbijakrediitileping sõlmimata põhineb registrist saadud teabel, teatab krediidiandja tarbijale viivitamata ja tasuta registris sooritatud päringu tulemused, kasutatud registri andmed ning arvesse võetud andmete liigi üldisel tasandil.</i>“</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eelnõu seletuskirja on tehtud täpsustus, et andmete liik ei hõlma tehnilisi andmeid.</p>
5	<p>Ettepanek täpsustada eelnõu selliselt, et veebikeskkonnas krediititaotluse esitamisel loetakse tarbija poolt valitud püsivaks andmekandjaks elektrooniline suhtlusviis ning krediidiandja võib esitada lepinguelse teabe elektrooniliselt esitatud ja tarbija poolt allalaaditava ning salvestatava dokumendina (nt PDF). Sellisel juhul on teave esitatud tarbija kasutatavas suhtluskanalis, dokument on taasesitatav ja talletatav ning püsiva andmekandja nõue on sisuliselt täidetud. Tarbijal peaks siiski säilima võimalus taotleda teabe edastamist muul püsival andmekandjal, sealhulgas paberil. Samuti tuleks eelnõus või seletuskirjas selgelt sätestada, et krediidiandjal on õigus pakkuda tarbijale mõistlikke ja tehniliselt kasutatavaid püsiva andmekandja vorme. Juhul kui tarbija viibib füüsiliselt krediidiandja majandus- või kutsetegevuse kohas või ettevõtja tegevuskohas (nt järelmaksuga ost poes), peaks tarbijal olema võimalus valida, kas teabeleht esitatakse talle paberil või muul tema valitud püsival andmekandjal (nt e-post, PDF).</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud. Ülevõetavate sätete ja direktiivi eesmärk on anda tarbijale terviklik valik selle osas, millisel moel talle teavet edastatakse. Sellest tulenevalt ei ole direktiivi eesmärgiga kooskõlas selline tõlgendus, mille kohaselt saab veebikeskkonnas krediititaotluse esitamisel krediidiandja eeldada, et see on ka edaspidisel teabe edastamisel tarbija valik. Ka Euroopa Komisjon on eeltoodut rõhutanud ning selgitanud, et tarbijal peab olema võimalus vastav valik teha enne teabe saamist. Seejuures ei ole seega ka vahet, kas taotlus krediidi saamiseks on tehtud veebikeskkonnas või viibides füüsiliselt krediidiandja majandus- või kutsetegevuse kohas või ettevõtja tegevuskohas. VÕS § 403¹ lg 1 eelnõu seletuskirjas on viidatud direktiivi põhjusele 34 ja selgitatud, et tarbijatel ei tohiks siiski olla võimalik teatada taganemisest ja nõuda krediidiandjalt teabe esitamist sellist liiki püsivatel andmekandjatel, mida üldjuhul ei kasutata. Sinna juurde lisatakse selgitus, et andmekandja peab sellest tulenevalt olema mõistlik ja tehniliselt kasutatav.</p>

6	<p>Ettepanekud:</p> <p>(i) ühtlustada terminoloogia seaduseelnõus ja standardinfo teabelehe näidises (nt kasutada mõlemas „hilinenud makse“ või „viivitatud makse“); või</p> <p>(ii) selgitada seletuskirjas, et mõlemad mõisted on kasutatud samas tähenduses ning et VÕS § 403¹ lg 1 p 10 nõue loetakse täidetuks juhul, kui vastav teave sisaldub Euroopa standardinfo teabelehel.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on täiendatud.</p>
7	<p>Ettepanek kaaluda VÕS § 403¹ lõige 1 punktis 12 ja standardinfo teabelehes terminoloogia ühtlustamist selliselt, et nii seaduseelnõus kui ka standardinfo teabelehe näidises kasutataks sama mõistet.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Nii VÕS § 403¹ lõige 1 punkt 12 kui ka teabeleht kasutavad mõistet „taganemisõigus“ – see ei muutu VÕS § 403¹ lõige 1 punkti 12 täiendamisega, mille kohaselt tuleb teavitada ka taganemistähtajast. Seega on terminoloogia ühtne.</p>
8	<p>Ettepanek täpsustada VÕS § 403¹ lõige 2 punkti 15 eelnõu sõnastust või seletuskirja selliselt, et oleks selge, et teabelehel tuleb esitada üksnes teave tarbija õigusest saada krediitdivõimelisuse hindamisel kasutatud andmeid, mitte nende andmete loetelu.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on täiendatud.</p>
9	<p>Ettepanek täpsustada VÕS § 403¹ lõige 2 punkti 20 eelnõud või seletuskirja selliselt, et tagasimaksegraafikut oleks võimalik esitada lepinguprojekti osana või vajaduse korral teabelehe lisana ning selgitada, millistel eeldustel tuleb tagasimaksegraafik koostada olukorras, kus tarbija ei ole eelnevalt esitanud eelistatud lepingutingimusi.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lisatud selgitus, mille kohaselt võib tagasimaksegraafiku esitada ka teabelehe lõpus või selle lisana. Teisisõnu, see ei pea mahtuma teabelehel esitatud tabeli paremasse veergu, vaid võib olla eraldiseisvalt vormistatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on lisatud selgitus ka selle kohta, millistel eeldustel tuleb vastav tagasimaksegraafik koostada (vt ka Pangaliidu märkus 9 vastust).</p>
10	<p>Ettepanek täpsustada VÕS § 403¹ lõige 2¹ eelnõu seletuskirjas, mida mõistetakse käesolevas sättes „ühe päeva“ all, sh kas tegemist on 24-tunnise ajavahemikuga või kalendripäevaga.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Silmas on ühte 24 tunnist koosnevat päeva. Antud täpsustus on lisatud ka eelnõu seletuskirja.</p>
11	<p>Ettepanek täpsustada VÕS § 403⁴ lg 11 ja VÕS § 404 lg 2 p 15 eelnõu sõnastust või seletuskirja selliselt, et krediidiandja täidab vastava teavitamiskohustuse standardiseeritud viitega riigi või muu pädeva asutuse hallatavale ametlikule võlanõustamisteenuse osutajate nimekirjale (nt veebilehele), selle asemel, et esitada lepingus või muus dokumendis konkreetne ja pidevalt ajakohastamist vajav kontaktiloend ning ilma et krediidiandjal tekiks kohustus hinnata iga tarbija individuaalset sotsiaalset olukorda või tagada teenuse tegelik kasutamine. Selline täpsustus</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on täiendatud selliselt, et tarbijale tuleb saata vähemalt standardiseeritud teave ja teavitus ei pea ilmtingimata olema isikustatud.</p>

	aitaks vältida erinevat tõlgendamist ning toetaks proportsionaalset ja ühtset rakenduspraktikat.	
12	Ettepanek täpsustada VÕS § 404 lõige 2 punkti 8 eelnõu seletuskirjas, millises ulatuses ja millisel kujul tuleb krediidiandjal esitada selgitus hüvitise arvutamise viisi kohta (näiteks kas piisab hüvitise arvutamise põhimõtete kirjeldamisest või tuleb esitada ka konkreetne arvutusnäide).	Selgitatud. Antud punktis nimetatud teabe esitamiseks võib kasutada seaduse tekstil põhinevat selgitust (vt ka Pangaliidu märkus 10 vastus). Selgitust hüvitise arvutamise viisi kohta peab esitama ka kehtiva õiguse järgi ja VÕS § 404 lõige 2 punkti 8 lisanduvad „läbipaistev“ ja „arusaadav“ senist praktikat põhimõtteliselt ei muuda.
13	Ettepanek täpsustada VÕS § 407 lõige 4 ² eelnõu või seletuskirja selliselt, et oleks selge, millal loetakse maksekonto jäägi ületamine „sagedaseks“ ning kas krediidiandja kohustus piirdub tarbija suunamisega asjakohaste võlanõustamisteenuste juurde või eeldab ka krediidiandja enda poolt nõustamisteenuse osutamist.	Selgitatud. Kehtiv (kuid muudetav) VÕS § 407 lg 4 ¹ ja uus VÕS § 407 lõige 4 ² on omavahel olemuslikult seotud, nagu on ka direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 25 lg 2 mõlemad lõigud. See tähendab, et artikli 25 lg 2 teise lõigu ja VÕS § 407 lõike 4 ² järgne nõustamisteenuse osutamine ja võlanõustamise soovimine tulevad kõne alla siis, kui maksekonto jäägi märkimisväärne ületamine, mis vältab kauem kui üks kuu, on juhtunud sagedalt. Näiteks, kui tarbija ületab maksekonto jääki küll pikemalt kui kuuks ajaks, kuid vaid paari euro võrra, ei tule VÕS § 407 lg 4 ¹ järgne teavitamine ja VÕS § 407 lõige 4 ² nõustamisteenuse osutamine kõne alla, sest tegemist ei ole märkimisväärse ületamisega. Sama kehtib ka vastupidiselt, s.o kui on maksekonto jääki küll märkimisväärselt ületatud, kuid selline ületamine ei kesta pikemalt kui üks kuu – sellisel juhul ei pea krediidiandja kohe tarbijat teavitama või nõustamisteenust osutama/võlanõustamist soovitama. Maksekonto jäägi „sagedane“ ületamine on aga määratlemata õigusmõiste, millele saab lõpliku tõlgenduse anda Euroopa Kohus. Eeltoodut on kinnitanud ka Euroopa Komisjon. Sellest tulenevalt ei ole võimalik anda ühest määratlust selle osas, millistel eeldustel on tegemist „sagedase“ ületamisega. Üldisemalt on võimalik väita, et selline maksekonto jäägi ületamine peab olema toimunud korduvalt. Vastav selgitus on lisatud ka eelnõu seletuskirja. Nõustamisteenus (VÕS §-s 419 ¹ ja KAVS § 7) ja võlanõustamisteenus (SHS § 44 ja 45) on erinevad asjad ning neid tuleb eristada.

		Nõustamisteenust tuleb direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 25 lg 2 ja VÕS § 407 lõike 4 ² kohaselt pakkuda, kui see on kättesaadav (s.o nõustamisteenus on olemas ja seda on võimalik tarbijale pakkuda). Lisaks eeltoodule tuleb tarbijale soovitada ka võlanõustamisteenuseid (seda ei pea krediidiandja ise pakkuma, sest see on KOV poolt hallatav teenus). Antud selgitused on ka VÕS § 407 lg 4 ² eelnõu seletuskirjas.
14	Ettepanek õigusselguse tagamise eesmärgil VÕS § 411 lg 1 eelnõus ja seletuskirjas välja tuua, et krediidi kogukulu vähendamisel tuleb arvestada tasude majanduslikku sisu, ning möönda, et direktiiv ei kehtesta ühtset matemaatilist valemit kõikide vähendamiseks, vaid et vähendamise mehhanism peab olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. See tagab tasakaalu tarbija kaitse ja krediidituru toimimise vahel ning väldib direktiivist mittetulenevat ülereguleerivat tõlgendust.	<p>Selgitatud.</p> <p>Eelnõu teksti ei ole võimalik teistmoodi sõnastada, kui see eelnõus ette nähtud on, sest eelnõuga tuleb tagada kooskõla on maksimaalselt harmoneeriva direktiiviga.</p> <p>Direktiiv ei kehtesta tõepoolest matemaatilist valemit, aga direktiivist tuleneb, et ennetähtaegse tagasimakse korral vähendatakse krediidi kogukulu tarbijale lepingu järelejäänud kestuse jooksul. Tarbija krediidi kogukulu vähendamise arvutamisel arvesse kõiki kulusid, mida krediidiandja tarbijalt nõudis. Eelnõu seletuskirjas on seda täpsemalt selgitatud.</p>
15	Ettepanek VÕS §-i 403 ⁴ täiendada lg-ga 14 selliselt, et krediidiandja võiks lepingu erakorraliselt üles öelda või sellest taganeda, kui pärast lepingu sõlmimist selgub, et tarbija on esitanud võltsitud või ebaõiget teavet, mis takistas krediidiandjal krediidivõimelisust õigesti hinnata. Praeguses sõnastuses tähendab uus lg 14 vastutuse koondumist ühepoolset krediidiandjale, kes kannab krediidivõimelisuse hindamise vea riski ning ei saa lepingut ka juhul, kui hindamisviga tulenes tarbija hooletusest või teabe puudulikkusest. Tarbija vastutus aga realiseerub üksnes tahtliku käitumise korral. Niisiis jääb risk krediidiandjale ka juhul, kui krediidivõimelisuse ebaõige hindamine oli seotud tarbija olulise hooletusega, näiteks sissetuleku või kohustuste ebatäpse esitamisega, kui puudub tõend tahtliku varjamise või võltsimise kohta.	<p>Mittearvestatud / Selgitatud.</p> <p>Samasisuline säte on olemas VÕS § 416 lg-s 4, mis hõlmab muu hulgas krediidiandja õigust öelda tarbijakrediidileping üles ka juhul, kui tarbija on võltsinud krediidiandjale esitatud teavet.</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium leiab, et krediidiandja õigust öelda tarbijakrediidileping erakorraliselt üles ei saa siduda pelgalt tarbija poolt ebaõige teabe esitamisega. Sellisel juhul oleks hõlmatud ka olukorrad, kus tarbija on esitanud ebaõige või puuduliku teabe näiteks krediidiandja puudulike juhiste tõttu. Ka FI on vastutustundliku krediidi väljastamise protsessi käsiraamatus² rõhutanud, et oluline on, et krediiditaotluselt oleks mõistetav, millist informatsiooni on krediidiandja tarbijalt oodanud (nt kas ainult töötasu või erinevatest sissetulekuallikatest saadud</p>

² Finantsinspektsiooni käsiraamat vastutustundliku krediidi väljastamise protsessile. - <https://www.fi.ee/sites/default/files/2024-10/Finantsinspektsiooni%20k%C3%A4siraamat%20vastutustundliku%20krediidi%20v%C3%A4ljastamise%20protsessile.pdf>

<p>Kui § 403⁴ uut lg 14 vaadata koosmõjus laiendatud teabe kogumise ja kontrollimise kohustusega, võib teha järelused, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krediidiandja peab koguma ja kontrollima kogu krediitdivõimelisuse hindamisel kasutatava teabe; • krediidiandja ei või tarbija kinnitustele sisuliselt tugineda; • krediidiandja kannab hindamisvea riski; ja • tarbija vastutus realiseerub üksnes tahtliku käitumise korral. <p>Täiendavalt juhime tähelepanu võimalikule vastuolule järelevalvepraktikaga. FI vastutustundliku laenamise käsiraamat näeb krediitdivõimelisuse hindamisel ette konservatiivse lähenemise, eeldades, et tarbija esitatud teave on hindamise sisuline lähtepunkt ja seda tuleks pidada usaldusväärseks. Kui aga seaduse tasandil sätestatakse, et krediidiandja kannab lõppvastutust ka tarbija hooletult esitatud andmete eest ning tarbija vastutus piirduv tahtliku pettusega, tekib regulatiivne vastuolu. Ühelt poolt eeldatakse tarbija andmetest konservatiivselt lähtumist, teiselt poolt ei kaasne andmete ebatäpsusega tarbijale sisulist vastutust.</p> <p>Direktiivi eesmärk on edendada vastutustundlikku laenamist, mitte kehtestada krediidiandja absoluutset vastutust kõigi hindamisvigade eest sõltumata tarbija käitumisest. Praegune sõnastus aga võib viia tasakaalustamata riskijaotuseni, kus krediidiandja vastutus on sisuliselt täielik, tarbija kohustus esitada õige ja täielik teave jääb deklaratiivseks ning vastutuse jaotuse põhimõte ei ole tasakaalustatud.</p>	<p>suurused kokku, kas regulaarse sissetuleku suurus tuleb esitada neto- või brutosissetulekuna). Ilma täpsustuseta ei pruugi tarbija esitada informatsiooni, mida krediidiandja tema krediitdivõimelisuse hindamiseks vajab või juhul, kui tarbija ise peab mõistatama, millist infot krediidiandja soovib, ei pruugi krediidiandja hinnang tarbija krediitdivõimelisusele olla adekvaatne.</p> <p>Eelnõuga tulenevatest muudatustest ei saa järeldada, et krediidiandja peab koguma ja kontrollima kogu krediitdivõimelisuse hindamisel kasutatava teabe ning et ta ei või tarbija kinnitustele sisuliselt tugineda. (Ka) tarbija esitatud teavet tuleb vastavalt VÕS § 403⁴ lg-le 4 ja KAVS § 50 lg-le 3 kontrollida <i>asjakohaselt</i> ehk lähtudes VÕS § 403⁴ lg-s 2 sätestatud põhimõtetest ja/või juhul, kui tarbija esitatud teabe usaldusväärsuse osas esineb põhjendatud kahtlus. Eelnõu seletuskirjas, eriti pärast kooskõlastusringi tagasidet, on rõhutatud, et teabe kontrollimise kohustus ei ole absoluutne. Eeltoodut ei muuda ka uus VÕS § 403⁴ lg 14. Krediitdivõimelisuse kontroll on oluline tarbijakaitse meede, millega tagatakse, et krediiti väljastatakse vaid sellisele tarbijale, kes on reaalselt suuteline seda ka tasuma. Kuna krediitdivõimelisuse hindamine / vastutustundlik laenamine on selles süsteemis keskne, peavad selle rikkumisel kohaldatavad sanktsioonid olema samuti tõhusad ja reaalselt hoiatavad. Tarbija poolt (hooletusest) esitatud ebaõige info ei saa seda kohustust vähendada, sest selle kõrval on krediidiandjal jätkuvalt kohustus ilmselged vastuolud või riskid ka avastada.</p> <p>Lisaks eeltoodule ei tähenda FI käsiraamatus ette nähtud „konservatiivne lähenemine“ seda, et tarbija esitatud teave on hindamise sisuline lähtepunkt ja seda tuleks pidada usaldusväärseks. FI käsiraamatu kohaselt peab krediidiandja sissetulekute arvestamisel lähtuma konservatiivsuse põhimõttest ehk olukorras, kus krediidiandjale nähtub erinevatest allikatest (krediiditaotlus, arvelduskonto väljavõte, Pensioniregister, Maksu- ja Tolliamet) keskmiseks tarbija sissetuleku suuruseks erinev summa, tuleb</p>
---	--

		<p>krediidiandjal arvestada väiksema talle teadaoleva tarbija sissetuleku suurusega. Sellel ei ole mingit seost tarbija esitatud info usaldusväärsuse eeldamisega, vaid on rõhutatud, et tarbija sissetuleku puhul tuleb lähtuda kõige väiksemast numbrist.³ Seega ei teki ka vastuolu järelevalvepraktikaga. Tarbija esitatud teabe usaldusväärsuse absoluutne eeldamine on vastuolus ka Euroopa Kohtu praktikaga, kus on leitud, et tarbija esitatud teave peab olema piisav ja tarbija avaldatud andmetele peavad olema lisatud asjakohased tõendid.⁴</p> <p>VÕS § 403⁴ lg 14 tuleb luua selleks, et tagada riigisisese õiguse täpne kooskõla artikli 18 lõikega 7. Märkuses on viidatud küll direktiivi eesmärgile, kuid sellega ei saa olla vastuolus direktiivi enda säte, s.o artikli 18 lg 7 samasugusel kujul, nagu on ka VÕS § 403⁴ lg 14.</p>
16	<p>Ettepanek asendada eelnõus VÕS § 416¹ lg-s 1 sõnastus „tarbijakrediidilepingu tingimuste kohtuväliseks muutmiseks või muul kujul osaliselt või täielikult refinantseerimiseks (edaspidi tarbijakrediidilepingu ümberkujundamine)” sõnastusega "tarbijakrediidilepingu osaliselt või täielikult refinantseerimiseks või muul viisil tarbijakrediidilepingu tingimuste kohtuväliseks muutmiseks (edaspidi tarbijakrediidilepingu ümberkujundamine)" (või ka restruktureerimine, vt järgmine lõik). See hõlmaks olemasoleva krediidisuhte tingimuste kohandamise viise, mille sisuks ei pruugi olla refinantseerimine, ning eristaks selgelt ümberkujundamise (restruktureerimise) üldmõistena refinantseerimisest kui selle erijuhtumist.</p> <p>Ühtlasi palume kaaluda, kas võiks läbivalt nii VÕS §-s 416¹ kui KAVS asjakohastes sätetes asendada mõiste "ümberkujundamine" mõistega "restruktureerimine", mis oleks terminoloogiliselt</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>Nii tarbijakrediidilepingu osaline või täielik refinantseerimine kui ka tarbijakrediidilepingu tingimuste muutmine on tarbijakrediidilepingu ümberkujundamise meetmed – tegemist on üldmõistega ja sellele tekstiosa „(edaspidi tarbijakrediidilepingu ümberkujundamine)” ka viitab. Küll aga on VÕS § 416¹ lg 3 sõnastust muudetud selliselt, et see viitab selgelt, et tarbijakrediidilepingu ümberkujundamisel tuleb krediidiandjal pakkuda kehtiva tarbijakrediidilepingu tingimuste muutmist (ehk ümberkujundamisel on lepingu tingimuste muutmise pakkumine kohustuslik) ning ta võib pakkuda ka tarbijakrediidilepingu osalist või täielikku refinantseerimist (ehk ümberkujundamisel on refinantseerimise pakkumine valikuline).</p>

³ Ka muud FI käsiraamatu juhised viitavad sellele, et tarbija esitatud teavet tuleb kontrollida. Nt krediidiandja kontrollib tarbija poolt krediiditaotlusel esitatud informatsiooni tõlevastavust teostades päringu näiteks Maksu- ja Tolliametisse, Pensioniregistrisse või palunud tarbijal esitada arvelduskonto väljavõtte ja/või muu asjakohase tõendusmaterjali. Sissetulekute kontrollimine arvelduskonto väljavõttelt ei ole kohustuslik, kui tarbija sissetulekute suurus on võimalik kontrollida muu kogutud objektiivse teabe alusel. Lisaks kontrollib krediidiandja tarbija esitatud teavet tema kohustuste kohta, tuginedes võimaluse korral tarbija esitatud arvelduskonto väljavõttele, kui muu kogutud teave ei ole piisav tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks. Arvelduskonto väljavõtte peab olema esitatud piisavalt pika ajavahemiku kohta, et oleks võimalik adekvaatselt hinnata tarbija krediidivõimelisust.

⁴ C-449/13 – Ca Consumer Finance SA, p 39.

	rohkem kooskõlas direktiivi eestikeelse tõlkega ning FI järelevalvepraktikas kasutatud mõistetega.	Ümberkujundamise mõiste on varasem (nii VÕS-i kui ka KAVS-i) terminoloogiline valik ning see ei mõjuta sätte sisu.
17	Ettepanek muuta nii tarbijakrediidilepingu mõistet (VÕS § 402 lg 1) kui ka krediidilepingu mõistet (VÕS § 401 lg 1) selliselt, et seadusest oleks üheselt arusaadav, et krediidileping võib olla nii tasuline leping kui ka tasuta leping, mille puhul antakse krediiti ilma intressita ega nõuta muude tasude maksmist.	<p>Arvestatud osaliselt / selgitatud</p> <p>Eelnõus on vastavalt muudetud VÕS § 402 sätestatud tarbijakrediidilepingu mõistet ja lisatud eraldi lause selle kohta, et tegemist võib olla nii tasulise kui ka tasuta lepinguga.</p> <p>Sama muudatust ei saa aga teha VÕS §-s 401 üldiselt krediidilepingu mõiste kohta. See ei ole direktiivi ülevõtmiseks vajalik ega ka eelnõu sisuline eesmärk.</p>
18	<p>Ettepanekud:</p> <p>(i) kaaluda VÕS § 403 lõike 8 eelnõust välja jätmist, kuna sätte praktiline kohaldatavus Eesti tingimustes on küsitav</p> <p>(ii) kui lõike 8 välja jätmine ei ole võimalik, siis palume sõnastada säte nii, et sellest tuleb selgelt välja, et see kohaldub vaid suure turujõuga ettevõtete osas, kelle põhitegevuseks on pakkuda infoühiskonna teenuse seaduse tähenduses infoühiskonna teenust, mis seisneb üksnes või eelkõige sidevahendi abil lepingu sõlmimise võimaldamises asjade, teenuste ja muude lepinguesemete pakkumiseks ja seda platvormipõhiselt (nt Amazon jne). Näiteks järgmises sõnastuses: „Kui ettevõtja, kes pakub põhitegevusena infoühiskonna teenuse seaduse tähenduses infoühiskonna teenust, mis seisneb platvormipõhises sidevahendi abil lepingute sõlmimise võimaldamises asjade, teenuste ja muude lepinguesemete pakkumiseks, ning kes ei ole Euroopa Komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väike- ega keskmise suurusega ettevõtja, võimaldab enda pakutava asja, teenuse või muu lepingueseme eest tasumisel maksetähtpäeva tasuta edasilükkamist, ei kohaldata käesolevas jaos sätestatud, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kolmas isik ei paku asja, teenuse või muu lepingueseme finantseerimiseks krediiti ega omanda tarbijakrediidilepingust tulenevat nõuet tarbija vastu; • maksetähtpäev on kuni 14 päeva alates asja või muu lepingueseme üleandmisest või teenuse osutamisest; • tasumisega viivitamise korral võib tarbijalt nõuda vaid viivist käesoleva seaduse § 113 lõike 1 teises lauses sätestatud määras ja 	<p>Mittearvestatud/selgitatud</p> <p>VÕS § 403 lg 8 eelnõust väljajätmine ei ole oleks kooskõlas ettepanekuga taotletavate eesmärkidega. See reegel vastab täpselt direktiivi artikli 2 punkti h viimasele alalõigule. Kuna tegemist on kohaldamisala välistuse sättega, siis oleks Eestil põhimõtteliselt võimalik tervikuna punkti h mitte rakendada. Aga sellisel juhul alluksid kõik nn “osta nüüd, maksa hiljem” tarbijakrediidilepingud täielikult, ilma eelnõu lõigetes 7 ja 8 nimetatud eranditeta tarbijakrediidi reeglitele. See ei oleks aga sisuliselt mõistlik ega vastaks ilmselt ka tehtud ettepaneku eesmärgile.</p> <p>Lõige 8 vastab artikli 2 punkti h teisele poolele. Kui punkti h rakendada, siis tuleb seda teha tervikuna, olenemata sellest, kui ulatuslik praktiline väärtus selle teisel poolel Eesti kontekstis on.</p> <p>Direktiiviga ei oleks kooskõlas ka alternatiivne ettepanek siduda selle konkreetse erandi rakendamine täiendava eeldusega, mille kohaseks peaks infoühiskonna teenuse pakkumine olema ettevõtja põhitegevuseks. Direktiivis endas ei ole sellist kitsendust, seetõttu ei oleks selle riigisisest ettenägemine direktiiviga kooskõlas.</p>

	<p>võla sissenõudmiskulusid vastavalt käesoleva seaduse §-le 113².</p> <p>Kokkuvõttes aitab selline täpsustus eristada suured rahvusvahelised internetikaubamajad, kellele säte on mõeldud, nendest suurettevõtetest, kes pakuvad oma kaupade müüki e-poes piiratud mahu ja ühe kõrvaltegevusena ning kelle ärimudel ei eelda, et platvormipõhine kaupade müük e-kanalis on nende põhitegevuseks. Juhul kui VÕS § 403 lõike 8 sõnastust vastavalt muudetakse, palume lisada ka seletuskirja täiendavad selgitused.</p>	
Isikuandmete kaitse seadus		
19	<p>Ettepanek kaaluda direktiivi artikli 19 ülevõtmist muus seaduses kui IKS, näiteks KAVS-is või KAS-is. Esiteks ei muuda ainuüksi asjaolu, et regulatsioon puudutab isikuandmete töötlemist, seda automaatselt andmekaitseõiguslikuks põhiregulatsiooniks. Teiseks toob regulatsiooni paigutamine IKS-i kaasa süsteemse kõrvaltegevuse seaduse reguleerimisalas. IKS kehtestab andmetöötluse põhimõtted ja järelevalveraamistiku. Tarbijakrediidi spetsiifiliste kohustuste lisamine seadusesse laiendab IKS-i esemelist kohaldamisala valdkondlikuks eriregulatsiooniks, mis ei ole kooskõlas seaduse ülesehitusega. Kolmandaks ei ole veenev argument, et normid ei sobi eraõiguslikku või subjektipõhisesse seadusesse. Neljandaks ka viide Saksamaa lahendusele ei ole määrav ega siduv. Riigisisene normitehniline valik peab lähtuma Eesti õigussüsteemi ülesehitusest ja seaduste vahelisest kooskõlast, mitte teise liikmesriigi tehnilisest lahendusest.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Eelnõu koostamisel kaaluti seda küsimust põhjalikult. Artikkel 19 näol on tegemist regulatsiooniga, mis on tarbijakrediidi ja andmekaitse n-ö piirimail, kuid enda sisult on siiski tegemist reeglitega, mis kaitsevad tarbija kui andmesubjekti õigusi ja kuuluvad seega temaatiliselt IKS-i. Samuti ei ole artikli 19 ülevõtmiseks ka IKS-ile mitte ühtegi paremat alternatiivi. Nagu eelnõu seletuskirjas on selgitatud, siis KAVS, KIOS ja KAS on subjektipõhised seadused ja kohalduvad üksnes Finantsinspektsiooni järelevalve subjektidele. Krediidiregistrite regulatsioon ei sobiks sinna. Justiits- ja Digiministeerium ei nõustu ka sellega, et teiste riikide valikute hindamine oleks asjakohatu. Loomulikult ei ole see määrav ega siduv. Kuid see on üheks kaalutluseks, mida riigisiseste valikute tegemisel arvestada. Kusjuures, eelnõu koostamisel on võrdlusena tuginetud Saksamaa lahendustele, mis on Eesti õigussüsteemile olnud oluliseks eeskujuks. Tervikuna on eelnevat arvestades reeglite ettenägemine IKS-is võimalikest variantidest parim lahendus.</p>
20	<p>Ettepanek viia IKS § 10¹ lg 1 sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 19 sõnastusega: andmete reguleerimise asemel reguleerida „andmebaase“. Eelnõus toodud sõnastus on oluliselt laiem sõnastus kui direktiivis. Nimelt kasutab direktiiv sõna „andmebaas“. Eelnõu aga nimetab konkreetseid andmeid, mida registrite poolt töödeldakse. See tähendab, et eelnõu sõnastus viib ka andmete töötlemise ebaselge ulatusega reguleerimiseni, mida ei pruugi isegi direktiivi viidatud andmebaasis olla. Direktiivi artiklist 19</p>	<p>Mittearvestatud / selgitatud.</p> <p>Eelnõu on direktiivi artikliga 19 kooskõlas. Esiteks on oluline, et see, kas kasutada eelnõus sõna <i>register</i> või <i>andmebaas</i>, on terminoloogiline küsimus, mis ei mõjuta eelnõu sisu. Sõltumata sellest, kas nimetada seda andmete kogumit andmebaasiks, andmekoguks või registriks, on sisuline tulemus sama.</p>

<p>tulenev kohaldamisala on selgelt piiritletud andmebaasidega, mida kasutatakse tarbija krediitdivõimelisuse hindamiseks tarbijakrediitilepingu kontekstis. Eelnõu kohaldab uusi kohustusi: „registri pidajale, mis sisaldab käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud võlasuhte rikkumisega seotud andmeid või muud sarnast tarbija krediitdivõimelisuse hindamiseks kasutatavat teavet, sealhulgas tarbija tulevase maksekäitumise tõenäosuse väärtust (krediidiskoori).“ Sõnastus erineb direktiivi sõnastustest, st tegemist on määratlemata õigusmõistega, mis võimaldab regulatsiooni kohaldada ulatuses, mis ületab direktiivist tulenevad piirid. Selline sõnastus toob kaasa olukorra, kus IKS § 10¹ lg 1 kohaldatakse ka andmekogudele, mis ei ole direktiivi tähenduses andmebaasid, vaid mida kasutatakse laiemalt majandusliku tausta hindamiseks või muudes õigussuhetes.</p> <p>Õigusselguse põhimõttest tulenevalt peab regulatsiooni kohaldamisala olema üheselt määratletud. Eelnõu sõnastus „muu sarnane teave“ ei sisalda objektiivseid ega kontrollitavaid kriteeriume, mille alusel oleks võimalik üheselt tuvastada, millised andmekogud kuuluvad sätte kohaldamisalasse ja millised mitte. Seega eelnõu sõnastus ei taga piisavat etteaimavatust registripidajatele ega võimalda selgelt hinnata regulatsiooni ulatust.</p> <p>Direktiivi eesmärk ei ole reguleerida mis tahes andmeid või ka mis tahes andmekogusid, mis võivad sisaldada majanduslikku või maksekäitumist puudutavat teavet, vaid spetsiifiliselt krediitdivõimelisuse hindamiseks kasutatavaid krediidiandmebaase. Seega IKS § 10¹ lg 1 sõnastus ei ole kooskõlas direktiivi sõnastuse/terminiga ning viib andmete töötlemise ebaselge ulatusega reguleerimiseni, mida ei pruugi isegi direktiivi viidatud andmebaasis olla.</p>	<p>Termin <i>register</i> vastab hetkel Riigikogu menetluses oleva krediititeabe jagamise seaduse eelnõu sõnastusele. Sellise kooskõla tagamine (ka sõnastuslikult) on oluline, kuivõrd loodavad IKS-i reeglid hakkavad tulevikus kohalduma ka krediititeabe jagamise seaduse kohaselt tegutsevale krediititeaberegistrile. On loogiline, et IKS-i sõnastus arvestab krediititeabe jagamise seaduse eelnõu sõnastusega. Vastavad selgitused on lisatud eelnõu seletuskirja.</p> <p>Teiseks. Eelnõu terminoloogia ja ka lõikes 1 selle sisustamine, missuguseid andmeid sisaldavad registris kõnealuse paragrahvi kohaldamisalas on, ei ole vastuolus artikliga 19. Lõike 1 täiendused on selgitava iseloomuga. Nende mõte on tagada, et regulatsioon oleks 1) arusaadav 2) piiritletud selliselt, et see vastaks direktiivi eesmärgile hõlmata just krediidiregistrid, mitte mis tahes andmekogud, kust võiks tarbijate krediitdivõime hindamiseks materjale saada. Ilma sellise täienduseta ei oleks lõike 1 sõnastus Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul piisavalt selgelt määratletud. Need selgitused ja põhjendused on esitatud ka eelnõu seletuskirjas.</p> <p>Seega lõike 1 regulatsiooni mõte on just IKS-i lisatava uue § 10¹ kohaldamisala piiritlemine. Viide <i>muule sarnasele tarbija krediitdivõimelisuse hindamiseks kasutatavale teabele</i> hõlmab tulevikus positiivset krediidiinfot ning ühe eraldi mainitud näitena krediidiskoore. Seda, miks on vajalik selgelt ära tuua, et reguleerimisalasse on hõlmatud negatiivne ja positiivne krediidiinfo ning ka krediidiskoorid, on samuti põhjendatud seletuskirjas (ja ka allpool toodud märkuse vastuses). Kuna positiivset krediidiinfot sisaldavat registrit eelnõu koostamise ajal veel ei ole ning krediidiskoor on teisalt jällegi hetkel praktikas kasutatav näitaja, kuid ei ole välistatud, et tulevikus praktika muutub ja turule tekivad ka sarnased muud näitajad, siis on lõikesse 1 siiski soovitud jätta teatavat paindlikkust. Seda võimaldabki muule sarnasele krediitdivõimelisuse hindamiseks</p>
--	--

		<p>kasutatavale teabele viitamine. See, et seaduse tekst on taotluslikult jäetud üldisemaks, et tagada selle tulevikukindlus ja sobitumine võimalike erinevate üksikjuhtumite asjaoludega, on praktikas tavapärane. Eelnõu seletuskiri annab aga juhised selle rakendumisest eelnõu koostamise ajal silmas peetud olukordade kohta.</p>
21	<p>Ettepanek viia IKS § 10¹ lg 2 sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 19 sõnastusega ning eemaldada registrite kohustus kontrollida, kas tarbijakrediiti pakkuv krediidiandja järgib IKÜM-i nõudeid</p> <p>Direktiivi art 19 lg 2 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et juurdepääs on üksnes järelevalve all olevatel ja IKÜM-i järgivatelt krediidiandjatel. IKS § 10¹ lg 2 paneb aga hoopis registripidajale sisulise kontrollikohustuse hinnata krediidiandja andmekaitsemeetmete järgimist, varasemaid rikkumisi ja esitatud kinnituste piisavust. Direktiiv ei näe ette, et andmebaasi pidajale (vastutava töötajana) kohustust teostada sisulist andmekaitsealast auditit krediidiandja üle. Seega lg-st 2 tulenev kohustus on olemuslikult riikliku järelevalve ülesanne, st eelnõust tulenev registripidaja kontrollikohustus on ebaproportsionaalne ning õiguslikult ebaselge, väljudes ilmselgelt direktiivi piiridest. Register saab ainult kontrollida, kas krediidiandjal, kes soovib juurdepääsu on FI luba vastavas valdkonnas tegutseda ning ega AKI ei ole teinud otsuseid, millest nähtuks, et krediidiandja ei järgi IKÜM-i nõudeid.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu lõige 2 on täpses vastavuses direktiivi artikli 19 lõikega 2, see ei välju direktiivi raamidest ning tuleb sellisel kujul üle võtta. Küll aga ei pea registripidaja teostama sisulist kontrolli selle üle, kas ligipääsu taotleb krediidiandja andmekaitsealaseid nõudeid järgib või mitte. Registripidajal on õigus lõpetada või peatada krediidiandja ligipääs registrile, kui Andmekaitse Inspeksioon keelab ettekirjutisega isikuandmete töötlemise või tuvastab raske rikkumise. Pikem selgitus vastava registrile ligipääsu saamise eelduse kohta on lisatud eelnõu seletuskirja.</p>
22	<p>Ettepanek viia IKS § 10¹ lg 2 sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 19 sõnastusega ning eemaldada nõuded andmebaasis andmete koosseisule, mida direktiivi artikkel 19 lg 4 ette ei näe.</p> <p>Konkreetses normi puhul on oluline, et direktiivi artikli 19 lõige 4 ei kohusta muutma olemasolevaid andmestruktuure ega kohusta avaldama konkreetse andmekoosseisuna põhisumma ja kõrvalnõuete eristamist. Direktiivist tuleneb üksnes, et andmebaasis peab olema teave a) tarbijate võlgnevuste kohta krediidi tagasimaksmisel, b) krediidi liik ja c) krediidiandja nimi. Seega ei ole eelnõuga põhjendatud panna kohustust andmebaasi haldajale andmesüsteemi ümberkujundamiseks ulatuses, mis ületab direktiivis sätestatud piire.</p>	<p>Arvestatud / selgitatud.</p> <p>Lõikega 2 seonduvat on juba selgitatud eespool.</p> <p>Lõiget 4 on eelnõu kooskõlastamise käigus saadud tagasisidet arvestades muudetud, sealt on eemaldatud reegel põhi- ja kõrvalnõuete eristamise kohta. Küll aga andmetöötlemise IKS § 10 alusel tuleb järgida AKI maksehäirete avaldamise juhust, sh eristama põhi- ja kõrvalnõudeid.</p> <p>Andmekoosseis peab arvestades kõnealuse regulatsiooni eesmäärke reguleerida krediitvõimelisuse hindamiseks kasutatavaid registreid, olema kindlasti nähtav krediidiandjale.</p>

	<p>Lisaks tõusetub praktikas küsimus, kellele peab vastav andmekoosseis olema nähtav ja kättesaadav – kas tarbijale või krediidiandjale, kes päringu teostab. Juhul kui nähakse ette, et ka krediidiandja saab vastava teabe, sealhulgas krediidi liigi ja krediidiandja nime, võib tekkida olukord, kus krediidiandjale väljastatakse liiga palju andmeid. Krediidiandja peab kontrollima makseajalugu ja maksekäitumist, mitte seda, kelle ees ja millise krediidiliigi alusel ollakse maksehäires. Samuti tekib küsimus, kas krediidiandja nime avalikustamine võib minna vastuollu krediidasutuste seaduses sätestatud pangasaladuse sätetega.</p>	<p>Küsimus sellest, kui palju andmeid peab registris minimaalselt nähtuma, on otsustatud juba direktiivi kehtestamisel Euroopa Liidu seadusandja poolt ära. Riigisiselt ei ole võimalik seda muuta.</p>
23	<p>Ettepanek piirduda direktiivi art 19 sõnastusega ning kohandada regulatsiooni üksnes krediidivõimelisuse hindamiseks kasutatavatele andmebaasidele, mitte eraldiseisvatele analüütilistele teenusele.</p> <p>Esiteks ei sisalda direktiiv terminit ega mõistet „register“, vaid kasutab terminit „andmebaas“. Seetõttu tuleb eelnõu tekst? korrigeerida ja kasutada läbivalt direktiiviga ühtseid termineid. Direktiivi artikkel 19 reguleerib krediidivõimelisuse hindamiseks kasutatavaid andmebaase („<i>databases used for assessing consumers' creditworthiness</i>“). Direktiivi sõnastus ei nimeta krediidiskoore ega muid analüütilisi teenuseid ning ei näe ette, et kogu krediidivõimelisuse hindamisega seotud analüütika tuleb automaatselt allutada andmebaasidega samale regulatsioonile.</p> <p>IKS § 10¹ laiendab kohaldamisala lisaks registrile ka „muud sarnast tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks kasutatavat teavet, sealhulgas krediidiskoore“. Selline laiendus ei tulene otseselt direktiivi tekstist ega selle eesmärgist, milleks on tagada krediidiandjate mittediskrimineeriv juurdepääs krediidiandmebaasidele ja vältida konkurentsimoonutusi.</p> <p>Krediidiskoor ei ole andmebaas, vaid statistiline hinnang, mis võib tugineda mitmele andmeallikale ning mis ei pruugi olla registri ega andmebaasi osa. Skoor kui eraldiseisev teenus ei kujuta endast krediidivõimelisuse andmebaasi direktiivi artikli 19 tähenduses.</p> <p>Meile teadaolevalt ei ole Euroopa Liidu liikmesriikides käesoleva direktiivi ülevõtmisel üldiseks suunaks kujunenud krediidiskooride automaatne allutamine andmebaaside</p>	<p>Mittearvestatud / selgitatud</p> <p>Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul saab andmebaase, milles sisalduvad mh ka krediidiskoorid, kasutada tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks. Seetõttu peavad need ka eelnõukohase IKS § 10¹ kohaldamisalas olema. Millegi nimetamine “analüütiliseks teenuseks” ei muuda selle sisu. Krediidiskoori määramise teenuse raames kasutatakse tarbija isikuandmeid. Nende andmete pinnalt väljastatakse konkreetse tarbija tulevase maksekäitumise tõenäosuslikuks hindamiseks skoor. Nendest andmetest erinevate tarbijate kohta, sh krediidiskooridest moodustub kokku andmebaas ehk register. See on osa tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks kasutatavatest andmebaasist, millele peab direktiiv kohalduma.</p> <p>Teisisõnu. Krediidiskoore sisaldavad registrid on vaieldamatult direktiivi artikli 19 kohaldamisalas. Need on otseselt seotud tarbija krediidivõimelisuse hindamisega. Seda kinnitab võrdlus Saksamaaga, kus eelmise tarbijakrediidi direktiivi 2008/48 andmebaasidele juurdepääsu käsitlev art 9 on üle võetud BDSG §-i 30. BDSG kommentaarides on sõnaselgelt välja toodud, et see kohaldub Saksamaal Schufale, kelle üks peamine teenus on just tarbijate kohta krediidiskooride väljastamine (vt nt BeckOK DatenschutzR/Pohl-Schönmehl BDSG § 30 Rn. 12; Paal/Pauly/Pauly, 4. Aufl. 2026, BDSG § 30 Rn. 3).</p>

	<p>regulatsioonile. Kui Eesti otsustab kehtestada rangema ja laiapõhjalisema regulatsiooni ilma selge mõjuanalüüsi ja põhjendusest, võib see asetada Eesti ettevõtjad ebasoodsamasse konkurentsiolukorda võrreldes teiste liikmesriikidega.</p> <p>Samuti tekib küsimus, millist eesmärki krediidskoori eraldi eelnõusse sissetoomine täidab. Krediidskoori pärimine krediidiandja poolt ei ole kohustuslik, st krediidiandja ei ole kohustatud tarbija krediitdivõimelisuse hindamisel kasutama ühe teabeühikuna registrite poolt väljaarvutatavat krediidskoori. Käesolev teabe koosseisu laiendamine krediidskooriga võib praktikas viia selleni, et tõlgendatakse krediidskoori pärimist ja kasutamist krediidiandjale kohustuslikuna samamoodi nagu seda on maksehäired. Direktiiv ei pane krediidiandjale sellist kohustust.</p>	<p>Eraldi väärrib märkimist ka see, et eelnõuga ei soovita kuidagi muuta eraldiseisvalt kohustuslikuks erinevate kõnealuses sättes nimetatud andmeliikide kasutamist. See, missuguseid andmeid peab krediidiandja tarbija krediitdivõimelisuse hindamiseks koguma, on nähtud ette VÕS §-is 403⁴ lõikes 2. Samuti on VÕS-is nähtud ette see, et krediidiandja kogub need andmed tarbijalt ning asjakohastest sise- ja välisallikatest, sh erinevatest registritest. Eelnõukohases IKS §-s 10¹ nähakse ette nõuded nimetatud registritele. Siit ei ole tuletatav krediidiandjale kohustus mingeid kindlaid andmeliike registrist pärida - seda ei negatiivse maksehäireinfo kohta ega ka krediidskooride kohta. See küsimus ei ole IKS-i kohaldamisalas.</p>
24	<p>Ettepanek viia IKS § 10¹ lg 5 seletuskiri kooskõlla direktiivi mõttega ning avada, kas lubatud on kõnealune teavitus saata koos IKÜM-is nõutud isikuandmete töötlemise teavitusega.</p> <p>IKS § 10¹ lg 5 tuleneb 30-päevane teavitamiskohustus absoluutse nõudena. Eelnõu seletuskiri ütleb, et see teavitamiskohustus on täiendav IKÜM'is ettenähtud teavitamiskohustusele. Eelnõust jääb aga selgusetuks, kas seadusandja peab silmas, et andmebaasipidaja peaks edastama kaks (2) eraldi teavitust tarbijale, mis ei ole põhjendatud. Juhime tähelepanu, et direktiiv ei sisalda keeldu kohaldada IKÜM-i teavitamiserandeid. Seetõttu kitsendab eelnõu põhjendamatuult IKÜM-ist tulenevat normihierarhiat ning võib viia olukorrani, kus registripidaja peab teavitama ka juhtudel, kus see on objektiivselt võimatu või ebaproportsionaalne. Lisaks ei ole ka selge, kas lubatud on kokkulepped, et võlgnikku teavitab isik, kes andmeid registrile edastab/sisestab. Rõhutame, eelnõu ei sätesta ega seletuskiri ei selgita, kelle kohustus on tagada teavitamiskohustuse täitmiseks vajalike kontaktandmete olemasolu – kas vastavad kontaktandmed peab registripidajale edastama/andma registrisse andmete sisestaja või lasub registripidajal iseseisev kohustus need andmed pärida Rahvastikuregistrist teavitamiskohustuse täitmiseks. Regulatsiooni</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud</p> <p>Tegemist on paralleelselt kohalduvate regulatsioonidega, st direktiiv täiendab IKÜM-is sätestatud. Praktikas võib siiski nii direktiivist kui ka IKÜM-ist tuleneva teavituse teha koos. Teisisõnu, IKS § 10¹ lg 5 loomine IKÜM-i kõrvale ei tähenda, et tarbija peaks faktiliselt saama kaks eraldi teavitust. Piisab ühest teavitusest, aga selle juures peab mõlema reeglite kogumi nõudeid järgima.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on vastavalt täiendatud.</p> <p>Teiseks. Teavituse peab eelnõu kohaselt esitama tarbijale registripidaja. Artikli 19 lõike 7 esimene lause paneb selles ette nähtud kohustuse registripidajale (see võetakse üle lõikesse 4). Artikli 19 lõike 7 teine lause on sõnastatud umbisikuliselt, kuid artikli 19 lõike 7 ülesehitust ja kahe lause omavahelist seotust arvestades kohaldub ka teises lauses ette nähtud kohustus samuti registripidajale. Samamoodi on see ette nähtud ka Saksmaal ja Austrias direktiivi ülevõtmise eelnõudes, mis panevad vastava teavitamiskohustuse registripidajale. Seetõttu on ka eelnõukohases IKS § 10¹ lõikes 5 nähtud vastav kohustus ette registripidajale. Tema on selle kohustuse täitmise eest vastutav, nii</p>

	<p>ebaselgus selles küsimuses tekitab olulise õigusselgusetuse ning mõjutab otseselt kohustuse täitmise praktilist teostatavust.</p> <p>Lisaks võib IKS § 10¹ lg 5 sõnastus kaasa tuua olukorra, kus registripidaja vastutab teavituse kätte saamata jäämise eest ka siis, kui kontaktandmed pärinevad krediidiandjalt ning registripidajal puudub võimalus nende õigsust kontrollida. Direktiiv näeb ette tarbija teavitamise kohustuse, kuid ei sätesta teavituse kättetoimetamise standardit ega kehtesta objektiivset vastutust teavituse kättesaamise eest. Samuti ei tulene direktiivist nõuet, et teavituse peab tingimata edastama registripidaja, vaid et tarbija teavitamine peab olema tagatud.</p> <p>Ebaselgeks jääb ka see, millisest hetkest hakkab kulgema IKS § 10¹ lg 5 p-s 1 sätestatud 30-päevane tähtaeg. Sõnastuse kohaselt tuleb teavitus esitada 30 päeva jooksul tarbijakrediidilepingust tuleneva võlgnevuse registrisse kandmisest arvates, kuid eelnõust ei nähtu üheselt, mida peetakse registrisse kandmise hetkeks – kas seda, kui andmed sisestatakse registrisse, kui need muutuvad tarbijale endale nähtavaks või kui need muutuvad ka teistele päringuõigust omavatele isikutele avalikuks. Selline ebaselgus mõjutab otseselt teavitamiskohustuse tähtaegade arvutamist ja kohustuse praktilist täitmist.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku sätestada, et teavitamiskohustus loetakse täidetuks teavituse mõistlikul viisil saatmisel, võttes arvesse ka direktiivi preambuli punkti 57, mis viitab võimalusele saata hoiatusteade e-posti teel. Lisaks palume täpsustada teavitamiskohustuse täitmise eest vastutav isik ning selgelt määratleda hetk, millest alates hakkab kulgema seaduses sätestatud 30-päevane tähtaeg</p>	<p>nagu see toimib praegu IKÜM artikli 14 kohaselt. Registripidajal on endal võimalik kontaktandmeid õigustatud huvi alusel rahvastikuregistrist saada.</p> <p>Kuid ei ole välistatud, et registripidaja kasutab teavituse tegemiseks mõnda täitmisabilist, näiteks registripidaja ja krediidiandja vahel sõlmitava kokkuleppe alusel krediidiandjat. See ei oleks eelnõuga vastuolus. Teisalt aga on krediidiandjal ja registripidajal omavahelises lepingulises suhtes võimalik reguleerida seda, kas krediidiandja peab registripidajale tarbija olemasolevad kontaktandmed edastama, et registripidaja saaks teavitamiskohustuse siiski ise täita. Eelnõu seletuskirja on vastavate selgitustega täiendatud.</p> <p>Kolmandaks. Seletuskirja on täiendatud ja täpsustatud, et teavituse saatmiseks ei ole direktiivis ette nähtud konkreetset viisi ega vormi. Põhjenduspunktis 57 viidatakse ühe võimalusena tarbijale e-kirja saatmisele. Registripidajal on seetõttu võimalik valida teabe edastamiseks ise mõistlik viis, arvestades ka seda, missugused kontaktandmed tal konkreetse tarbija kohta olemas on.</p> <p>Neljandaks. Tähtaja kulgemise algushetkena on direktiivi artikkel 19 lg 7 määratlenud just andmete <i>andmebaasi kandmise</i>, seda rohkem konkretiseerimata. Inglise keeles on kasutatud andmebaasi kandmise kohta sõnastust <i>registration</i>, saksa keeles <i>Eintragung</i>, mis väljendavad sama mõtet, nagu eesti keeles registrisse kandmine. 30 päeva hakkab seetõttu kulgema andmete registrisse kandmisest. See ei ole direktiivi sõnastuse kohaselt otseselt seotud nende nähtavaks tegemisega.</p>
25	<p>Ettepanek viia IKS § 10¹ lg 6 sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 19 sõnastusega, mille kohaselt peab liikmesriik tagama kaebuste esitamise menetluste olemasolu, mille looma juurde uut vaide esitamise mehhanismi.</p> <p>IKS § 10¹ lg-ga 6 dubleeritakse vaidemenetluse/vaidluste esitamise võimaluse</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu on muudetud. Eelnõu uue sõnastuse kohaselt peab registripidaja tagama vastava korra olemasolu. See hõlmab nii juba praegu olemasolevaid meetmeid, mis juba vastavad lõike 6 nõuetele, kui ka selliseid mehhanisme, mille registripidaja peab</p>

<p>loomise kohustus. Direktiivi art 19 lg 8 nõuab kaebuste esitamise menetluste olemasolu, mille eraldiseisva vaidluste menetlemise korra loomist. Nimelt IKÜM-i alusel on andmesubjektidel õigus vastuväite esitamisele, õigus andmete parandamisele ja kustutamisele ja õigus pöörduda järelevalveasutuse poole. IKS eelnõu loob täiendava, sisuliselt paralleelse menetluskohustuse ilma selge piiritlemiseta IKÜM-ist tulenevate õigustega, mis võib kaasa tuua normikonflikti ja menetlusliku dubleerimise ehk põhjendamatute ressursi ja kulude kaasnemise. Eelnõu seletuskirja lg 6 selgituses mõeldakse, et regulatsioon on sisuliselt sarnane IKÜM-ist tulenevale vastuväite esitamise õigusega ning omab eelkõige selgitavat tähendust. Teisalt sätestatakse ja selgitatakse selgesõnaliselt, et registripidaja peab looma eraldiseisva sisemise menetluse, mille kaudu tarbija saab registris sisalduvat teavet vaidlustada, sealhulgas looma veebilehel vastava vormi või muu lahenduse ning vaatama esitatud vaidlustused läbi mõistliku aja jooksul. Selline käsitlus viitab uue iseseisva menetluskohustuse loomisele, mis ei ole pelgalt selgitava iseloomuga, vaid paneb andmebaasi haldajale täiendavaid organisatsioonilisi ja menetluslikke kohustusi. Seletuskirjas esitatud selgitus on vastuoluline ega käsitle direktiivist ja IKÜM-ist tulenevat andmesubjekti vastuväiteõigust ning andmebaasi andmete vaidlustamise menetlust oma olemuselt samaväärse ja ühetaolise menetlusena. Seletuskirjast jääb selgusetuks ka vaidluste lahendamise ajaline põhjendatus „mõistliku aja jooksul“, mis on ilmselgelt iga tarbija jaoks erinev ajaühik. Samuti on eelnõus kasutatud mõiste „hõlpsasti“, mis on sisustamata ja subjektiivne ning ei anna registripidajale ega andmesubjektile piisavat õigusselgust. Lisaks ei sätesta eelnõu menetlustähtaega, vaidlustatud andmete ajutise märgistamise kohustust ega registripidaja ja andmeesitaja vastutuse jaotust andmete õigsuse kontrollimisel ja vaidluste lahendamisel. Arvestades regulatsiooni rikkumisega kaasnevat sanktsioonitaset, peab selline kohustus olema selgelt piiritletud ning menetlusraamistik üheselt mõistetav. Leiame, et kuivõrd tegemist on tarbija õigusega vaidlustada andmebaasi sisestatud andmeid, on põhjendatud lähtuda vaidluste lahendamisel ja vastamisel IKÜM-ist tulenevast tähtajast, s.o</p>	<p>looma. Vastav selgitus on lisatud ka eelnõu seletuskirja. Direktiiv (EL) 2023/2225 artikkel 19 ei sisalda täpsemaid registris olevate andmete vaidlustamise nõudeid, sh menetlustähtaega, vaidlustatud andmete ajutise märgistamise kohustust ega registripidaja ja andmeesitaja vastutuse jaotust andmete õigsuse kontrollimisel ja vaidluste lahendamisel. Eelnõu autorid leiavad, et sarnaselt muule artikli 19 regulatsioonile ja seal sisalduvatele kohustustele, millel on selge paralleel IKÜM-iga, tuleb ka siinkohal lähtuda eelkõige IKÜM-is sätestatust. Eelnõu seletuskirja on vastavalt ka täiendatud.</p>
---	--

	<p>andmesubjektile (tarbijale) vastamise tähtaeg ühe kuu jooksul vastava pöördumise saamisest ning vajadusel vastamise tähtaja pikendamisest IKÜM art 12 lg 3 alusel, millest tuleb andmesubjekti (tarbijat) teavitada koos põhjendusega.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku sätestada selge menetlustähtaeg ja üheselt määratletud menetlusraamistik ning hinnata, kas IKÜM-ist tulenevad andmesubjekti õigused ei kata juba direktiivi artiklis 19 sätestatud nõuet kaebuste esitamise menetluse olemasolu kohta.</p>	
26	<p>Ettepanek viia IKS § 71¹ sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 44 sõnastusega, mille kohaselt peab liikmesriik kehtestama tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad sanktsioonid, mille aga üle võtma IKÜM-i trahve ja trahvimäärasid, mis on nagunii andmekaitse nõuete rikkumise eest ette nähtud.</p>	<p>Arvestatud osaliselt / selgitatud.</p> <p>Kuivõrd direktiivi artikkel 19 võetakse üle IKS-i ja need reeglid on käsitletavad andmekaitse reeglina, siis peab nende rikkumisele kohalduma ka IKS-i sanktsioonide regulatsioon.</p> <p>Samas arvestades eelnõu kooskõlastamisel saadud tagasisidet on eelnõus IKS-i väärtetrahvi maksimaalset määra korrigeeritud ja nähtud kompromissina ette IKS-is kasutatavatest määradest madalam määr 10 000 000 eurot.</p>
Krediidiandjate ja -vahendajate seadus		
27	<p>Ettepanekud:</p> <p>(i) Täpsustada seaduse tasandil proportsionaalsuse põhimõtte rakendamist krediidi võimelisuse hindamisel. KAVS § 50 lg 3 tuleks sõnastada viisil, et teabe „asjakohane kontrollimine“ alluks VÕS § 403⁴ lg 2 proportsionaalsuse põhimõttele ning et sõltumatult kontrollitava dokumentatsiooni kasutamine ei oleks universaalne kohustus, vaid sõltuks krediidi liigist ja riskitasemest. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku KAVS § 50 lg 3 muutmiseks järgmises sõnastuses:</p> <p><i>“Krediidiandja või -vahendaja kontrollib krediidi võimelisuse hindamiseks kogutud teavet asjakohaselt, arvestades võlaõigusseaduse § 403⁴ lõikes 2 sätestatud hindamise ulatust. Kontrolli ulatus ja meetod peavad olema vajalikud ja proportsionaalsed, lähtudes krediidi liigist, kestusest, summast ja krediidist tulenevatest riskidest.”</i></p> <p>(ii) Täpsustada seletuskirjas proportsionaalsuse põhimõtte rakendamist. Seletuskirjas tuleks selgitada, milliste objektiivsete kriteeriumide alusel krediidiandja määrab krediidi võimelisuse hindamise ulatuse ning kuidas on võimalik diferentseerida</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>(i) Märkusest tulenevalt on KAVS § 50 lõike 3 sõnastust täiendatud selliselt, et see sätestab teabe kontrollimise kohustuse <i>asjakohaselt</i>. Küll aga ei ole võimalik KAVS § 50 lg-s 3 eraldi sätestada kontrolli ulatust ja meetodeid, kuna selline sõnastus ei ole direktiivi (EL) 2023/2225 artikli 18 lõike 3 teise lõiguga kooskõlas. Vt täpsemad põhjendusi Pangaliidu märkus 29 vastusest.</p> <p>(ii) Hindamistoimingute proportsionaalsuse põhimõtte tuleneb juba eelmisest tarbijakrediidi direktiivist 2008/48/EÜ. Selle rakendamiseks ei ole võimalik ette anda ühest juhust, kuna see võib olla sõltuv konkreetsest tarbijast ja taotletavast krediidist. Küll aga on seletuskirja lisatud üldisem näide antud põhimõtte ilmentamiseks.</p> <p>(iii) Vastav selgitus on lisatud eelnõu seletuskirja.</p>

	<p>hindamistoiminguid erinevate krediitoodete, riskitasemete ja rahaliste kohustuste suuruse alusel.</p> <p>(iii) Täpsustada seletuskirjas „tarbijakrediidilepingust tulenevate rahaliste kohustuste võimaliku suurenemise“ tähendust. Õigusselguse tagamiseks tuleks seletuskirjas üheselt selgitada, et hinnata tuleb üksnes sõlmitavast tarbijakrediidilepingust tulenevate rahaliste kohustuste võimalikku suurenemist, mitte tarbija kõigi olemasolevate krediidikohustuste võimalikku muutumist.</p>	
28	<p>Ettepanek tunnistada KAVS § 50 lg 4 kehtetuks, kuna direktiivist tulenev kontrollikohustus on juba kaetud § 50 lg-ga 3, lõige 4 läheb direktiivi nõuetest kaugemale, säte tekitab praktikas õiguslikku ebaselgust ja tõendamiskoormuse põhjendamatu suurenemist ning võib viia ülereguleerimiseni võrreldes teiste liikmesriikidega.</p>	<p>Mittearvestatud / Selgitatud.</p> <p>KAVS § 50 lg 4 seletuskirja kohaselt on üheks maksevõime kontrollimise allikaks konto väljavõte ning krediitdivõimelisuse hindajal tuleb võimalusel seda ka tarbijalt küsida. Kui tarbija vastavat väljavõtet ei esita, tuleb hindajal veenduda, et krediitdivõimelisuse hindamine muude allikate alusel on võimalik ja piisav. Kui krediidiandja või -vahendaja sise-eeskirjas on krediitdivõimelisuse hindamise metoodikas välja toodud, kuidas kogutakse tarbija kohta info muudest allikatest nii, et see on piisav, ei ole kohustuslik ka väljavõtet küsida. Kui hindamiseks on küsitud väljavõtte, kui tarbija keeldub selle esitamisest, on hindaja kohustus tõendada, et muude allikate alusel tarbija krediitdivõime hindamine annab selleks piisavad alused. Eeltoodust tulenevalt ei ole tarbija konto väljavõtte küsimine igal korral kohustuslik, aga kui see juba olemas on, tuleb seda maksevõime hindamiseks ka kasutada.</p> <p>Eelnõu autorid ei nõustu, et KAVS § 50 lg 4 läheb direktiivi (EL) 2023/2225 nõuetest kaugemale. Eelmise tarbijakrediidi direktiivi osas on Euroopa Kohus leidnud, et see ei loetle ammendavalt andmeid, mille põhjal peab krediidiandja tarbija krediitdivõimelisust hindama, ega täpsusta, millisel viisil seda teha tuleb.⁵ Sama kehtib ka uue tarbijakrediidi direktiivi kohta. Kuna tegemist on lahtise loeteluga, on Euroopa Komisjon kinnitanud, et liikmesriigid saavad täpsustada, milline võib olla</p>

⁵ C-449/13 – CA Consumer Finance, p 36.

		<p>krediitdivõimelisuse hindamiseks kasutatav vajalik ja proportsionaalne teave. Liikmesriigi kitsendusi saab omakorda kinnitada või ümber lükata Euroopa Kohus. Eelnõu autorid leiavad, et kuna konto väljavõtte küsimine ei ole absoluutne kohustus ja krediidiandja saab hinnata, kas krediitdivõimelisust on võimalik hinnata ka muu teabe alusel, on KAVS § 50 lg 4 kooskõlas direktiivi (EL) 2023/2225 eesmärkidega ning ei lähe selle regulatsioonist kaugemale.</p>
29	<p>Ettepanek õigusselguse tagamiseks seletuskirjas selgesõnaliselt kinnitada, et KAVS § 50³ ei piira krediitdivõimelisuse hindamise läbiviimist riskipõhiselt ega krediidiandja õigust kujundada oma krediitpoliitikat objektiivsete ja proportsionaalsete riskikriteeriumide alusel. Elukoha või piiriülese olukorraga seotud erinev kohtlemine ei ole käsitatav diskrimineerimisena, kui see põhineb igakülgsetel põhjendatud objektiivsetel kriteeriumidel, eelkõige andmete kättesaadavusel, nende usaldusväärsusel ning sissenõudmise teostatavusel. Samuti ei tohiks seda mõista nii, et see paneb krediidiandjatele või krediitvahendajatele kohustuse osutada teenuseid valdkondades või geograafilistes piirkondades, kus nad äritegevusega ei tegele.</p> <p>Selline täpsustus tagaks kooskõla CCD II süsteemse loogikaga, säilitaks tasakaalu mittediskrimineerimise ja vastutustundliku laenamise vahel ning väldiks ülereguleerivat tõlgendust.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas on täpsustatud, et eelnõuga loodav KAVS § 50³ ei piira krediitdivõimelisuse riskipõhise hindamise läbiviimist ega krediidiandja õigust kujundada enda krediitpoliitikat objektiivsete ja proportsionaalsete riskikriteeriumide alusel.</p>
Reklaamiseadus		
30	<p>Turuosalised on viimase 3-4 aasta jooksul aktiivselt osalenud reklaamiseaduse (edaspidi: RekS) aruteludes ning andnud korduvalt sisulist tagasisidet kehtiva regulatsiooni probleemkohtadele. Meie selge ootus on, et reklaamiseadusele lähenetakse terviklikult, mitte üksikute sätete kaupa täiendades. Kehtiv regulatsioon on ajale jalgu jäänud, see on killustunud, raskesti rakendatav ning sisaldab mitmeid ülereguleerimise tunnuseid. Uute piirangute lisamine ilma olemasolevat raamistikku tervikuna üle vaatamata ei paranda regulatsiooni kvaliteeti, vaid suurendab õigusselgusetust ja täitmiskoormust</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Märkus puudutab reklaamiseaduse § 29 tervikregulatsiooni. Käesolev eelnõu on piiratud direktiivi (EL) 2023/2225 ülevõtmisest tulenevate muudatustega ning selle raames ei käsitleta reklaamiseaduse terviklikku ümberkujundamist. Eelnõuga tehakse direktiivist tulenevad vajalikud täpsustused, eelkõige § 29 kohaldamise ja teabe esitamise nõuete osas.</p>

31	<p>RekS § 29 lg 3¹, lg 8, lg 8¹ - kehtiv RekS ei arvesta piisavalt digitaalse keskkonna toimimisloogikaga. Reklaam toimub valdavalt piiratud formaadiga kanalites, kus tähemärkide arv, visuaalne ruum ja tehnilised lahendused on piiratud. Samal ajal eeldab regulatsioon mahuka kohustusliku teabe esitamist ka sellistes kanalites. Praktikas tekitab see olukorra, kus nõuded on formaalselt täitmiseks keerulised või ebarealistlikud ning ei pruugi tegelikult parandada tarbija arusaamist. Seletuskirjas viidatud järelevalvepraktika, sh rikkumiste suur osakaal piiratud formaadiga digikanalites kinnitab, et probleem ei seisne üksnes turuosaliste käitumises, vaid regulatsiooni ja tehnilise keskkonna omavahelises vastuolus.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Eelnõus on arvestatud digikeskkonna eripäradega RekS § 29 lg 8 ja lg 8¹ kaudu, mis võimaldavad teabe esitamisel arvestada kasutatava andmekandja tehniliste piirangutega. Lisaks täiendatakse seletuskirja RekS § 29 lg 8 ja lg 8¹ selgituse juures, selgitades digikanalite tehniliste piirangute mõju teabe esitamisele ning millistel juhtudel on põhjendatud teabe osaline kuvamata jätmine.</p>
32	<p>RekS § 29 lg 3, lg 3¹ - Mõistame, et näiteks eelnõuga lisatav hoiatustekst tarbijakrediidi reklaamides („Hoiatus! Laenuvõtmine maksab raha.“) tuleneb otseselt direktiivist ning tuleb riigisisesele õigussüsteemile üle võtta. Küsimus ei ole aga hoiatuse eesmärgis, vaid selle süsteemses sobitumises olemasolevasse regulatsiooni. Tarbijakrediidi reklaam on Eestis juba praegu tugevalt piiratud ning RekS § 29 lõige 3 lubab esitada üksnes seaduses kindlaksmääratud teavet. Täiendavad kirjeldavad või diferentseerivad elemendid on sisuliselt välistatud ning reklaam ei või sisaldada toote atraktiivsust rõhutavaid sõnumeid. Sellises raamistikus tähendab kohustusliku hoiatuse lisandumine, et reklaamides suureneb negatiivse tooniga kohustusliku teabe osakaal, samas kui toote sisuliste omaduste või sihtrühma eripära selgitamise võimalus jääb piiratud.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Hoiatusteksti lisamise kohustus tuleneb direktiivi (EL) 2023/2225 artiklist 8. Seletuskirja täiendatakse RekS § 29 lg 3 selgituse juures, täpsustades hoiatusteksti eesmärki ning selgitades selle seost kehtivate sisupiirangutega ja tasakaalu tarbijate teavitamise ning reklaami mõistetavuse vahel.</p>
33	<p>RekS § 29 lg 3 - praktikas on erinevad finantseerimistooted suunatud erinevatele sihtrühmadele ning nende riskiprofiil, kestus, hinnastamismudel ja kasutusotstarve võivad oluliselt erineda. Kehtiv regulatsioon ei võimalda reklaamis selgelt välja tuua, millisele sihtrühmale konkreetne toode on mõeldud või millised on selle eripärad võrreldes teiste finantseerimisvõimalustega. Selline lähenemine ei pruugi toetada informeeritud otsustamist, vaid käsitleb erinevaid tooteid sisuliselt ühtse ja eristamatu kategooriana. Regulatsiooni eesmärk peaks olema tagada tasakaalustatud teave, mis võimaldab tarbijal mõista nii kohustuse olemust kui ka toote tegelikke tingimusi ja sihtotstarvet.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Märkus puudutab RekS § 29 lg 3 sisupiirangute kujundamist. Käesoleva eelnõu raames ei muudeta sisupiirangute põhimõtteid ega ulatust, kuna direktiivist (EL) 2023/2225 tulenevalt tuleb tagada standardteabe esitamine ühtsetel alustel. Seletuskirja täiendatakse RekS § 29 lg 3 selgituse juures, rõhutades, et reklaamis esitatav teave peab olema tarbijale arusaadav ning võimaldama teha informeeritud otsus, säilitades samas standardteabe võrreldavuse.</p>

34	<p>RekS § 29 lg 3¹, lg 8, lg 8¹ - reklaamiseadust tuleks ajakohastada nii, et see arvestaks digireklaami tegelikku toimimisloogikat. Piiratud formaadiga kanalites peaks olema võimalik esitada selge ja nähtav hoiatus ning põhiteave, kuid ülejäänud kohustuslik info võiks olla kättesaadav lihtsa ja selge viite kaudu (nt klõpsates). Samal ajal tuleks hinnata, kas kehtivad piirangud võimaldavad reklaamis mõistlikul määral selgitada toote sihtrühma ja eripära, et tarbija saaks aru, mille poolest erinevad finantseerimistooted üksteisest. Uute kohustuste lisamise kõrval tuleks seetõttu üle vaadata ka olemasolevad nõuded, et tagada regulatsiooni tasakaal ja praktiline rakendatavus</p>	<p>Selgitatud. Direktiivist (EL) 2023/2225 tulenevalt tuleb standardteave esitada tarbijakrediidi reklaamis ning seda ei ole võimalik asendada üksnes viitega täiendavale teabele. Eelnõus on arvestatud digikeskkonna eripäradega RekS § 29 lg 8 ja lg 8¹ kaudu ning seletuskirja täiendatakse vastavate sätete selgituse juures, täpsustades elektroonilises keskkonnas teabe kättesaadavuse viise (nt klõpsamine, kerimine, ülelibistamine) ning digikanalite tehniliste piirangute mõju teabe esitamisele. Märkuses tõstatatud küsimused seoses tarbijakrediiditoodete eristamise võimaluste ja reklaamiseaduse tervikliku ajakohastamisega puudutavad RekS § 29 sisupiirangute laiemat kujundamist ning ei kuulu käesoleva eelnõu esemesse.</p>
35	<p>RekS § 29 lg 3, lg 3¹, lg 8, lg 8¹ - eeltoodust tulenevalt on vajalik finantsteenuste reklaami regulatsiooni terviklik ülevaatamine, mitte üksikute sätete täiendamine. See hõlmab eelkõige tarbijakrediidireklaami sisupiirangute, sh RekS § 29 lõike 3, kriitilist ümberhindamist, et võimaldada tasakaalustatud ja sisulist teavet toote sihtrühma ning eripärade kohta. Samuti on põhjendatud kehtestada digikanalitele erisätteid, mis arvestavad piiratud formaadi eripära ning võimaldavad kihilise teabe esitamise mudelit.</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud. Eelnõus on arvestatud digikeskkonna eripäradega RekS § 29 lg 8 ja lg 8¹ kaudu ning seletuskirja täiendatakse vastavate sätete selgituse juures, täpsustades elektroonilises keskkonnas teabe kättesaadavuse viise (nt klõpsamine, kerimine, ülelibistamine) ning digikanalite tehniliste piirangute mõju teabe esitamisele. Märkuses tõstatatud küsimused seoses tarbijakrediiditoodete eristamise võimaluste ja reklaamiseaduse tervikliku ajakohastamisega puudutavad RekS § 29 sisupiirangute laiemat kujundamist ning ei kuulu käesoleva eelnõu esemesse.</p>
Eesti Krediidiandjate Liit		
Võlaõigusseadus		
1	<p>VÕS § 403¹ lg 2 p 20 - juhime tähelepanu, et VÕS on seni kasutanud mõistet tagasimaksetabel (vt VÕS § 404 lg 2 p 3, VÕS § 404 lg 2²). Teeme ettepaneku selguse huvides täpsustada, et tagasimaksegraafiku (tagasimaksetabeli) esitamise kohustust ei ole tähtajatute tarbijakrediidilepingute puhul. Nimelt juhul, kui tagasimaksete tähtajad ja ka lepingu lõpptähtaeg ei ole kindlaks määratud, on krediidiandjal võimatu tarbijale tagasimaksete andmeid esitada. Praktikast on vastava täpsustuse puudumine seaduses tekitanud arusaamatusi tarbija ja krediidiandja vahel.</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud. Tagasimaksetabel ja tagasimaksegraafik ei ole samad asjad ning ei pruugi ka sisu poolest kattuda. Peamine erinevus on see, et tagasimaksegraafik tuleb esitada lepingueelse teabena, tagasimaksetabel aga juba lepingu kestel ja juhul, kui tarbija selle saamiseks soovi avaldab. Tagasimaksetabelis märgitakse võlgnetavad summad ning selliste summade tagasimaksetähtajad ja -tingimused. Tabelis esitatakse iga üksiku tagasimakse jaotus, näidates krediidi põhisumma tagasimakse, aastase intressimäära alusel arvutatud intressisumma</p>

		<p>ja lisakulud, kui tarbijalt lisakulude maksmist nõutakse. Tagasimaksegraafik sisaldab kõiki makseid ja tagasimakseid tarbijakrediidilepingu kestuse jooksul, sealhulgas tarbijakrediidilepinguga üheaegselt pakutava kõrvallepingu alusel tehtavaid makseid ja tagasimakseid, kusjuures kui erinevate asjaolude korral kohaldatakse erinevaid intressimäärasid, põhinevad maksed ja tagasimaksed intressimäära mõistlikul tõusul. Seega põhineb tagasimaksegraafik rohkem prognoosidel, kuna lepingueelse teabe esitamise ajaks ei pruugi olla teada tarbija kindlustuslepingu (ja seega ka maksete suuruse) valik ning samuti peab (erinevalt tagasimaksetabelist) graafikus kujutama ka intressimäära mõistlikku tõusu. Seega, kuna nende kahe vahel esineb sisulisi erinevusi, on nende selgeks eristamiseks mõistlik kasutada ka teistsuguseid mõisteid.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on lisatud täpsustus, et tagasimaksegraafikut ei pea lisama tähtajatu tarbijakrediidilepingu sõlmimisel.</p>
2	<p>VÕS § 403⁴ lg 14 - eelnõusse planeeritud lg 14 sõnastus ei ole aga täpses kooskõlas artikli 18 lõikega 7.</p> <p>Direktiivi art 18 lg 7 sätestab: „Liikmesriigid tagavad, et kui krediidiandja sõlmib tarbijaga krediidilepingu, ei tühistata ega muuda krediidiandja hiljem seda krediidilepingut tarbija kahjuks põhjendusel, et krediidivõimelisust ei hinnatud õigesti. Käesolevat lõiget ei kohaldata juhul, kui tõendatakse, et tarbija jättis lõikes 3 osutatud teabe krediidiandjale teadlikult esitamata või esitas võltsitud teabe.“ Eelnõuga planeeritav § 403⁴ lg 14 sätestab: „Krediidiandjal ei ole õigust tarbijakrediidilepingut tarbija kahjuks muuta põhjusel, et tarbija krediidivõimelisust ei hinnatud õigesti, välja arvatud juhul, kui selline võimalus on lepingus ette nähtud ja kui krediidiandja ei saanud tarbija krediidivõimelisust õigesti hinnata, sest tarbija jättis teadlikult esitamata käesolevas paragrahvis nimetatud teabe või võltsis krediidiandjale esitatud teavet.“ Rasvaselt ja alla joonituna märgitud osa direktiiv ei sisalda ning sellise täiendava eelduse sätestamine võlaõigusseaduses ei ole meie arvates põhjendatud.</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud</p> <p>Tekstiosa „kui selline võimalus on lepingus ette nähtud“ lisamise eesmärk oli rõhutada, et lepingut saab ühepoolset muuta niikuinii ainult siis, kui selline võimalus on ette nähtud. Küll aga vastab tõele, et direktiiv sellist sõnastust ei kasuta. Sellest tulenevalt on eelnõu teksti muudetud ja vastav tekstiosa eemaldatud. Küll aga jääb tekstiosas väljendatud põhimõtte kehtima ja sellele on viidatud ka eelnõu seletuskirjas.</p> <p>Tarbija poolt teadlikku valeandmete esitamist ja/või eksimusest ebaõige teabe esitamist on käsitletud pikemalt FinanceEstonia märkus 15 vastuses. Taaskord tuleb rõhutada, et VÕS § 403⁴ lg 14 vastab direktiivi artikli 18 lõike 7 sõnastusele ning on seetõttu ka direktiivi eesmärgiga kooskõlas. Kuna tarbija on paratamatult lepingu nõrgem pool, ei saa vastutust eksimuse eest näiteks krediidiandja ebapiisavate juhiste tõttu jätta kanda tarbija.</p>

	<p>Samuti võib praktikas tekitada probleeme eristamisega, millal on tegemist tarbija teadliku valeandmete esitamisega ja millal tarbija eksimusega, oskamatusel või pealiskaudse suhtumisega (nt ei saa talle antud juhistest aru või ei vaevu neid lugema). Krediidiandjad näevad oma majandustegevuses massilist andmetega manipuleerimist või andmete läbimõtlematut esitamist eesmärgiga krediit kiirelt kätte saada. Eksitavaid andmeid esitavad tarbijad ei tunnetata oma vastutust ning tõendamise osas lasub kogu vastutus ja tõendamiskoormus krediidiandjatel.</p>	
3	<p>VÕS § 403⁴ lg 9 - lõiget 9 muudetakse selleks, et võtta täpselt üle uue direktiivi artikli 18 lõige 10, milles on ette nähtud, et krediitdivõimelisust tuleb hinnata uuesti krediidisumma või ülempiiri märkimisväärse suurenemise korral. Leiame, et see pole hea lahendus, kui seadusesse pannakse sõna „märkimisväärne“ näol määratlemata õigusmõiste, mis vajab igakordset hinnangu andmist. Mõistame, et direktiiv ei ava seda täpsemalt, kuid Eesti seadusandja tasandil võiks selle siiski ära määratleda. EKALi ettepanek on lisada normi ka selge näitaja, mis määrab ära, millal on tegemist „märkimisväärse“ krediidisumma või ülempiiri suurenemisega ja millal mitte. EKAL-i ettepanek on sätestada, et märkimisväärne on selline suurenemine, mis moodustab vähemalt 25% (veerand) krediidisummast või ülempiirist.</p>	<p>Mittearvestatud / Selgitatud. Muudatus on vajalik direktiivi artikli 18 lg 10 ülevõtmiseks, milles on sõnaselgelt viidatud just krediidisumma või krediidi ülempiiri märkimisväärsele muutmisele. Seega ei ole võimalik seda muul kujul siseriiklikku õigusesse üle võtta ega ka täpsustada, mida märkimisväärne tõus endas kujutab. Nagu märkuses on ka viidatud, on tegemist määratlemata õigusmõistega, mis vajab igakordset hinnangu andmist.</p>
4	<p>VÕS § 404 lg 2 p 15 - Eelnõu seletuskirjas on mainitud järgmist: „Praegu on Eestis võlanõustajate kontaktandmed koondatud minuraha.ee veebiaadressile. Tasuta võlanõustamisteenust osutab ka Töötukassa, aga sel juhul peab olema inimene töötu või saanud koondamisteate. Ei ole kindel, kas tulevikus Töötukassa võlanõustamisteenuse osutamise roll säilib.“</p> <p>Krediidiandjate praktikas on viidatud ka Eesti Võlanõustajate Liidu veebilehele www.evnl.ee, kuhu on koondatud mh võlanõustajate kontaktid. Kuivõrd eelnõu kohaselt tuleb võlanõustajate kontaktid edaspidi esitada juba tarbija tahteavalduses (sõlmitavas tarbijakrediidilepingus), kus see info on kõrvuti muude oluliste tingimustega, võib ajas muutuda ning vajab eristumiseks nõ leheruumi, siis teeme ettepaneku täpsustada eelnõu sõnastust järgmiselt (krediidiandjate hinnangul on piisav, kui</p>	<p>Arvestatud osaliselt / selgitatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud selgitusega, et võlanõustajate kontaktandmetest teavitamise kohustuse võib täita näiteks viitega mõnele usaldusväärsele veebilehele, mis lepingu sõlmimise ajal võlanõustamise ja võlanõustajate infot koondab. Eelnõus säilitatakse aga antud teavitamise kohustuse üldisem sõnastus, kuna see vastab rohkem direktiivile ja iseenesest ei ole keelatud olla võlanõustajatest teavitamisel ka täpsem (nt tuuakse välja tarbija piirkonna järgi kindel nimekiri).</p>

	viidatakse võlanõustamisteenuse osutajate kontaktandmeid koondavale veebilehele): <i>15) sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses võlanõustamisteenuse osutajate kontaktandmeid koondav veebileht ja soovitus tarbijale võtta sellise teenuse osutajaga ühendust makseraskuste korral.</i>	
5	VÕS § 409 lg 3 ¹ kehtetuks tunnistamine - kehtetuks tunnistamine ei ole vajalik ning tekitab segadust olukorras, kui tarbija ei tagasta pärast taganemisavalduse tegemist krediidiandjale VÕS § 409 lg 3 sätestatud summasid. Senine regulatsioon peaks säilima, st sel juhul tuleb lugeda, et tarbija ei ole taganemisavaldust teinud. See on kooskõlas ka direktiivi art 26 lõikega 5, millest tulenevalt on taganemisõiguse kasutamiseks vajalikud mõlemad toimingud – nii taganemisavalduse esitamine (art 26 lg 5a) kui ka krediidi põhiosa ja intressi tasumine 30 päeva jooksul (art 26 lg 5b). Seega ei piira VÕS § 409 lg 3 ¹ direktiiviga ettenähtud taganemisõiguse teostamist, nagu eelnõu seletuskirjas on ekslikult järeltatu. VÕS § 409 lg 3 ¹ kehtetuks tunnistamisel tekiks hoopis tarbijale kahjulikum olukord, sest tarbija kaotaks võimaluse krediidilepingut jätkata ka juhul, kui ta taganemise osas ümber mõtleb või tal polegi võimalik taganemisega seotud summasid krediidiandjale kohe tagastada. Sellisel juhul jääks ta krediidiandjale kohe võlgu kogu krediidisumma ja kogunenud intressid. Sellise olukorra tekitamine ei ole direktiivi mõtte ega sisuga kooskõlas.	Mittearvestatud / Selgitatud. Eelnõu autorid leiavad, et direktiivi artikkel 26 siiski ei võimalda VÕS § 409 lg 3 ¹ jätta alles sellisel kujul, nagu ta kehtivas õiguses esineb. Täpsemalt ei viita artikkel 26 lg 5 sõnastus sellele, et kui ta krediiti 30 päeva jooksul tagasi ei maksa, siis ei saa teda lugeda tarbijakrediidilepingust taganenuks. Pigem sätestab eelviidatud säte tarbija kohustused olukorras, kus ta on oma taganemisõigust juba kasutanud (st taganemisavalduse esitanud). Need ei ole tingimused taganemisõiguse kasutamiseks. Eelnõu autorid leiavad, et sätte kehtetuks tunnistamine ei vähenda tarbijakaitse taset – sätte kehtetuks tunnistamine ei välista poolte võimalust kokku leppida, et taganemisavaldus võetakse tagasi ja pooltevaheline leping jätkub. Sätte kehtetuks tunnistamisel nõuab see nüüd lihtsalt tarbija sellekohase soovi avaldamist. Vaatamata sellele tuleb aga niikuinii direktiivi täisharmoniseeriva iseloomu tõttu tunnistada kehtetuks ka sellised sätted, mis ei ole enam direktiivile vastavad.
Krediidiandjate ja -vahendajate seadus		
6	Seoses KAVS § 53 ¹ sätestatava diskrimineerimiskeeluga oleks vaja täpsustada, kuidas krediidiandja saab olla selle sättega kooskõlas, kui ta ei soovi väljastada krediiti Eestis mitteelavatele tarbijatele. Seletuskirjas on küll viidatud, et direktiivi põhjenduse 29 viimasest lausest on tuletatav, et krediidiandjatele ei panda kohustust laiendada enda tegevust teistesse liikmesriikidesse, kuid mida see tähendab? Kui krediidiandja pakub oma teenuseid veebis, kas see tähendab siis kohustust aktsepteerida võrdsetel alustel kliendina ka näiteks Hispaanias elavat tarbijat, kuigi krediidiandjal ei ole sellist soovi (rahapesu riskid erinevad, krediidiandja riskiisu ei näe seda ette; samuti ei soovi hakata laenu sisse nõudma tarbija	Arvestatud / Selgitatud. Eelnõu seletuskirja on pärast eelnõu kooskõlastamist täiendatud. Mh on sõnaselgelt ja ka näidetega selgitatud seda, et krediidiandjal ei ole kohustust hakata teenuseid pakkuma sellises liikmesriigis, kus ta varasemalt teenuseid pakkunud ei ole. Regulatsiooni mõte ei ole, et krediidiandjal oleks kohustus igal juhul aktsepteerida teiste liikmesriikide tarbijate laenuotlusi samadel alustel kui krediidiandjal ei ole reaalset huvi teistes riikides tarbijakrediiti väljastada (hoolimata sellest, et näiteks krediidiandja veebileht on kättesaadav üle EL-i).

	elukohariigis, mis oleks tarbijakrediidi puhul kohustuslik kohtualluvus).	
Reklaamiseadus		
7	<p>RekS § 29 (tervikuna), sh § 29 lg 3, lg 3¹, lg 8, lg 8¹, lg 10 - Leiame, et Eesti reklaamiseadus (RekS) tuleks viia kooskõlla uue direktiivi sõnastusega, loobudes Eesti seadusandluses direktiivis nimetamata keeldudest ja piirangutest. Direktiivi eesmärgiks on valdkonna maksimaalne harmoneerimine, et tagada siseturul finantsteenuste vaba liikumine. Selleks peaksid krediidiandjad saama oma krediiditooteid võrdsetel tingimustel ka reklaamida, näiteks tuleks ära kaotada RekS § 29 lg-st 10 tulenevate erandite tegemine elamukinnisvaraga seotud laenudele ja krediitkaartidele.</p> <p>EKALi hinnangul on praegust RekS-i turuosalistel keeruline mõista ja rakendada. Samuti ei arvesta seadus juba mõnda aega ei muutunud turuolukorra ega uute infokanalitega, mitmed piirangud ei ole enam asjakohased.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Märkus puudutab reklaamiseaduse tervikregulatsiooni, sh RekS § 29 kohaldamisala ja struktuuri. Direktiiv (EL) 2023/2225 näeb ette tarbijakrediidi reklaami teatavate küsimuste harmoniseerimise (nt tarbijakrediidi reklaami kohustusliku sisu), kuid ei välista liikmesriikidel täiendavate nõuete kehtestamist küsimustes, mida direktiiv ei reguleeri.</p> <p>Kõnealuse eelnõu eesmärk on tarbijakrediidi direktiivi ülevõtmine, mitte tarbijakrediidi valdkonna laiapõhjaline reform. Eelnõu ei sisalda direktiivi ülevõtmisega mitteseotud muudatusi.</p> <p>RekS § 29 lg 10 muutmine eeldaks finantsteenuse reklaami regulatsiooni laiemat ümberhindamist ning seda ei käsitleta käesoleva eelnõu raames, mille eesmärk on direktiivist tulenevate nõuete ülevõtmine.</p>
8	<p>RekS § 29 lg 9 - RekS § 29 lg 9 kohaselt on tele- ja raadioprogrammis keelatud reklaam, millega teavitatakse valmisolekust anda tarbija käsutusse krediidilepingu alusel rahasumma või vahendada selliseid lepinguid. Direktiiv sellist keeldu ei sisalda ning see ei ole osutunud ka praktikas efektiivseks ega eesmärgipäraseks, pigem kitsendab see tarbijate võimalusi saada teavet turul eksisteerivatest võimalustest.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Märkus puudutab RekS § 29 lg 9 kohaldamist ja reklaamikanalitele seatud piiranguid. Direktiiv (EL) 2023/2225 ei reguleeri reklaamikanalite piiranguid ega välista liikmesriikidel täiendavate nõuete kehtestamist, sh teatud infokanalites tarbijakrediidi reklaami piiramist. RekS § 29 lg 9 muutmine eeldaks finantsteenuse reklaami regulatsiooni laiemat ümberhindamist, mistõttu ei käsitleta seda käesoleva eelnõu raames.</p>
9	<p>RekS § 29 lg 3¹, lg 3¹ p 5–6, lg 8, lg 8¹ - 6) paragrahvi 29 täiendatakse lõikega 8¹ järgmises sõnastuses:</p> <p>„(8¹) Põhjendatud juhul, kui tüüpilise näite esitamiseks kasutatav andmekandja ei võimalda kõiki kohustuslikke elemente kuvada, on lubatud tüüpilises näites jätta kuvamata käesoleva paragrahvi lõike 3¹ punktides 5 ja 6 olev teave. Elektroonilise andmekandja puhul peab tarbijale olema tagatud ligipääs käesoleva paragrahvi lõike</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Eelnõus täiendatakse RekS § 29 lõiget 8 ning lisatakse lõige 8¹, millega arvestatakse digikeskkonna eripäradega ja võimaldatakse teabe esitamine viisil, mis on kohandatud kasutatava andmekandja tehnilistele piirangutele.</p> <p>Google Ads'i puhul võib sõltuvalt konkreetsest reklaamiformaadist olla tegemist põhjendatud juhuga, kui tehnilised piirangud ei võimalda kõiki tüüpilise näite elemente samaaegselt kuvada.</p>

	<p>3¹ punktides 5 ja 6 osutatud teabele klõpsamise, kerimise või ülelibistamise teel.“;</p> <p>Kas Google Ads puhul on tegemist sellise põhjendatud juhuga? Meie hinnangul piisaks elektroonilises keskkonnas reklaami juurde teksti „Tutvu tingimustega siin“ lisamisest, mis omakorda suunab huvilise ühe klikiga lehele, kus on esitatud käesoleva paragrahvi lõike 3¹ punktides 5 ja 6 osutatud teave. Sellist lähenemist toetab ka direktiiv („Digikanalite puhul võib osa tüüpilises näites sisalduvast standardteabest esitada klõpsamise, kerimise või üle libistamise teel.“).</p>	<p>Samas ei ole piisav üksnes üldine suunav viide (nt „Tutvu tingimustega siin“), kui kohustusliku teabe kättesaamine eeldab tarbijalt täiendavat otsimist või ei ole vahetult reklaamist ligipääsetav. Digikanalites on lubatud teabe kihiline esitamine (nt klõpsamise, kerimise või ülelibistamise teel), kuid teave peab olema tarbijale kergesti ja vahetult kättesaadav. Seletuskirja on täiendatud RekS § 29 lg 8 ja lg 8¹ selgituse juures, tuues näiteid olukordadest, mida võib käsitada „põhjendatud juhuna“, ning selgitades elektroonilises keskkonnas teabe kättesaadavuse nõude sisu.</p>
10	<p>RekS § 29 lg 3¹, lg 8, lg 8¹ - toome välja ka peamised praktilised probleemid seoses RekS §-ga 29: a) vastutustundlikkuse ja tasakaalustatuse kriteeriumid on subjektiivsed (puudub õigusselgus ja -kindlus);</p> <p>b) finantsteenuse reklaami sisu ja vormi piirid on endiselt ähmased (sõnaline vs kujunduslik teave);</p> <p>c) järelevalvepraktika on olnud kohati vastuoluline ja sõltunud menetluse läbiviija subjektiivsest tõlgendusest, mis ei ühti alati turul valitseva praktika või arusaamaga;</p> <p>d) RekS § 29 lg 3¹ kohane tüüpiline näide tarbijakrediidireklaamides ei täida oma eesmärki – see jääb vähese finantskirjaoskusega tarbijale arusaamatuks ning tüüpilises näites avaldatud numbritega on võimalik erineval viisil manipuleerida;</p> <p>e) vaidlused reklaami mõiste üle seoses asjaoluga, et reklaami avalikustamise kanalid ja võimalused on avardunud;</p> <p>f) RekS § 29 on juba aastaid põhjustanud krediiditurul ebavõrdset olukorda, sest ettevõtetele suunatud laenude reklaamidele kehtib oluliselt vähem piiranguid kui tarbijakrediidi omadele. See on ajendanud mõningaid turuosalisi lisama kunstlikult oma toodete valikusse ka „ärilaenu“, et sellele reklaamis viidates pääseda tarbijakrediidile kehtivatest reklaaminõuetest.</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>Märkuses tõstatatud probleemid puudutavad regulatsiooni õigusselgust, kohaldamispraktikat ning finantsteenuse reklaami regulatsiooni laiemat kujundamist. Käesoleva eelnõu raames ei käsitleta RekS § 29 tervikregulatsiooni ega selle kohaldamispraktika ümberkujundamist. Samas täiendatakse seletuskirja RekS § 29 lg 3¹, lg 8 ja lg 8¹ selgituste juures, täpsustades tüüpilise näite eesmärki, teabe esitamise põhimõtteid ning digikanalite erisusi, mis aitavad parandada regulatsiooni arusaadavust ja rakendamist.</p>
11	<p>RekS § 29 lg 3, lg 3¹; VÕS § 409 lg 1 - EKAL pooldab õiglast ja võrdset regulatsiooni nii tarbija- kui ettevõtlikrediidile. Soovime ka rõhutada, et tarbija ei tee laenuvõtmise otsust lähtuvalt reklaamist, vaid vastavalt oma vajadusele. Selleks</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Märkus puudutab tarbijakäitumise ja vastutustundliku laenamise üldisi põhimõtteid. Seletuskirja täiendatakse RekS § 29 lg 3 selgituse juures, rõhutades reklaami rolli</p>

	<p>kaardistatakse turul nähtuvad või tarbijale teadaolevaid teenusepakkujad, kellega alustatakse lepingueelseid läbirääkimisi – laenuvõtmise otsus kinnitatakse alles laenulepingu allkirjastamisel või hetkel, mil tarbija väljendab tahet olla lepingutingimustega seotud. Ka pärast lepingu sõlmimist on tarbijal võimalik 14 päeva jooksul oma tahteavaldus tagasi võtta ehk kasutada VÕS §-st 409 lg-st 1 tulenevat taganemisõigust. Krediidiandjatele pandud kohustused ning tarbijatele tagatud õigused on tõstnud oluliselt tarbijate finantsteadlikkust ning loonud olukorra, kus tarbijal on võimalik hoolikalt kaaluda nii laenuvõtmist kui sellega seotud võimalikke tagajärgi.</p>	<p>tarbija esmasel teavitamisel ning selle seost lepingueelse teabe esitamisega, mille alusel kujundab tarbija lõpliku otsuse krediidlepingu sõlmimiseks.</p>
12	<p>RekS § 29 lg 3; tarbijakaitseadus § 4 lg 1 - EKALi hinnangul on tarbija jaoks alati parim lahendus, kui talle pakutakse huvipakkuva toote või teenuse kohta kanaliüleselt rohkem infot (tagamaks, et tarbija otsus ei sünni mitte pelgalt kaubamärgi, vaid toote/teenuse omaduste võrdluse tulemusena). See on vajalik eeskätt tarbija majandushuvide kaitse ja informeerimise seisukohalt, võttes arvesse mh tarbijakaitseaduse § 4 lg 1. Samuti ei sätesta direktiiv kohustust piirduda tarbijakrediidi reklaamis ainult kohustusliku standardteabega. Seega ei ole RekS § 29 lg 3 sätestatud sisupiirang direktiiviga kooskõlas.</p> <p>On mõistlik kaaluda piirangute vähendamist tarbijakrediidireklaamile ning anda laenuandjatele võimalus tutvustada toote omadusi ja eripärasid, mille põhjal tarbija saaks teha informeerituma ja kaalutletuma otsuse</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>RekS § 29 lg 3 eesmärk on tagada tarbijakrediidi reklaamis standardteabe esiletõstmine ja esitatava teabe võrreldavus. Käesoleva eelnõu raames ei muudeta sisupiirangute põhimõtteid ega ulatust. Seletuskirja täiendatakse RekS § 29 lg 3 selgituse juures, selgitades sisupiirangute eesmärki ning nende rolli tarbijale esitatava teabe tasakaalus.</p>
13	<p>Direktiiv (EL) 2023/2225 artikkel 8 - EL tarbijakrediididirektiivi ülevõtmise käigus on näiteks Lätis planeeritud seni kehtinud reklaamipiiranguid vähendada, Tarbijakaitseameti ja Majandusministeeriumi eestvedamisel on vastav protsess seal juba käimas.</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Märkus viitab teiste liikmesriikide regulatiivsetele valikutele direktiivi (EL) 2023/2225 ülevõtmisel. Kuigi võrdlevate lahenduste kasutamine võib olla üheks argumendiks seaduse muutmisel, siis sõltuvad riigisisised lahendused selle kõrval ka olemasolevast õigusraamistikust ja tarbijakaitse tasemest. Käesoleva eelnõu koostamisel on lähtutud Eesti kehtivast regulatsioonist ning eesmärgist tagada direktiivist tulenevate nõuete ülevõtmine viisil, mis säilitab olemasoleva tarbijakaitse taseme. Samuti ei teha eelnõuga selliseid</p>

		muudatusi, mis ei ole direktiivi ülevõtmiseks ilmtingimata vajalikud.
Jõustumisaeg		
14	Isegi juhul, kui riiklik ülevõtmine toimub pärast 20. novembrit 2025, sätestab seadusandja 12-kuulise perioodi seaduse jõustumise ja selle sisuliste sätete kohaldamise vahel. Selline lahendus oleks kooskõlas nii uue tarbijakrediidi eesmärgi, Euroopa Liidu regulatiivse praktika ning õiguskindluse põhimõtetega ning väldiks ebaproportsionaalset koormust turuosalistele.	Arvestatud osaliselt / Selgitatud. Justiits- ja Digiministeerium mõistab praktilist vajadust eelnõu jõustumistähtaaja edasilükkamise järele. Eelnõuga on lükatud seaduse jõustumiskuupäeva võrreldes esialgu kavandatuga kuus kuud edasi. Sellest pikem edasilükkamine tekitaks oluliselt suurema rikkumismenetluse ohu. Seetõttu ei saa pikemat tähtaega ette näha. Kuid praktilisest vajadusest lähtuvalt lükatakse jõustumistähtaeg kuus kuud edasi.
Finantsinspeksioon		
Võlaõigusseadus		
1	Finantsinspeksioon juhib tähelepanu, et kuna kredidivahenduslepingu definitsioon jääb muutmata, siis tasuta tarbijakrediidi vahendamine ei kuulu automaatselt VÕS 22. peatüki 2. jao reguleerimisalasse kredidivahenduse suhtes. Eelnõu kohaselt VÕS § 403 lõikes 3 asendatakse sõna „krediidilepingule“ sõnaga „tarbijakrediidilepingule“, kuid säilitatakse mõiste kredidivahendusleping. VÕS § 401 ¹ kohaselt on kredidivahendusleping üldmõiste, sarnaselt VÕS § 401 lõikes 1 toodud krediidilepingu mõistega. Seega ei ole selge, mis põhjusel ei ole muudetud kredidivahenduse mõistet. Kredidivahendus on seotud krediidilepinguga.	Arvestatud. Eelnõusse on lisatud VÕS § 401 ¹ muudatused.
2	Eelnõu § 1 punkti 16 kohaselt muudetakse paragrahvi 403 ¹ lõiget 1 ja väljend „krediidiandja või kredidivahendaja“ asendatakse edaspidi väljendiga „krediidiandja ja kredidivahendaja“ (kusjuures eelnõus mitmes kohas). Olenemata eelnõu seletuskirjas toodud põhjendustest võib sõnastuse muutmine kujule „krediidiandja ja kredidivahendaja“ jätta mulje, et mõlemad isikud peavad alati ja iseseisvalt sama teabe esitama. Keeleliselt ei viita sidesõna „ja“ alternatiivile, seega tõlgenduslikult tähendab see topeltkohustust. Arvestades, et tegemist on maksimaalse ühtlustamisele suunatud regulatsiooniga leiame, et „krediidiandja ning asjakohasel juhul kredidivahendaja“ peegeldab direktiivi üleschitust, väldib topeltkohustuse	Arvestatud. Eelnõu on läbivalt vastavalt muudetud.

	tõlgendust ning tagab, et kohustus lasub alati vähemalt ühel turuosalisel.	
3	<p>Finantsinspeksioon teeb ettepaneku VÕS § 403¹ lõikes 2 punktis 9 nimetatud krediitliikide määramisel lähtuda Rahandusministri 19. detsembri 2015. a määruse nr 50 „Finantsinspeksioonile esitatavate krediidiandja või -vahendaja ning välisriigi krediidiandja või -vahendaja filiaali aruannete vormid, koostamise metoodika ja esitamise kord“ Lisas 3 „Eestis väljastatud tarbijakrediitide käivete aruanne“ punktis 4.1. toodud krediitdilepingu tüüpide identifikaatoritest, millele lisanduksid õppelaen ja krediitkaart. Krediitliikidena on asjakohane kehtestada küllaltki detailne nimekiri, mis annab krediidiandjale võimaluse valida tema tootele kõige paremini vastav liik. Krediitliikide loetelus võiks olla kajastatud vähemalt järgmised krediitliigid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elamukinnisvaraga seotud krediit; • Sõiduki liising; • Muu vara liising; • Vara ost järeelmaksuga; • Õppelaen; • Krediitkaart; • Muu rahaline krediit. 	<p>Mittearvestatud / Selgitatud.</p> <p>Direktiiv ei näe lepingueelse teabe esitamisel nii detailselt ette seda, mida tuleks krediidi liigi all mõista ja kuidas tuleks seda tarbijale kommunikeerida.</p> <p>Täpse krediidi liigi nimetuse valik on krediidiandja enda otsustada. Ehk siis sellest määratlusest, mis on ette nähtud rahandusministri määrmuses, võib lähtuda, aga ei pea. See ei ole krediidiandjale kohustuslik. Oluline on, et lepingueelses teabes märgitud krediidi liik annaks tarbijale ettekujutuse sellest, mis tüüpi tarbijakrediitdilepingu ta sõlmib. Aga seadusandja ei kirjuta turuosalistele täpselt ette seda, missugustest liigitusest või klassifikaatoritest nad seejuures lähtuma peaksid. Liiga jäik regulatsioon võiks olla negatiivne mh põhjusel, et see ei võimaldaks piisavalt paindlikult tulevaste turuarengute ja potentsiaalselt uute krediitoodetega arvestada.</p>
4	<p>VÕS § 403⁴ lg 4 - praegune VÕS § 403⁴ lõige 3 ja 4 rõhutavad peamiselt krediidiandja kohustust teavitada tarbijat vajalikust teabest/tõenditest, kontrollida esitatud andmeid ja teha nõuetekohane hindamine. Tarbija kohustus esitada õige ja täielik teave on küll VÕS § 403⁴ lõike 3 sõnastuses sees, aga see on pigem deklaratiivne, kuna sanktsioonid ja tagajärjed puuduvad. Leiame, et tuleks välja töötada selge õiguslik tagajärg juhaks, kui tarbija enda kohustusi ei täida, näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sätestama, et kui tarbija esitab tahtlikult valeandmeid, võib krediidiandja tugineda sellele lepingu tühistamisel või vastutuse piiramisel; • või sätestama, et krediidiandja ei vastuta krediitvõimelisuse hindamise rikkumise eest ulatuses, milles rikkumine on põhjuslikus seoses tarbija teadlikult vale teabega (täna osaliselt kehtib selline põhimõte, kuid selgesõnaliselt tarbija vastutus sõnastada). 	<p>Arvestatud osaliselt / selgitatud.</p> <p>Esiteks. Ka kehtivas õiguses on seaduse mõte olnud see, et vastutustundliku laenamise põhimõtte juures on kohustused mõlemal poolel. Krediidiandja peab koguma hinnangu andmiseks vajaliku teabe ja tarbijat selle teabe esitamisel juhendama. Tarbijal on tulenevalt § 403⁴ lõigetest 3 ja 4 ning § 14 lõikest 2 kohustus tõest ja täielikku teavet esitada. Eelnõu kooskõlastamise järgselt on aga vastavaid märkusi arvestades eelnõu sõnastust täpsustatud, nii et VÕS § 403⁴ lõikes 4 oleks otsesõnu kirjas „<i>tarbija on kohustatud</i>“. Justiits- ja Digiministeerium rõhutab aga, et tegemist ei ole sisulise muudatusega, kuna see on ka kehtiva regulatsiooni mõte.</p> <p>Teiseks. Kehtivas õiguses on juba ka ette nähtud tarbija kohustuste tahtliku rikkumise tarbeks sanktsioon, mille kohaselt on krediidiandjal õigus leping üles öelda, kui</p>

		<p>tarbija krediidiandja ei saanud tarbija krediidivõimelisust õigesti hinnata, sest tarbija jättis teadlikult esitamata VÕS §-s 403⁴ nimetatud teabe või võltsis krediidiandjale esitatud teavet. Sellisel juhul ei kohaldata ülesütlemisele § 416 lõike 1 esimeses lauses ja lõikes 2 sätestatud. Seetõttu puudub vajadus seda küsimust eelnõus täiendavalt üle korrata.</p>
5	<p>VÕS § 403⁴ lõike 9 muutmise seoses juhib Finantsinspeksioon esmalt tähelepanu, et CCDII artikkel 18 lõige 10 ei kasuta sõnastust, mille kohaselt tuleks lepingu kehtivuse ajal tarbija krediidivõimelisust uuesti hinnata olukorras, kus krediidisummat või ülempiiri muudetakse „märkimisväärselt“. Täna kehtiv VÕS § 403⁴ lõike 9 on CCDII artikkel 18 lõikes 10 tooduga selles osas kooskõlas. Seda arvestades palume kaaluda sõna „märkimisväärses“ eelnõust eemaldamist.</p> <p>Teiseks ei ole selline täiendav kriteerium vajalik ka süsteemsest vaatepunktist. Kehtiv VÕS § 403⁴ lõike 9 on juba kooskõlas direktiivi regulatsiooniga ning tagab krediidivõimelisuse hindamise kohustuse olukorras, kus krediidisummat või krediidilimiiti muudetakse. Regulatsioon on selge, st krediidisumma või ülempiiri muudatus toob kaasa hindamiskohustuse, ilma et peaks andma hinnangut muudatuse olulisusele. Kriteerium, mis seob hindamiskohustuse konkreetse õigusliku faktiga (krediidisumma või ülempiiri muutmine), on kontrollitav ja üheselt mõistetav.</p> <p>„Märkimisväärses“ lisamine muudaks normi kohaldamise hinnanguliseks ning suurendaks vaidluste arvu, ilma et see annaks täiendavat kasu. Kui krediidiandja peab hindama, kas muudatus on „märkimisväärne“, tekib vaidlusruum selle üle, millal hindamiskohustus üldse kehtib. See võib viia olukorrani, kus krediidivõimelisuse uut hindamist ei tehta põhjendusel, et muudatus ei olnud piisavalt suur, kuigi tarbija krediidivõimelisus ja võime tagasimakseid teostada on objektiivselt muutunud.</p>	<p>Mittearvestatud / selgitatud</p> <p>Muudatus on vajalik direktiivi artikli 18 lg 10 ülevõtmiseks, milles on sõnaselgelt viidatud just krediidisumma või krediidi ülempiiri märkimisväärssele muutmisele. Isegi kui Finantsinspeksiooni sisulised põhjendused on Justiits- ja Digiministeeriumile mõistetavad, siis peame direktiivi korrektseks ülevõtmiseks siiski selle muudatuse ette nägema.</p>
6	<p>VÕS § 404 lg 2 p 15 - Finantsinspeksioon palub selgitada, mida sättes on täpselt mõeldud. Eelnõus kasutatud väljend „sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses võlanõustamisteenuse osutajate asjakohased kontaktandmed“ ei taga piisavat</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on täiendatud lisaselgitusega kõnealuse kohustuse täitmise kohta. Krediidiandjal ei ole kohustust ise lepingusse kõikvõimalike Eestis tegutsevate</p>

	<p>õigusselgust. Arvestades, et võlanõustamisteenuse korraldamine toimub kohaliku omavalitsuse tasandil, võiks eeldada, et asjakohasus tähendab tarbija elukohajärgse omavalitsuse kontaktandmeid, kuid ebaselgeks jääb, milliseid. Praegusest sõnastusest ei ole selgelt aru saada, kas krediidiandja võib kontaktandmete kohustuse täita lihtsalt viitega nt omavalitsuseveebilehele või peab esitama konkreetse tarbija elukohajärgse teenuse otsesed kontaktandmed (telefon, e-post, aadress).</p>	<p>võlanõustajate kontaktandmeid lisada. Tarbija teavitamisel piisab sellest, kui viidata võlanõustajate kontaktandmeid sisaldavale usaldusväärsele veebilehele, mis lepingu sõlmimise ajal võlanõustamise ja võlanõustajate infot koondab. Eelnõu koostamise ajal on sellisteks veebilehtedeks näiteks Finantsinspektsiooni hallatav minuraha.ee ning võlanõustajate liidu veebileht. Isegi kui ka seal ei ole ammendavat infot kõikvõimalike võlanõustajate kontaktandmete kohta, siis annab see tarbijale siiski hea ülevaate sellest, kust ta abi saab.</p>
7	<p>VÕS § 409 lg 4² - Finantsinspektsioon juhib tähelepanu, et direktiivi korrektseks ülevõtmiseks ei piisa sellest, et sättes viidatakse asja ostu finantseerimisele, kuna „ostu finantseerimiseks sõlmitud krediidileping“ on laiem kui „kauba ostmiseks sõlmitud seotud krediidileping“ (nagu on CCDII artikkel 26 lõikes 3 toodud). Eelnõus esitatud sõnastus ei ole piisavalt täpne, mistõttu Finantsinspektsioon teeb ettepaneku kasutada sõnastust „majanduslikult seotud krediidileping“.</p>	<p>Arvestatud Eelnõu on vastavalt muudetud.</p>
8	<p>VÕS § 410 lg 1 kehtetuks tunnistamine - CDII artikkel 20 nõuab, et krediidilepingud ja nende muudatused koostatakse paberil või püsival andmekandjal ja et kõik pooled saavad lepingu koopia. CCDII artikkel 20 lõike 1 sõnastus erineb küll Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/48/EÜ ehk CCDI artiklis 10 toodud sõnastusest, kuid mõte on mõlemas direktiivis sama.</p> <p>CCD II artiklis 20 viidatud vorminõue ei tähenda, et tarbija ei võiks omapoolset tahteavaldust anda sidevahendi teel. Direktiiv ei keela ka sidevahendi teel lepingu sõlmimist või muutmist. Oluline on, et lõpptulemusena oleks leping ise või muudatused paberil või mõnel muul püsival andmekandjal ning et kõik lepingupooled selle koopiaga varustatud.</p> <p>Lisaks juhib Finantsinspektsioon tähelepanu, et kehtiv VÕS § 404 keskendub tarbija tahteavaldusele kohustuste võtmiseks, mis peab olema kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ja sisaldama konkreetset teavet. See lähenemine on pärand vanemast direktiivist ja VÕS üldosast (VÕS § 9 lepingu sõlmimise kohta tahteavalduste kaudu), aga see tekitab segadust:</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCDII artikli 20 lõige 1 nõuab selgelt, et krediidilepingud (ja muudatused) 	<p>Arvestatud osaliselt / selgitatud. VÕS § 410 seletuskirja on täiendatud selgitustega selle kohta, et ka edaspidi saab tarbijakrediidilepingu sõlmida sidevahendi abil, kasutades pooltevahelises suhtluses mõnda sellist sidevahendit, mis võimaldab järgida VÕS § 404 sätestatud vorminõuet, näiteks on endiselt võimalik lepingu sõlmimine e-kirja teel. Oluline on see, et leping sõlmitaks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (või poolte kokkuleppel ka rangemas vormis), pooltevaheline suhtlus ja ka tahteavalduste vahetamine võib aga toimuda sidevahendi teel. VÕS § 410 kehtetuks tunnistamine seda ei muuda. Küll aga tuleb arvestada, et sidevahendi abil ei ole võimalik sõlmida lepingut selliselt, et VÕS § 404 sätestatud vorminõuet ei järgita. Näiteks ei täida suuliselt telefoni teel tahteavalduste väljendamine VÕS § 404 sätestatud vorminõuet ja seetõttu ei saa sellisel viisil tarbijakrediidilepinguid sõlmida. See on nüüd VÕS § 410 kehtetuks tunnistamisel üheselt selge. Eelnõu koostamisel on peetud seda ka tarbija kaitsmiseks vajalikuks muudatuseks.</p>

	<p>koostatakse paberil või muul püsival andmekandjal ning kõik pooled saavad koopia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • see on lepingu enda vorminõue, mitte ühe poole (tarbija) tahteavalduse nõue; • praegune VÕS sõnastus võib jätta mulje, nagu oleks vorminõue seotud peamiselt tarbija „avaldusega“, mitte lõpliku lepinguga. <p>Kui VÕS § 404 ümber sõnastada, loobudes rõhust „tarbija tahteavaldusele“ ja asendades selle lepingu vorminõudega, oleks seaduses toodud tekst samal ajal lihtsam ja ka direktiivis toodule lähemal.</p>	<p>Direktiivi artikkel 20 räägib lepingu sõlmimise vormist ning VÕS § 404 tarbija tahteavaldusest. Õige on ka tähelepanek, et see on n-ö pärand varasemast ajast, sellist õiguslikku konstruktsiooni kasutab VÕS § 404 alates VÕS-i jõustumisest aastal 2002. Samas rääkis ka kehtiva tarbijakrediidi direktiivi 2008/48/EÜ artikkel 10 lepinguvormist ning ka sisuline vorminõue on seal sama, nagu uue direktiivi artiklis 20 – Eesti õiguse tähenduses on selleks kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm. Seega ei too uue direktiivi ülevõtmine kaasa sisulist muudatust. Justiits- ja Digiministeeriumini ei ole jõudnud infot selle kohta, et VÕS §-st 404 rakendamise ja sellest sisuliselt arusaamisega oleks praktikas olnud raskusi. Kuna uus direktiiv ei too siin kaasa sisulist muudatust, siis võib seaduse muutmise pigem praktikas küsimusi tekitada. Seetõttu on eelnõus otsustatud jääda VÕS §-s 404 senise sõnastuse juurde.</p>
9	<p>Finantsinspektsioon juhib tähelepanu, et eelnõu seletuskirjas on toodud selgitus VÕS § 419³ lõike 5 muutmise kohta, kuid muudatust ennast eelnõust ei nähtu.</p>	<p>Selgitatud. VÕS § 419³ lõike 5 muutmise on eelnõu § 1 punktis 96.</p>
10	<p>Finantsinspektsioon palub eelnõus üle vaadata kasutatav terminoloogia, kuivõrd käesoleval hetkel tekitab see mitmes kohas segadust. Eriti arvestades, et tarbijakrediidileping ei ole eelnõu kohaselt enam alati krediidileping, vaid võib olla ka rahasumma üleandmisele suunatud laenuleping.</p>	<p>Arvestatud Eelnõu on täiendavalt üle kontrollitud. Lisaks varem kavandatule on lisatud krediidivahenduslepingu mõiste muudatus.</p>
Krediidiandjate ja -vahendajate seadus		
11	<p>Seoses krediidiandjate ja -vahendajate seaduse (edaspidi KAVS) muutmise vajadusega märgib Finantsinspektsioon alljärgnevat. KAVS § 10 lõike 1 ja 2 alusel peab krediidiandjana ja krediidivahendajana tegutsemiseks olema tegevusluba. KAVS § 3 kohaselt on krediidi andmine KAVS tähenduses VÕS § 401 lõigetes 1 ja 2 nimetatud krediidi andmine, tasuline maksetähtpäeva edasilükkamine, liising või muu abi finantseerimisel, sealhulgas krediidilepingute sõlmimine ja selleks vajalike toimingute tegemine oma nimel ja arvel. KAVS § 4 alusel on krediidi vahendamine KAVS tähenduses:</p>	<p>Arvestatud. Muudatus lisatud eelnõusse, selle kohaselt viidatakse KAVS §-s 3 nüüd VÕS § 402 lõikele 1.</p>

	<p>1) tarbijale tasu eest krediidi andmise vahendamine või krediidilepingu sõlmimise võimalusele osutamine;</p> <p>2) tarbija abistamine krediidilepingu sõlmimise eelsetes toimingutes või lepingu sõlmimisel ja muud sellega seotud tegevused, mida ei ole nimetatud käesoleva paragrahvi punktis 1;</p> <p>3) krediidiandja jaoks ja tema huvides iseseisvalt ja püsivalt lepingute vahendamine või nende sõlmimine krediidiandja nimel ja arvel.</p> <p>Praegu tugineb KAVS tegevusloa nõue VÕS § 401 lõigetele 1 ja 2, mis käsitlevad tasulisi krediidilepinguid, st ainult tasuline krediit kvalifitseerub krediidilepingu esemeks. Eelnõus toodud VÕS § 402 muudatuste kohaselt võib tarbijakrediidilepinguid sõlmida ka tasuta krediidi vormis (näiteks maksetähtpäeva edasilükkamine ilma intressi või muude tasudeta, eeldusel et erandid ei kohaldu). Sellised lepingud ei kvalifitseeru aga VÕS § 401 mõistes krediidilepinguteks, mistõttu isikud, kes pakuvad tasuta krediiti, ei ole KAVS mõistes krediidiandjad ning isikud, kes vahendavad tasuta krediiti, ei ole KAVS mõistes kredidivahendajad ja seega ei nõuta tegevusluba, kuigi nende tegevus kuulub sisuliselt tarbijakrediidi regulatsiooni alla. Finantsinspeksioon palub eeltoodu valguses nii eelnõu kui ka vajadus KAVS-i muutmiseks üle vaadata. Eeskätt asjaolu, et KAVS-is on krediidi andmine defineeritud läbi VÕS § 401.</p>	
12	<p>Eelnõu kohaselt täiendatakse KAVS §-i 2 lõikega 9¹ järgmises sõnastuses: „Käesolevat seadust ei kohaldata ettevõtjale, kes oma majandus- või kutsetegevuses müüb tarbijale eseme või osutab teenust ja kõrvaltegevusena pakub tarbijale maksetähtpäeva edasilükkamise kujul intressivaba krediiti, millega kaasnevad üksnes vähesed tasud maksetega hilinemise korral, või kes vahendab kõrvaltegevusena tarbijale krediiti, kui ettevõtja on käsitatav mikro-, väike- või keskmise suurusega ettevõtjana vastavalt komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.05.2003, lk 36–41).“</p> <p>Finantsinspeksioon märgib, et kavandatava KAVS § 2 lõike 9¹ sõnastus jätab ebamääraseks, millised isikud on välistatud kohaldamisalast. Lõikes on mainitud vaid, et krediit peab olema</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>KAVS § 2 uus lg 9¹ põhineb uue direktiivi artiklil 37(3), mitte artiklil 2(2h). Uue direktiivi artikkel 2(2h) võetakse üle eelnõu VÕS § 403 lõigete 7–8 kohaste muudatustega.</p> <p>KAVS § 2 lõike 9¹ kohase erandi ettenägemine tähendab, et eelnimetatud isikud ei pea taotlema Finantsinspeksioonilt krediidiandja või kredidivahendaja tegevusluba ega pea täitma muidu KAVS-i nõudeid. Siiski kehtib nendele isikutele kohustus järgida VÕS-is tarbijakrediidi kohta sätestatud, eeldusel, et ei kohaldu mõni tarbijakrediidi jaoks ette nähtud välistus. Eelnõus ega seletuskirjas tulenevalt eeltoodust muudatusi ei ole seega tehtud.</p>

	<p>intressivaba ja kaasnema väheste tasudega maksete hilinemise korral, kuid puudub täpne viide, et krediiti võib anda ainult kauba või teenuse tarnija ise (ilma kolmanda isikuta) ja et tasuda tuleb täies ulatuses 50 päeva jooksul ning et muud tasud on piiratud. Lisaks ei saa lõikes 9¹ viidatud erand mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatele olla universaalne olukorras, kus CCDII artikkel 2 lõike 2 punkt h järgi kehtib see ainult infoühiskonna teenuste puhul. KAVS eelnõu sõnastus aga jätab mulje, et erand kehtib igasuguse kõrvaltegevusena antava krediidi kohta, peaasi, et oleks täidetud mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtja tingimus.</p> <p>Eelnõus toodud sõnastus on liiga üldine ega täpsusta CCDII artikkel 2 lõike 2 punkt h poolt sätestatud kohustuslikke tingimusi eranditele. Finantsinspeksioon palub eelnõu sõnastus üle vaadata ning kaaluda sõnastuse täpsustamist lähtuvalt vajadusest tagada kooskõla direktiiviga ning selgus, milline tegevus kuulub KAVS alusel tegevusloastatud tegevuse hulka ja milline mitte. Teeme ettepaneku, et KAVS § 2 lõige 9¹ reguleeriks CCDII artikli 2 lõike 2 punkt h esimest poolt, tasumise edasilükkamine, ning lisada KAVS § 2 lõige 9², mis reguleeriks CCDII artikkel 2 lõike 2 punkt h teist poolt ehk erandit tasumise edasilükkamisele, mida pakuvad kaupade tarnijad või teenuste osutajad, kes ei ole soovitusel 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väikesed või keskmise suurusega ettevõtjad.</p>	
13	<p>Eelnõu kohaselt muudetakse KAVS §-i 44 lõiget 3, mida täiendatakse punktiga 12.1. Eelnõu seletuskirja lk 67 kohaselt „<i>Eestis on võimalus saada võlanõustamisteenust elukohajärgse kohaliku omavalitsuse (KOV) kaudu. Praegu on Eestis võlanõustajate kontaktandmed koondatud minuraha.ee veebiaadressile.</i>“</p> <p>Finantsinspeksioon juhib tähelepanu, et Minuraha.ee veebilehel olev teave ei ole täielik. Minuraha.ee veebilehel ei sisaldu kõiki isikuid, kes KOV-i poolt võlanõustamisteenust pakkuvaid ning ühtlasi sisaldab nimekiri ka selliseid võlanõustajaid, kelle teenus ei ole KOV poolt korraldatud.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on vastavalt täiendatud.</p>
14	<p>Eelnõu kohaselt täiendatakse KAVS § 50 lõiget 2 pärast sõna „krediidiandjale“ tekstiosaga „kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu sõnastust on vastavalt muudetud.</p>

	<p>määrusega (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88)“.</p> <p>Eelnõu sõnastusest ei selgu üheselt, milline saab olema KAVS § 50 lõike 2 terviktekst pärast muudatuse jõustumist. Eelnõus on märgitud, et lõiget täiendatakse pärast sõna „krediidiandjale“ tekstiosaga „kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 ...“, kuid kehtivat redaktsiooni arvestades ei ole selline lisand normitehniliselt üheselt mõistetav. Kehtiva KAVS sõnastuse kohaselt on kredidivahendaja kohustatud krediidiandjale edastama tarbija kohta kogu teadaoleva teabe, mis on kogutud lepingueelsete läbirääkimiste käigus ning mis on vajalik tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks. Kui eelnõus viidatud tekstiosa lisatakse vahetult pärast sõna „krediidiandjale“, katkeb lause grammatiline ja sisuline loogika.</p> <p>Finantsinspektsioon teeb ettepaneku kaaluda sätte sõnastamist viisil, mis lähtub enam direktiivist, mille kohaselt on kredidivahendaja kohustatud krediidiandjale esitama kogu teabe, mis on tarbija kohta kogutud ning seda kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega, et võimaldada krediidivõimelisuse hindamist. Sellest lähtudes võiks KAVS § 50 lõike 2 sõnastada näiteks järgmiselt: „Kredidivahendaja esitab tarbijalt saadud vajaliku teabe õigesti asjaomasele krediidiandjale kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88), et võimaldada tarbija krediidivõimelisuse hindamist.“</p>	
15	<p>Eelnõu kohaselt KAVS § 50 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „<i>Krediidiandja või -vahendaja kontrollib tarbija esitatud teavet, arvestades käesolevas seaduses ja võlaõigusseaduses sätestatud nõudeid informatsiooni kogumisele ja tuginedes vajaduse korral talle iseseisvalt kättesaadavale teabele.</i>“</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>Esiteks on oluline selgitada, et direktiivi artikli 18 lg 3 teise alalõigu täpsemaks ülevõtmiseks on eelnõukohast KAVS § 50 võrreldes kooskõlastusele saadetud versiooniga täpsustatud. Direktiivi artikli 18 lõige 3 teine alalõik ei piirdu üksnes tarbijalt saadava teabe kontrollimisega, vaid see on</p>

	<p>CCDII artikkel 18 lõige 3 nõuab, et kogutud teavet kontrollitakse asjakohaselt ning vajaduse korral seotakse see sõltumatult kontrollitava dokumentatsiooniga. See tähendab sisulist ja usaldusväärsust tagavat kontrollikohustust, mis eeldab vajaduse korral objektiivsete tõendite kasutamist. Eelnõus pakutud KAVS § 50 lõige 3 piirdub aga üldise kohustusega kontrollida tarbija esitatud teavet ning tugineda vajaduse korral iseseisvalt kättesaadavale teabele. „Iseseisvalt kättesaadav teave“ ei tähenda tingimata sõltumatut ega objektiivselt verifitseeritavat allikat. See võib hõlmata krediidiandja enda infosüsteeme, varasemaid kliendiandmeid või muid sisemisi andmebaase. Selline teave ei pruugi olla sõltumatu tõendusallikas tarbija esitatud andmete kontrollimiseks. Erinevalt CCDII sätestatud lähenemisest ei nõua eelnõu sõnastus, et kontroll oleks sisuline ja suunatud andmete usaldusväärsuse tagamisele objektiivsete tõendite abil. Seega võib normi täitmine praktikas piirduda formaalse kontrolliga, mis ei taga tegelikku sõltumatut verifitseerimist.</p> <p>Finantsinspektsioon leiab, et eelnõus kasutatud sõnastus ei kehtesta selget ega piisavalt määratletud kohustust kasutada krediidivõimelisuse hindamisel sõltumatuid allikaid või sõltumatult kontrollitavat dokumentatsiooni. Kui eesmärk on tagada direktiivis ette nähtud sisuline kontrollistandard, peaks see nõue olema normis selgesõnaliselt väljendatud.</p>	<p>laiem. Seetõttu on muudetud KAVS § 50 pealkirja ja ka lõiget 3. Lõige 1 on tegelikult juba ka kehtivas õiguses laiema sõnastusega.</p> <p>Teiseks. Direktiivi artikli 18 lg 3 teine alalõik kasutab sõnastust „teavet kontrollitakse asjakohaselt“. Sama sõnastus on muu hulgas ka direktiivi 2014/17/EL (hüpoteekkrediidi direktiiv) artikli 20 lg 1 viimases lauses, mille kohaselt kontrollitakse teavet asjakohaselt, sealhulgas kasutades vajaduse korral sõltumatult kontrollitavat dokumentatsiooni. Võrreldes eelnõu esialgse versiooniga on KAVS § 50 lõike 3 sõnastust täiendatud selliselt, et see sätestab teabe kontrollimise kohustuse <i>asjakohaselt</i>. Samuti on eelnõu seletuskirja täiendatud lisaselgitustega teabe kontrollimise ulatuse ja sisu kohta.</p> <p>Kolmandaks. Nõue, et krediidiandja peab vajaduse korral tuginema talle iseseisvalt kättesaadavale teabele, tuleneb samuti direktiivi artikli 18 lõike 3 teisest alalõigust, täpsemalt selle viimasest osast. Inglise keeles on vastav sõnastus <i>where necessary through reference to independently verifiable documentation</i>. Saksa keeles on vastav sõnastus <i>erforderlichenfalls durch Einsichtnahme in unabhängig überprüfbare Unterlagen</i>.</p> <p>Kõigis keeleversioonides on tegemist <i>vajadusel korral</i> kohalduva nõudega. Seetõttu on kehtiv sõnastus <i>võimaluse korral</i> asendatud sõnastusega <i>vajaduse korral</i>. Teavet tuleb asjakohaselt kontrollida, see kontroll ei tohi olla pelgalt formaalne, vaid vajadusel tuleb tugineda iseseisvalt kontrollitavale teabele. Seda on ka eelnõu seletuskirjas täiendavalt selgitatud, mh on rõhutatud seda, et kontroll ei tohi olla formaalne.</p>
16	<p>Finantsinspektsioon juhib tähelepanu, et Riigikogu menetluses on krediiditeabe jagamise seadus, milles nähakse mh ette KAVS muudatus, kus KAVS-i täiendatakse §-ga 50².</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Sõltuvalt sellest, millist eelnõud Riigikogus kiiremini menetletakse, saab teha ka vastavad korrektuurid §-de numeratsiooni osas. Hetkel tuleb aga antud juhul toetuda kehtiva regulatsiooni §-dele (s.t. ei saa arvestada menetluses olevat teist eelnõud).</p>

17	<p>Kavandatava KAVS § 50³ lõike 2 kohaselt ei kohaldata KAVS §-s 50³ sätestatud elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute suhtes. Finantsinspeksioon märgib, et eelnõus toodud selgitused erandi kehtestamise kohta ei ole veenvad.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas on toodud põhjendus, et elamukinnisvaraga seotud krediidilepingute puhul võib välisriigis asuv kinnisasi kujutada krediidiandjale suuremat riski ja seetõttu ei laiendata sätet elamukinnisvaraga seotud krediidilepingutele. Kinnisasja asukoht on objektiivne riskitegur, mida krediidiandja peab arvestama, kuid see ei ole samastatav tarbija kodakondsuse või elukohaga kui isikupõhise tunnusega, mille alusel ei tohi diskrimineerida. Tuleb eristada (i) objektiivseid krediidiriski mõjutavaid asjaolusid ja (ii) tarbija isikuga seotud tunnuseid.</p> <p>Tootearendus ja riskiprofiili määramine ei ole automaatselt diskrimineerimine. Tagatiseks oleva kinnisasja asukoht on riskitegur, mitte tarbija isikuline tunnus. Seega krediidiandja võib oma krediidipoliitikas ette näha, et ta ei aktsepteeri tagatisena teises riigis asuvat kinnisvara või aktsepteerib seda üksnes täiendavate tingimuste täitmisel (nt suurem omafinantseering, täiendav tagatis vms). Selline piirang põhineb tagatise õiguslikul ja majanduslikul riskil (nt realiseerimisraskused, täitemenetluse erisused), mitte tarbija kodakondsusel või elukohal. Ühtlasi ei ole krediidiandjal kohustust pakkuda oma toodet kogu Euroopa Liidu turul ja tal on lubatud piirata enda tegevust ainult Eesti residentidega.</p> <p>Lisaks, kui üldine põhiõiguslik kaitse kehtib niikuinii, siis erandi sätestamine eriseaduses ei ole sisuliselt vajalik. Vastupidi, see võib tekitada eksitava mulje, et seadusandja on teadlikult otsustanud elamukinnisvaraga seotud krediidilepingud madalama kaitsetasemega jätta.</p> <p>Finantsinspeksioon palub seega kaaluda eelnõu seletuskirjas toodud põhjenduste täiendamist erandi kehtestamise vajaduse kohta või erandi kehtestamisest loobumist.</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud.</p> <p>Eelnõukohase KAVS § 50³ seletuskirja on võrreldes esialgse versiooniga oluliselt täiendatud, mh on täpsustatud lõikes 2 sätestatud erandi kehtestamise osa. Samuti on lõike 1 selgituste juures üldiselt välja toodud, et tootearendus ja riskiprofiili määramine ei ole automaatselt diskrimineerimine.</p>

18	<p>Eelnõu § 4 punkti 18 kohaselt muudetakse KAVS § 51 lõiget 1 selliselt, et krediidiandja või vahendaja peab tarbijat teavitama seoses tarbijakrediidi andmise või krediidi vahendamisega, kas talle osutatakse või saab osutada nõustamisteenust.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas on sama sätte kohta toodud järgnev: „Tulenevalt uue tarbijakrediidi direktiivi artikli 16 lõikest 1 ei ole nõustamisteenuse osutamine edaspidi kohustuslik üksnes hüpoteekkrediidiandjale ja -vahendajale, vaid ka muude tarbijakrediitide andjatele ja vahendajatele.“</p> <p>Finantsinspeksioon juhib tähelepanu, et CCDII ja hüpoteekkrediidi direktiiv ühtlustatakse nõustamisteenuse osutamise osas, kuid CCDII ei kohusta ühtegi krediidiandjat nõustamisteenust osutama. Finantsinspeksioon palub seletuskirjas toodu parandada.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirjas on selgitust vastavalt täiendatud.</p>
Eelnõu mõjuhindang		
19	<p>Eelnõu seletuskirja peatükk 6 (seaduse mõjud) alapunkt 2.2. kohaselt: „Eesti tarbijakrediidi turu hinnanguline maht 250 miljonit eurot. Hetkel kehtivate lepingute arv on arvatavasti tuhandetes, võimalik, et kümnetes tuhandetes.“</p> <p>Finantsinspeksioon märgib, et eelnõus toodud informatsioon on eksitav. Eelnõuga planeeritavad muudatused mõjutavad kogu tarbijakrediiditurgu, sh elamukinnisvaraga seotud krediiditurgu, mistõttu ei ole asjakohane viidata üksnes väga väikesele osale tarbijakrediiditurust. Tarbijakrediiti väljastavad nii krediidasutused, krediidiandjad, kui ka erandi alusel tegutsevad krediidiandjad ehk pankadega seotud krediidiandjad (KAVS § 2 lõige 8).</p> <p>Krediidiandjate, sh KAVS § 2 lõikes 8 nimetatud krediidiandjate tarbijakrediidi jääk oli 2025. aasta juuni lõpus 1,5 miljardit eurot. Suurem osa ehk 1,2 miljardit eurot krediidiandjate eraisikute laenude jäägist kuulus pankadega seotud krediidiandjatele (KAVS § 2 lõige 8), pangaväliste krediidiandjate laenuportfell oli 295 miljonit eurot. Sellele lisandub krediidasutuste tarbimislaenude jääk, mis oli sama aja seisuga 15,4 miljardit eurot, millest eluasemelaenude jääk oli 12,5 miljardit eurot.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Mõjuhindangu alapunkti 2.2. eesmärk on anda ülevaade lisakuludeta järelmaksu (BNPL) krediititoodete klientidest. Selle kohta aga eristatavat statistikat ei esine. Küll aga on eelnõu autorid nõus, et alapunktis märgitud üldisem statistika peaks olema kõikehõlmavam, mistõttu on viidatud lõiku ka muudetud.</p>

20	<p>Seoses eelnõu seletuskirja peatükk 6 (seaduse mõjud) alapunktidega 2.3. ja 2.4. palub Finantsinspeksioon parandada turuosaliste arvud. 2025. aasta lõpu seisuga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 8 krediidasutust; • 5 välisriikide krediidasutuste filiaali (tegelikult 6, kuid üks ei paku tarbijakrediiti); • 32 krediidiandjat; • 9 erandi alusel tegutsevat krediidiandjat (KAVS § 2 lõige 8); • 7 krediidivahendajat; • 3 krediidiagenti. <p>Finantsinspeksioon leiab, et ei ole asjakohane arvestada krediidivahendajate puhul turuosaliste hulka ülepiirilisi teenusepakkujaid olukorras, kus näiteks krediidasutuste puhul ei kasutata sama loogikat.</p> <p>Lisaks teeb Finantsinspeksioon ettepaneku kaaluda seletuskirja peatükk 6 alapunkti 2.4.eemaldamist. Punkt kordab osaliselt alapunktis 2.3. toodut ning arvestades, et juriidilistele isikutele krediiti andvad ettevõtted ei ole eelnõu sihtrühm, ei avalda eelnõus toodu neile ka mõju.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja mõjuhinnangus on turuosaliste arv uuendatud.</p> <p>Krediidivahendajate hulgast on välja arvatud ülepiirilised teenusepakkujad.</p> <p>Eelnõu seletuskirjast on eraldiseisev punkt 2.4. eemaldatud. Küll aga viidatakse juriidilistele isikutele krediiti pakkuvatele ettevõtjatele alapunktis 2.3., et säiliks vastav võrdluspunkt.</p>
21	<p>Eelnõu seletuskirja peatükk 6 (seaduse mõjud) alapunktiga 2.7. seoses märgib Finantsinspeksioon, et Finantsinspeksiooni pädevus on laiem, kui seletuskirjas toodu. Järelevalve hõlmab ka näiteks krediidiinkassosid, ühisrahasusteenuse osutajaid ja krüptovara turgu. Finantsinspeksioon peab vajalikuks lisaks märkida, et tasuta krediidi (nt „osta kohe, maksa hiljem“ lahendused, maksetähtaja pikendused) hõlmamine tarbijakrediidi regulatsiooni alla tähendab, et turule võivad lisanduda uued järelevalve subjektid (nt kaupmehed või fintech-ettevõtjad, kes seni ei olnud krediidiandjatena käsitatavad), mis tähendab tegevusloa taotluse menetlusi.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Finantsinspeksiooni pädevuse ulatust on eelnõu seletuskirja mõjuhinnangus täpsustatud.</p>
22	<p>Eelnõu seletuskirja peatükk 6 (seaduse mõjud) alapunktis 2.8. on soovitud kirjeldada mõjusid, mida muudatused avaldavad Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, kuid kirjeldatud on mõjusid Finantsinspeksioonile.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile avalduvate mõju osa on lisatud Finantsinspeksiooni puudutava alapunkti juurde.</p>
Jõustumisaeg		
23	<p>Seoses seaduse jõustumisega märgib Finantsinspeksioon, et CCDII ülevõtmise tähtaeg oli 20.11.2025, kuid esimest tagasisidet eelnõule oodatakse hiljemalt 06. märts 2026. See tähendab, et eelnõu tekst on kindlasti veel muutuses ning</p>	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>Justiits- ja Digiministerium mõistab praktilist vajadust eelnõu jõustumistähtaja edasilükkamise järele.</p>

	<p>oodata on täiendavaid muudatusi kooskõlastusringil ja Riigikogu menetluses. Kuuekuuline vacatio legis ei pruugi tegelikkuses enam täies mahus realiseeruda.</p> <p>Praktikas hakkab tegelik ettevalmistusperiood kulgema alles pärast seaduse lõpliku redaktsiooni vastuvõtmist ja avaldamist. Kui lõplik regulatsioon selgub alles 2026. aasta keskel või sügisel, ei ole objektiivselt võimalik kõiki muutusi ja arendusi 20. novembriks 2026 nõuetekohaselt rakendada. Kuuekuuline periood seaduse väljakuulutamise ja jõustumise vahel on pigem optimistlik kui realistlik.</p>	<p>Eelnõuga on lükatud seaduse jõustumiskuupäeva võrreldes esialgu kavandatud kuus kuud edasi. Sellest pikem edasilükkamine tekitaks oluliselt suurema rikkumismenetluse ohu. Seetõttu ei saa pikemat tähtaega ette näha. Kuid praktilisest vajadusest lähtuvalt lükatakse jõustumistähtaeg kuus kuud edasi</p>
Muud ettepanekud		
24	<p>Finantsinspektsiooni hinnangul on põhjendatud Eestis vastutustundliku laenamise regulatsiooni laiem ülevaatamine, mis võimaldaks nõudeid täiendada konkreetsete mõõtmete ja kvantitatiivsete näitajatega, mida krediidiandjad saavad tegelikus hindamises usaldusväärselt rakendada. Seetõttu võiks kaaluda kehtestada mõningad selged ja mõõdetavad hindamiskriteeriumid, näiteks suhtarvud, statistilised analüüsid või konkreetset andmeallikad, mis võimaldavad krediidiandjal rakendada proportsionaalset hindamist. Eesmärk ei ole määrata kõigile ühesugused kriteeriumid, vaid vähendada krediidiandjate hindamiste erinevusi ja seeläbi tagada ühtne ning prognoositav praktika. Samal ajal tuleb säilitada riskipõhine ja proportsionaalne lähenemine, et krediidihindamine oleks adekvaatne tarbija ja krediidi suuruse suhtes ning kooskõlas teiste liikmesriikide praktika ja finantsteenuste piiriülesuse aspektiga, vältides liigset bürokraatiat ja koormust.</p>	<p>Mittearvestatud /selgitatud</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium mõistab selle ettepaneku eesmärki ja peab seda küsimuseks, mis väärib võimalusel tulevikus kaalumist. Aga kõnealuse eelnõu eesmärk on uue tarbijakrediidi direktiivi ülevõtmine. Direktiiv ei nõua liikmesriikidelt ilmtingimata kvantitatiivsete kriteeriumite ettenägemist. Samuti on see küsimus, mis vajab omakorda eraldi ideekorjet, arvamuste küsimist ja kohtumisi erinevate asjast huvitatud isikutega (mitte ainult krediidiandjad, aga ka kohtud, muud asutused jne). See tähendab, et sellist muudatust ei saaks teha ilma täiendava analüüsita ega ilma täiendava huvirühmade kaasamiseta. Kõnealuse eelnõuga ei saa seda teha, kuna see venitaks direktiivi ülevõtmist.</p>
Krediidiregister OÜ		
1	<p>Palume direktiivi artikkel 19 üle võtta KAVS/KAS'i mitte IKS-is.</p> <p>Esiteks ei muuda ainuüksi asjaolu, et regulatsioon puudutab isikuandmete töötlemist, seda automaatselt andmekaitseõiguslikuks põhiregulatsiooniks. Tarbijakrediidi valdkonda reguleerivad normid, isegi kui need sisaldavad andmetöötluslikke elemente, teenivad eeskätt turukorralduslikku ja tarbijakaitselist eesmärki, mitte isikuandmete kaitse üldraamistiku kujundamist. IKS'i eesmärk on tagada IKÜM'i riigisisene rakendamine ja täpsustamine, mitte</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Eelnõu koostamisel kaaluti seda küsimust põhjalikult. Tegemist on regulatsiooniga, mis on tarbijakrediidi ja andmekaitse n-ö piirimal, kuid enda sisult on siiski tegemist reeglitega, mis kaitsevad tarbija kui andmesubjekti õigusi ja kuuluvad seega temaatiliselt IKS-i. Samuti ei ole artikli 19 ülevõtmiseks ka IKS-ile mitte ühtegi paremat alternatiivi. Nagu eelnõu seletuskirjas on selgitatud, siis KAVS, KIOS ja KAS on subjektipõhised seadused ja kohalduvad üksnes Finantsinspektsiooni järelevalve</p>

	<p>luua eriregulatsiooni krediidituru toimimise reguleerimiseks.</p> <p>Teiseks toob regulatsiooni paigutamine IKS'i kaasa süsteemse kõrvalekaldumise seaduse reguleerimisalas. IKS kehtestab andmetöötluse põhimõtted ja järelevalveraamistiku. Tarbijakrediidi spetsiifiliste kohustuste lisamine seadusesse laiendab IKS-i esemelist kohaldamisala valdkondlikuks eriregulatsiooniks, mis ei ole kooskõlas seaduse ülesehitusega.</p> <p>Kolmandaks ei ole veenev argument, et normid ei sobi eraõiguslikku või subjektipõhisesse seadusesse. Regulatsiooni avalik-õiguslik iseloom ei välista selle paigutamist valdkonnaseaduses, kui see teenib konkreetse turu või tegevusvaldkonna reguleerimise eesmärki. Õigusloome hea tava kohaselt tuleks eriregulatsioon paigutada sellesse seadusesse mis reguleerib vastavat majandustegevuse valdkonda, mitte üldseadusesse, mille keskne eesmärk on andmesubjekti (kelleks ei ole vaid tarbijakrediidi taotleja/saaja) põhiõiguste kaitse laiemas kontekstis. Kavandatav lahendus hägustab IKS'i kui üldise andmekaitseraamistiku funktsiooni ning ei ole kooskõlas õigusselguse ja süsteemsuse põhimõttega.</p> <p>Neljandaks ka viide Saksamaa lahendusele ei ole määrav ega siduv. Riigisisene normitehniline valik peab lähtuma Eesti õigussüsteemi ülesehitusest ja seaduste vahelisest kooskõlast, mitte teise liikmesriigi tehnilisest lahenduses</p>	<p>subjektidele. Krediidiregistrite regulatsioon ei sobiks sinna. Justiits- ja Digiministeerium ei nõustu ka sellega, et teiste riikide valikute hindamine oleks asjakohatu. Loomulikult ei ole see määrav ega siduv. Kuid see on üheks kaalutluseks, mida riigisiseste valikute tegemisel arvestada. Seda eriti olukorras, kus lahendus ei pruugi olla ilmselge. Kusjuures, eelnõu koostamisel on võrdlusena tuginetud Saksamaa lahendustele, mis on Eesti õigussüsteemi ülesehitamisel olnud oluliseks eeskujuks. Tervikuna on eelnevat arvestades reeglite ettenägemine IKS-is võimalikest variantidest parim.</p>
2	<p>Palume viia IKS eelnõu § 10¹ lg 1 sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 19 sõnastusega: andmete reguleerimise asemel reguleerida „andmebaase“.</p>	<p>Mittearvestatud / selgitatud.</p> <p>See on terminoloogiline küsimus, mis ei mõjuta eelnõu sisu. Sõltumata sellest, kas nimetada seda andmete kogumit andmebaasiks, andmekoguks või registriks, on sisuline tulemus sama.</p> <p>Termin “register” vastab hetkel Riigikogu menetluses oleva krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu sõnastusele. Sellise kooskõla tagamine (ka sõnastuslikult) on oluline, kuivõrd loodavad IKS-i reeglid hakkavad tulevikus kohalduma ka krediiditeabe jagamise seaduse kohaselt tegutsevale krediiditeaberegistrile. On loogiline, et IKS-i</p>

		<p>sõnastus arvestab krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu sõnastusega.</p> <p>Vastavad selgitused on lisatud eelnõu seletuskirja.</p>
2.1	<p>Laiem sõnastus kui direktiivis. Direktiivi artiklist 19 tulenev kohaldamisala on selgelt piiritletud andmebaasidega, mida kasutatakse tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks tarbijakrediidilepingu kontekstis. Eelnõu kohaldab uusi kohustusi: „registri pidajale, mis sisaldab käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud võlasuhte rikkumisega seotud andmeid või muud sarnast tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks kasutatavat teavet, sealhulgas tarbija tulevase maksekäitumise tõenäosuse väärtust (krediidiskoori). “ Sõnastus erineb direktiivi sõnastustest, st tegemist on määratlemata õigussuhtetega, mis võimaldab regulatsiooni kohaldada ulatuses, mis ületab direktiivist tulenevad piirid. Selline sõnastus toob kaasa olukorra, kus IKS § 10¹ lg 1 kohaldatakse ka andmekogudele, mis ei ole direktiivi artikli 19 tähenduses andmebaasid, vaid mida kasutatakse laiemalt majandusliku tausta hindamiseks või muudes õigussuhetes. Seega tegemist oleks direktiivist tulenevast kohustusest laiemate nõuete kehtestamisega ilma normatiivse aluseta.</p>	<p>Mittearvestatud / selgitatud.</p> <p>Lõike 1 täiendused on selgitava iseloomuga. Nende mõte on tagada, et regulatsioon oleks 1) arusaadav 2) piiritletud selliselt, et see vastaks direktiivi eesmärgile hõlmata just krediidiregistrid, mitte mis tahes andmekogud, kust võiks tarbijate krediidivõime hindamiseks materjale saada. Ilma sellise täienduseta ei oleks lõike 1 sõnastus Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul piisavalt selgelt määratletud. Need selgitused ja põhjendused on esitatud ka eelnõu seletuskirjas. Seega lõike 1 regulatsiooni mõte on just IKS-i lisatava uue § 10¹ kohaldamisala piiritlemine. Siin ei ole direktiivist tulenevat regulatsiooni kuidagi riigisiselt laiendatud.</p>
2.2	<p>Vastuolu õigusselguse põhimõttega. Õigusselguse põhimõttest tuleneval peab regulatsiooni kohaldamisala olema üheselt määratletud. Eelnõu sõnastus „muu sarnane teave“ ei sisalda objektiivseid ega kontrollitavaid kriteeriume, mille alusel oleks võimalik üheselt tuvastada, millised andmekogud kuuluvad sätte kohaldamisalasse ja millised mitte. Seega eelnõu sõnastus ei taga piisavat etteaimatavust registripidajatele ega võimalda selgelt hinnata regulatsiooni ulatust.</p> <p>Direktiivi eesmärk ei ole reguleerida mis tahes andmeid või ka mis tahes andmekogusid, mis võivad sisaldada majanduslikku või maksekäitumist puudutavat teavet, vaid spetsiifiliselt krediidivõimelisuse hindamiseks kasutatavaid krediidiandmebaase. Seega eelnõu IKS § 10¹ lg1 sõnastus ei ole kooskõlas direktiivi sõnastuse/terminiga ning viib andmete töötlemise ebaselge ulatusega reguleerimiseni, mida ei pruugi</p>	<p>Selgitatud.</p> <p>Viide <i>muule sarnasele tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks kasutatavale teabele</i> hõlmab tulevikus positiivset krediidiinfot ning ühe eraldi mainitud näitena krediidiskoore. Seda, miks on vajalik selgelt ära tuua, et reguleerimisalasse on hõlmatud negatiivne ja positiivne krediidiinfo ning ka krediidiskoorid, on samuti põhjendatud seletuskirjas (ja ka allpool toodud märkuse vastuses).</p> <p>Kuna positiivset krediidiinfot sisaldavat registrit eelnõu koostamise ajal veel ei ole ning krediidiskoor on teisalt jällegi hetkel praktikas kasutatav näitaja, kuid ei ole välistatud, et tulevikus praktika muutub ja turule tekivad ka sarnased muud näitajad, siis on lõikesse 1 siiski soovitud jätta teatavat paindlikkust. Seda võimaldabki muule</p>

	iseги direktiivi viidatud andmebaasis olla. See ei ole aga direktiivi eesmärk	<p>sarnasele krediitdivõimelisuse hindamiseks kasutatavale teabele viitamine.</p> <p>See, et seaduse tekst on taotluslikult jäetud üldisemaks, et tagada selle tulevikukindlus ja sobitumine võimalike erinevate üksikjuhtumite asjaoludega, on praktikas tavapärane. Eelnõu seletuskiri annab aga juhised selle rakendumisest eelnõu koostamise ajal silmas peetud olukordades.</p>
3	Palume viia IKS eelnõu § 10 ¹ lg 2 sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 19 sõnastusega ning eemaldada registrite kohustus kontrollida, kas tarbijakrediiti pakkuv krediidiandja järgib IKÜMi nõudeid.	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu lõige 2 on täpses vastavuses direktiivi artikli 19 lõikega 2, see ei välju direktiivi raamidest ning tuleb sellisel kujul üle võtta. Küll aga ei pea registripidaja teostama sisulist kontrolli selle üle, kas ligipääsu taotlev krediidiandja andmekaitsealaseid nõudeid järgib või mitte. Registripidajal on õigus lõpetada või peatada krediidiandja ligipääs registrile, kui Andmekaitse Inspeksioon keelab ettekirjutisega isikuandmete töötlemise või tuvastab raske rikkumise. Pikem selgitus vastava registrile ligipääsu saamise eelduse kohta on lisatud eelnõu seletuskirja.</p>
4	Palume viia IKS eelnõu § 10 ¹ lg 2 sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 19 sõnastusega ning eemaldada nõuded andmebaasis andmete koosseisule, mida direktiivi artikkel 19 lg 4 ette ei näe.	<p>Arvestatud.</p> <p>Lõiget 4 on eelnõu kooskõlastamise käigus saadud tagasisidet arvestades muudetud, sealt on eemaldatud reegel põhi- ja kõrvalnõuete eristamise kohta. Küll aga andmetöötlusel IKS § 10 alusel tuleb järgida AKI maksehäirete avaldamise juhust, sh eristama põhi- ja kõrvalnõudeid.</p>
4.1	Esiteks, OÜ Krediidiregister kordab, direktiivi ei sisalda terminit/mõistet „register“ vaid sisaldab terminit „andmebaas“. Esmalt tuleb eelnõu teksti korrigeerida ja kasutada läbivalt direktiiviga ühtseid termineid. Eelnõu kohaselt peab register sisaldama muuhulgas krediidiandja nime. Andmebaasi sisestatud võlainfo/maksehäire võib lisaks krediidiandjale olla sisestatud ka nõude loovutamise korral uue võlausaldaja poolt, st uus võlausaldaja ei saa kasutada võlainfo/maksehäire sisestamisel esialgse võlausaldaja/krediidiandja ärinime.	<p>Selgitatud.</p> <p>Eelnõu terminoloogilisi valikuid on selgitatud juba eespool. Küsimus sellest, kui palju andmeid peab registris minimaalselt nähtuma, on otsustatud juba direktiivi kehtestamisel Euroopa Liidu seadusandja poolt ära. Riigisiselt ei ole võimalik seda muuta, sh on ära otsustatud see, et registrist peab nähtuma krediidiandja nimi (inglise keeles <i>identity of the creditor</i>, saksa keeles <i>Identität des Kreditgebers</i>). Seega grammatiliselt direktiivi järgides tuleb registreisse lisada vähemalt krediidiandja</p>

		nimi. Kui nõue on loovutatud, võib lisada ka uue sissenõudja nime.
4.2	Teiseks, mis konkreetse normi juures peamine, OÜ Krediidiregister juhib tähelepanu direktiivi art 19 lg-le 4, ei kohusta muutma olemasolevaid andmestruktuure ega kohusta avaldama konkreetset andmekoosseisuna põhisumma ja kõrvalnõuete eristamist. Direktiivist tuleneb vaid, et andmebaasis peab olema info a) tarbijate võlgnevuste kohta krediidi tagasimaksmisel ning b) krediidi liik ja c) krediidiandja nimi. Seega eelnõuga ei ole põhjendatud panna kohustust andmebaasi haldajale andmesüsteemi ümberkujundamiseks ulatuses, mis ületab direktiivis sätestatud piire.	Arvestatud. Lõikest 4 on eemaldatud viide põhi- ja kõrvalnõuete eristamisele. Küll aga andmetöötlusel IKS § 10 alusel tuleb järgida AKI maksehäirete avaldamise juhust, sh eristama põhi- ja kõrvalnõudeid.
5	Palume viia IKS eelnõu § 10 ¹ lg 5 seletuskiri kooskõlla direktiivi mõttega ning avada, kas lubatud on kõnealune teavitus saata koos IKÜM-s nõutud isikuandmete töötlemise teavitusega.	Arvestatud / Selgitatud Tegemist on paralleelselt kohalduvate regulatsioonidega, st direktiiv täiendab IKÜM-is sätestatud. Praktikas võib siiski nii direktiivist kui ka IKÜM-ist tuleneva teavituse teha koos. Teisisõnu, IKS § 10 ¹ lg 5 loomine IKÜM-i kõrvale ei tähenda, et tarbija peaks faktiliselt saama kaks eraldi teavitust. Piisab ühest teavitusest, aga selle juures peab mõlema reeglite kogumi nõudeid järgima. Eelnõu seletuskirja on vastavalt täiendatud.
6	Palume viia IKS eelnõu § 10 ¹ lg 6 sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 19 sõnastusega, mille kohaselt peab liikmesriik tagama kaebuste esitamise menetluste olemasolu, mitte looma juurde uut vaide esitamise mehhanismi.	Arvestatud Eelnõu on muudetud. Eelnõu uue sõnastuse kohaselt peab registripidaja tagama vastava korra olemasolu. See hõlmab nii juba praegu olemasolevaid meetmeid, mis juba vastavad lõike 6 nõuetele, kui ka selliseid mehhanisme, mille registripidaja peab looma. Vastav selgitus on lisatud ka eelnõu seletuskirja.
7	Palume viia IKS eelnõu § 71 ¹ sõnastus kooskõlla direktiivi artikkel 44 sõnastusega, mille kohaselt peab liikmesriik kehtestama tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad sanktsioonid, mitte aga üle võtma IKÜMi trahve ja trahvimäärasid, mis on nagunii andmekaitse nõuete rikkumise eest ette nähtud. Teeme ettepaneku sätestada sanktsiooni ülemmääraks maksimaalselt kuni 1 000 000 eurot. Selline määr oleks kooskõlas direktiivi art 44 nõudega kehtestada tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad sanktsioonid, arvestades,	Arvestatud osaliselt / selgitatud. Kuivõrd direktiivi artikkel 19 võetakse üle IKS-i ja need reeglid on käsitletavad andmekaitse reeglitena, siis peab nende rikkumisele kohalduma ka IKS-i sanktsioonide regulatsioon. Samas arvestades eelnõu kooskõlastamisel saadud tagasisidet on eelnõus IKS-i väärtetrahvi maksimaalset määra korrigeeritud ja nähtud kompromissina ette IKS-is kasutatavatest määradest madalam määr 10 000 000 eurot.

	<p>et tegemist on tarbijakrediidi valdkonna eriregulatsiooni, mitte isikuandmete kaitse üldmääruse kohustuste rikkumisega. Kuni 1 000 000 euro suurune maksimaalne rahatrahv oleks analoogia korras põhjendatud ka teiste valdkondlike finants- ja krediidituru õigusaktide sanktsioonimudelitega, kus karistustmäärad on diferentseeritud vastavalt reguleeritava kohustuse iseloomule ega dubleeri IKÜM art 83 kõige raskemate rikkumiste ülemmäärasid. Selline lahendus tagaks sanktsiooni hoiatava mõju, vältides samas põhjendamatut topelt sanktsioneerimist ja ebaproportsionaalset kumulatiivset trahviriski.</p>	
Andmekaitse Inspeksioon		
VÕS § 403 ⁴ lg 3		
1	<p>Nimetatud lõikes räägitakse teabe kogumisest, eelnõu tekstis on aga kasutatud sõna „omandama“, mis ei sobi AKI hinnangul andmete töötlemise konteksti. Sõna „omandamine“ viitab omandiõigusele ehk omandada saab oskusi ja teadmisi ehk mitte teise isiku andmeid. Sama termin kasutatakse ka viidatud paragrahvi lõikes 4. Isikuandmeid saab nt koguda, saada, edastada, vastu võtta, neile juurdepääsu saada. Sõna „omandamine“ isikuandmete töötlemise kontekstis kasutamine raskendab sätte mõttest aru saamist, sh jääb selgusetuks, millist andmetöötlustoimingut on silmas peetud ehk mida on konkreetset keelatud eriliiki isikuandmetega teha kredidivõimelisuse hindamise käigus. Lisaks märgime, et jääb arusaamatuks, kuidas ülal viidatud sättes sõnastatud keelu oleks võimalik reaalselt täita, arvestades kredidivõimelisuse hindamise eesmärgil kogutavate andmete mahtu ja liike.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja on vastavalt muudetud. Eelnõus kasutatakse nüüd läbivalt sõnastust “koguma”.</p>
2	<p>Seletuskirjas on selgitatud, et <i>regulatsiooni eesmärk on, et tarbija terviseinfo alusel ei jääks tarbija põhjendamatult krediidi saamise võimalusest ilma. Samas tuleb eristada selliste andmete omandamisest ja kasutamisest sellise teabe kasutamine, millest võib üksnes teha järeldusi inimese tervises seisundi kohta, näiteks inimesele laekub igakuiselt puudega inimesele makstav sotsiaaltoetus. Kui krediidiandja seda tarbija kontoväljavõttelt näeb, siis seda on võimalik kredidivõimelisuse hindamisel arvesse võtta. Kuna krediidiandja igal juhul hindama tarbija sissetulekut ja kui sellest võib teha</i></p>	<p>Arvestatud. Eelnõu seletuskirjast on see tekstiosa eemaldatud.</p>

	<p><i>järeldusi, mis seonduvad tarbija eriliiki isikuandmetega, siis see ei tähenda, et sellist sissetuleku infot ei võiks tarbija krediitdivõimelisuse hindamisel arvesse võtta. Aga krediidiandja ei tohi eraldi koguda ega tohi tarbijalt nõuda eriliiki isikuandmete esitamist.</i></p> <p>Juhime tähelepanu, et seletuskirjas ei saa seadusega pandud keelu piirid kitsendada. Sätte enda sõnastuse järgi ei ole krediidiandjal õigust mitte ainult andmeid eraldi küsida, vaid üldse neid koguda või kasutada sõltumata nende kogumise viisist. Palume hinnata võimaluse muuta sätte sõnastus selgemaks, täpsustades keelu piirid seaduse tekstis.</p>	
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit		
1	<p>Ettepanek selguse huvides muuta nii tarbijakrediidilepingu mõistet (VÕS § 402 lg 1) kui ka VÕS § 401 lõikes 1 toodud krediitilepingu mõistet selliselt, et oleks arusaadav, et krediitileping võib olla nii tasuline leping kui ka tasuta leping, mille puhul antakse krediiti ilma intressita ega nõuta muude tasude maksmist.</p>	<p>Arvestatud osaliselt / selgitatud</p> <p>Eelnõus on vastavalt muudetud VÕS § 402 sätestatud tarbijakrediidilepingu mõistet ja lisatud eraldi lause selle kohta, et tegemist võib olla nii tasulise kui ka tasuta lepinguga.</p> <p>Sama muudatust ei saa aga teha VÕS §-s 401 üldiselt krediitilepingu mõiste kohta. See ei ole direktiivi ülevõtmiseks vajalik ega ka eelnõu sisuline eesmärk. Krediitileping, v.a. tarbijakrediitileping, on endiselt VÕS-i kohaselt tasuline leping.</p>
2	<p>Ettepanek täiendada VÕS § 403⁴ lg 12 järgmise lausega: „Krediidiandjal on õigus tarbijakrediitileping erakorraliselt üles öelda või sellest taganeda, kui pärast lepingu sõlmimist selgub, et tarbija on esitanud krediidiandjale võltsitud teabe või ebaõige informatsiooni, mille tõttu krediidiandja ei saanud tarbija krediitdivõimelisust õigesti hinnata.</p>	<p>Mittearvestatud / Selgitatud.</p> <p>Vastav regulatsioon on juba olemas VÕS § 416 lõikes 4. Seetõttu puudub vajadus selle kordamiseks VÕS § 403⁴ lõikes 12. Sisuliselt vastab see aga ITL-i ettepanekule. Kuid täiendavat seadusemuudatust ei ole selleks tarvis.</p>
3	<p>Palume kaaluda VÕS § 403 lõike 8 välja jätmist eelnõust kuna antud sätte kohaldatavus Eesti tingimustes on küsitav.</p>	<p>Mittearvestatud / Selgitatud.</p> <p>VÕS § 403 lg 8 eelnõust väljajätmine ei ole oleks kooskõlas ettepanekuga taotletavate eesmärkidega. See reegel vastab täpselt direktiivi artikli 2 punkti h viimasele alalõigule. Kuna tegemist on kohaldamisala välistuse sättega, siis oleks Eestil põhimõtteliselt võimalik tervikuna punkti h mitte rakendada. Aga sellisel juhul alluksid kõik nn “osta nüüd, maksa hiljem” tarbijakrediitilepingud täielikult, ilma eelnõukohastes lõigetes 7 ja 8 nimetatud eranditeta tarbijakrediidi reeglitele. See ei</p>

		<p>oleks aga sisuliselt mõistlik ega vastaks ilmselt ka tehtud ettepaneku eesmärgile.</p> <p>Lõige 8 vastab artikli 2 punkti h teisele poolele. Kui punkti h rakendada, siis tuleb seda teha tervikuna, olenemata sellest, kui ulatuslik praktiline väärtus selle teisel poolel Eesti kontekstis on.</p>
4	<p>Kui lõike 8 välja jätmise pole võimalik, siis palume sõnastada see säte nii, et sellest tuleb selgelt välja, et see kohaldub vaid suure turujõuga ettevõtete osas, kelle põhitegevuseks on pakkuda infoühiskonna teenuse seaduse tähenduses infoühiskonna teenust, mis seisneb üksnes või eelkõige sidevahendi abil lepingu sõlmimise võimaldamises asjade, teenuste ja muude lepinguesemete pakkumiseks ja seda platvormipõhiselt. ITL-i ettepanek sõnastuseks:</p> <p><i>„(8) Kui ettevõtja, kes pakub põhitegevusena infoühiskonna teenuse seaduse tähenduses infoühiskonna teenust, mis seisneb platvormipõhises sidevahendi abil lepingute sõlmimise võimaldamises asjade, teenuste ja muude lepinguesemete pakkumiseks, ning kes ei ole Euroopa Komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ määratletud mikro, väike- ega keskmise suurusega ettevõtja, võimaldab enda pakutava asja, teenuse või muu lepingueseme eest tasumisel maksetähtpäeva tasuta edasilükkamist, ei kohaldata käesolevas jaos sätestatud, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:</i></p> <p><i>1) kolmas isik ei paku asja, teenuse või muu lepingueseme finantseerimiseks krediiti ega omanda</i></p> <p><i>tarbijakrediidilepingust tulenevat nõuet tarbija vastu;</i></p> <p><i>2) maksetähtpäev on kuni 14 päeva alates asja või muu lepingueseme üleandmisest või teenuse osutamisest;</i></p> <p><i>3) tasumisega viivitamise korral võib tarbijalt nõuda vaid viivist käesoleva seaduse § 113 lõike 1 teises lauses sätestatud määras ja võla sissenõudmiskulusid vastavalt käesoleva seaduse §-le 113².“</i></p> <p>Juhul kui VÕS § 403 lõikes 8 sõnastust vastavalt muudetakse, siis palume lisada ka eelnõu seletuskirja täiendavad selgitused.</p>	<p>Mittearvestatud / Selgitatud.</p> <p>Direktiiviga ei ole kahjuks kooskõlas ettepanek siduda selle konkreetse erandi rakendamine täiendava eeldusega, mille kohaseks peaks infoühiskonna teenuse pakkumine olema ettevõtja põhitegevuseks. Direktiivis endas ei ole sellist kitsendust, seetõttu ei oleks selle riigisiselt ettenägemine direktiiviga kooskõlas.</p>
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda		
Jõustumisaeg		

1	Ettepanek pikendada seaduse rakendamise tähtaega selliselt, et ettevõtjatele jääks pärast seaduse vastuvõtmist vähemalt üks aasta muudatustega kohanemiseks ja nende elluviimiseks.	Arvestatud osaliselt / Selgitatud. Justiits- ja Digiministeerium mõistab praktilist vajadust eelnõu jõustumistähtaja edasilükkamise järel. Eelnõuga on lükatud seaduse jõustumiskuupäeva võrreldes esialgu kavandatuga kuus kuud edasi. Sellest pikem edasilükkamine tekitaks oluliselt suurema rikkumismenetluse ohu. Seetõttu ei saa pikemat tähtaega ette näha. Kuid praktilisest vajadusest lähtuvalt lükatakse jõustumistähtaeg kuus kuud edasi.
Võlaõigusseadus		
2	Ettepanek täpsustada eelnõu § 1 p-i 27 selliselt, et tagasimaksegraafiku võib vajadusel esitada teabelehe lisana.	Arvestatud osaliselt / Selgitatud. Arvestades direktiivi maksimaalselt harmoneerivat iseloomu, ei ole eelnõud muudetud. Samas on eelnõu seletuskirja lisatud selgitus, mille kohaselt võib tagasimaksegraafiku esitada ka teabelehe lõpus või selle lisana. Teisisõnu, see ei pea mahtuma teabelehel esitatud tabeli paremasse veergu, vaid võib olla eraldiseisvalt vormistatud. Nõustume, et nii on see praktikas mõistlikum.
3	VÕS § 403 ¹ lg 2 ¹ - täpsustada (nt seletuskirjas), mida mõistetakse ühe päeva all.	Arvestatud / Selgitatud. Ühe päeva all mõistetakse ühte 24 tunnist koosnevat päeva. Vastav selgitus on lisatud ka eelnõu seletuskirja.
4	VÕS § 404 lg 2 p 15 - palume kaaluda lahendust, kus riik peab ajakohast nimekirja võlanõustamisteenuste osutajatest ning ettevõtjatel oleks võimalik lepingudokumentides viidata sellele nimekirjale, mitte esitada lepingus konkreetseid kontaktandmeid. Selline lahendus aitaks tagada tarbijatele alati ajakohase teabe ning vähendaks ettevõtjate halduskoormust.	Arvestatud osaliselt / Selgitatud. Eelnõu seletuskirja on täpsustatud. Krediidiandjal ei ole kohustust ise lepingusse kõikvõimalike Eestis tegutsevate võlanõustajate kontaktandmeid lisada. Tarbija teavitamisel piisab sellest, kui viidata võlanõustajate kontaktandmeid sisaldavale usaldusväärsele veebilehele, mis lepingu sõlmimise ajal võlanõustamise ja võlanõustajate infot koondab. Eelnõu koostamise ajal on sellisteks veebilehtedeks näiteks Finantsinspektsiooni hallatav minuraha.ee ning võlanõustajate liidu veebileht. Olemasolevad andmed minuraha.ee veebilehel ja võlanõustajate liidu veebilehel on Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul piisavad. Seetõttu ei plaani riik praegu ise täiendavat võlanõustajate nimekirja pidama hakata.

5	VÕS § 407 lg 4 ² – ettepanek täiendada eelnõu seletuskirja selles osas, mida loetakse maksekonto jäägi „sagedaseks ületamiseks“. Lisaks selgitada, kas ettevõtja peab nõustamisteenust ise osutama või piisab tarbija suunamisest asjakohaste teenuste juurde.	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust on täpsustatud ja seletuskirja on täiendatud.</p> <p>Esiteks on lisatud seletuskirja lisaselgitused lõike 4² tähenduse ja selle seoste kohta sama paragrahvi lõikega 4¹. Lõige 4¹ seab teavitamisele üldised raamid ja lõige 4² täpsustab seda veel ühes spetsiifilises eriolukorras. Maksekonto jäägi „sagedane“ ületamine on aga määratlemata õigusmõiste, millele saab lõpliku tõlgenduse anda Euroopa Kohus. Eeltoodut on kinnitanud ka Euroopa Komisjon. Sellest tulenevalt ei ole võimalik anda ühest määratlust selle osas, millistel eeldustel on tegemist maksekonto „sagedase“ ületamisega. Üldisemalt on võimalik väita, et selline maksekonto jäägi ületamine peab olema toimunud korduvalt.</p> <p>Teiseks on eelnõus muudetud lõike 4² sõnastust nii, et see vastaks täpsemalt direktiivi artikli 25 lõike 2 teise alalõigu sõnastusele. Nõustamisteenuseid tuleb pakkuda üksnes juhul, kui need on kättesaadavad. Siin on silmas peetud, et krediidiandja pakub neid siis, kui ta ise sellist teenust osutab. Võlanõustamist kui sotsiaalteenust peab krediidiandja tarbijale alati soovitama. Eelnõu seletuskirjas on seda ka täpsemalt selgitatud.</p>
LiisingLiit		
Jõustumisaeg		
1	Ettepanek sätestada ülevõtmiseks pikem tähtaeg - 1 aasta seaduse vastuvõtmisest.	<p>Arvestatud osaliselt / Selgitatud.</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium mõistab praktilist vajadust eelnõu jõustumistähtaja edasilükkamise järele.</p> <p>Eelnõuga on lükatud seaduse jõustumiskuupäeva võrreldes esialgu kavandatuga kuus kuud edasi. Sellest pikem edasilükkamine tekitaks oluliselt suurema rikkumismenetluse ohu. Seetõttu ei saa pikemat tähtaega ette näha. Kuid praktilisest vajadusest lähtuvalt lükatakse jõustumistähtaeg kuus kuud edasi.</p>
Võlaõigusseadus		
1	Kehtiva VÕS § 403 lg 4 ¹ kohaselt ei kohaldata VÕS §-s 411 sätestatud liisingulepingule, millega ei kaasne tarbija kohustust lepingueset välja osta.	<p>Arvestatud / Selgitatud.</p> <p>Jah, kuna liisinguandja äri on tarbija valitud liisingueseme ostu finantseerimine ehk</p>

	<p>Kavandatava muudatuse kohaselt tunnistatakse VÕS § 403 lg 4¹ kehtetuks, mille tulemusel laieneksid VÕS § 411 ennetähtaegse tagasimaksmise reeglid ka kasutusrendilepingutele, s.t tarbija saaks lepingust tulenevad kohustused osaliselt või täielikult täita ennetähtaegselt (§ 411 lg 1 esimene lause).</p> <p>Eeldame, et kasutusrendilepingu puhul on lubatav ennetähtaegse täitmise (tagasimakse) õigus siduda liisinguvõtja kohustusega/võimalusega lepinguesemeks olev sõiduk välja osta või alternatiivina leida sellele ostja ja samuti kokkuvõttes lepingu jääk ennetähtaegselt liisinguandjale tasuda ning kokkuvõttes finantskohustusest vabaneda. Mõlemal juhul toimub liisingulepingu ennetähtaegne tasumine, mis vastab VÕS §-le 411. Paluksime täiendada seletuskirja selliselt, et selge ja välistatud oleks tarbijate ootus lõpetada leping ennetähtaegselt lihtsalt sõiduki tagastamisega finantseerijale, jättes viimase olukorda, kus liisinguandja peab ise otsima sõidukile ostja ning kandma kuni müügini selle hoiustamise, kindlustamise ja muud kaasnevad kulud. Märkime, et viimane tähendaks prognoosimatuid riske liisinguandjatele ja muudaks meie hinnangul tarbijatele kasutusrendi tüüpi liisingutoote pakkumise edaspidi küsitavaks.</p>	<p>krediidi andmine, mitte aga konkreetsete liisinguesemete (nt sõiduautode) müük, siis on ka loogiline see, et liisingulepingu lõpetamine ei saa toimuda selliselt, et tarbija annab liisingueseme (nt auto) liisinguandjale üle. Seetõttu on lepingutingimusi võimalik kujundada selliselt, et kasutusliisingu puhul on võimalik krediit ennetähtaegselt tagastada, kui sõiduk ostetakse välja või leida sellele kolmandast isikust ostja. Eelnõu seletuskirja on § 411 juures täiendatud vastavate selgitustega.</p>
2	<p>VÕS § 403¹ lg 2 p 20 - palume selgitada, kas tagasimaksegraafik tuleb paigutada tabelina teabelehe vastavasse parempoolsesse lahtrisse või võib lahtris teha viite ja graafiku enda lisada ka teabelehe lõppu? Märkime, et tagasimaksegraafik sisaldab endas mitukümmend rida - näiteks 5-aastase tähtajaga igakuise maksega krediidi korral on ridu kokku 60, ning rohkem kui kolm veergu: lisaks põhiosa- ja intressimaksele ka kindlustusmakse.</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on lisatud selgitus, mille kohaselt võib tagasimaksegraafiku esitada ka teabelehe lõpus või selle lisana. Teisisõnu, see ei pea mahtuma teabelehel esitatud tabeli paremasse veergu, vaid võib olla eraldiseisvalt vormistatud.</p>
3	<p>Palume selgitada, kas sõiduki kaskokindlustusmakse ja kohustuslik liikluskindlustusmakse tuleb näidata tabelis eraldi summadena või on lubatud need ka summeerida? On võimalik, et tarbijale koostatav kindlustuspakkumus sisaldab mitut valikut: minikasko, tavakasko, superkasko. Palume selgitada, et juhul kui tarbija eelistus teabelehe esitamise hetkeks ei ole veel teada, kas siis teabelehe tagasimaksegraafikus tuleb näidata kõige kallima kindlustusvaliku makse või tuleb</p>	<p>Arvestatud / Selgitatud.</p> <p>Direktiivis ega eelnõus ei ole ette nähtud täpsemaid juhiseid selle kohta, kas tabelis tuleks erinevate kindlustuste maksed näidata eraldi või koos. Siin on Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul krediidiandjatel ja liisinguandjatel vabad käed.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on lisatud täiendav selgitus selle kohta, et tarbijale kõrvallepingute pakkumisel (nt kindlustus)</p>

	lähutada praktikas tarbijate poolt enim valitavast kindlustusvalikust?	tuleks arvestada regulatsiooni hoiatavat eesmärki ja lähutada alternatiivsete pakkumiste korral kõige kõrgemate kuludega pakkumisest.
4	Palume selgitada, kuidas peaksid turuosalised, kes pakuvad liisingut fikseerimata intressimääraga (reeglina alusintressimääraga euribor seotud), näitama tagasimaksegraafikut teabelehel? Kas antud ajahetkel kehtiva euriboriga, ajalooliselt kõrgeima euriboriga või veel mõni kolmas viis?	Selgitatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud vastavate selgitustega.
Eesti Pank		
1	Ettepanek muuta võlaõigusseaduse § 411 lõiget 4 ja sõnastada see järgmiselt: „(4) <i>Kui elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu puhul toimub ennetähtaegne tagasimaksmine fikseerimata intressimääraga perioodil, puudub krediidiandjal õigus nõuda tarbijalt saamata jäänud intressi, kui lepingu lõpetamisest teavitatakse vähemalt üks kuu ette.</i> “	Mittearvestatud / selgitatud Kuigi ettepaneku sisu ja eesmärk on Justiits- ja Digiministeeriumile mõistetav, siis kõnealuse eelnõu eesmärk on uue tarbijakrediidi direktiivi ülevõtmine. Eelnõusse ei ole lisatud direktiivi ülevõtmisega mitteseotud muudatusi, st tegemist ei ole tarbijakrediidi valdkonna laiema reformiga. Seetõttu ei ole võimalik arvestada ka kõnealust ettepanekut, mis ei ole direktiivi ülevõtmisega otseselt seotud.